

POLITIHØGSKOLEN

WIVI ANDERSEN

Kvinner i Bered- skapstroppen?

Fysiske opptakstester til
Beredskapstroppen, utfordringer
og mulige løsninger

WIVI ANDERSEN

Kvinner i Beredskapstroppen?

**Fysiske opptakstester til Beredskapstroppen,
utfordringer og mulige løsninger**

PHS Forskning 2023:1
Kvinneinklusionen i beredskapstroppen

ISBN 978-82-7808-182-2 (trykt utgave)
ISBN 978-82-7808-183-9 (elektronisk utgave)
ISSN 0807-1721

Det må ikke kopieres fra denne boka i strid med åndsverkloven og fotografiloven eller i strid med avtaler om kopiering inngått med Kopinor, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk.

Alle henvendelser kan rettes til:

Politihøgskolen
Slemdalsveien 5
Postboks 2109, Vika
0125 Oslo
Tlf: 23 19 99 00
www.phs.no

Grafisk produksjon: Andvord Grafisk

Contents

Forord	5
Sammendrag	7
1.0 Innledning	9
2.0 Bakgrunn	11
2.1 Spesialavdelingenes rekrutterings- og inkluderingsarbeid.....	12
2.1.1 Gender Diversity Working Group.....	12
2.1.2 Beredskapstroppens inkluderings- og rekrutteringsarbeid	13
2.2 Beredskapstroppen.....	17
2.2.1 Beredskapstroppen i planverk.....	18
2.2.2 Beredskapstroppen, opptak og seleksjon.....	19
2.2.3 Beredskapstroppen, utdanning	22
3.0 «Kvinneinklusionsprosjektet»	26
3.1 Prosjektskisse	26
3.2 Operasjonalisering av prosjektet.....	29
3.2.1 Høst 2021	30
3.2.2 Vår 2022	33
3.2.3 Høst 2022	34
3.2.4 Vår 2023.....	36
4.0 Del 1: Masteroppgaver	37
4.1 Lasse Fredriksen, Masteroppgave (2022): Fysisk kapasitet i Politiets beredskapstropp	37
4.1.1 Sammendrag.....	37
4.1.2 Introduksjon	38
4.1.3 Metode	40
4.1.4 Resultater.....	41
4.1.5 Diskusjon.....	42
4.1.6 Konklusjon.....	47
4.1.7 Referanser	47

4.2 Tora Husum Kristensen, Masteroppgave (2022): Fysiske krav i Politiets Beredskapstropp. Hvilken fysiologisk kapasitet kreves av en kvinne for å klare de initiale fysiske testene?	50
4.2.1 Sammendrag	50
4.2.2 Introduksjon.....	51
4.2.3 Metode	52
4.2.4 Resultater	54
4.2.5 Diskusjon	56
4.2.6 Konklusjon.....	60
4.2.6 Referanser.....	61
5.0 Mastergradene i lys av relevant litteratur:	
Redegjørelse og drøfting.....	64
5.1 Begrepsavklaringer	65
5.2 Fysisk testing i operative yrker	67
5.2.1 Hvordan gjennomføre arbeidskravsanalyser i operative yrker?	69
5.2.2 Utfordringer med hensyn til arbeidskravsanalyser, operative yrker.....	72
5.2.3 Definere arbeidskrav for «det ukjente»	75
5.2.4 Konklusjon, fysiske arbeidskrav	77
5.3 Utfordringer, operative kvinner i spesialenheter	81
5.3.1 Fysiske utfordringer	81
5.3.2 Opplevelse av opptak/testsituasjon i spesialavdelinger	82
5.3.3 Oppsummering	84
6.0 Del 2: Etisk drøfting.....	85
6.1 Kampkraft og inklusjon i lys av Beredskapstroppens samfunnsoppdrag	86
6.2 Beredskapstroppen som en praksis.....	88
6.3 Inkluderingsalternativer	92
6.3.1 Minstekrav som standard.....	92
6.3.2 Kvotering.....	94
6.3.3 Systemrettferdighet	96
6.4 Mentoreringssiden	106
6.5 Oppsummering og anbefaling.....	109
7.0 Konklusjon.....	112
Litteraturliste.....	118

Forord

Prosjektet har vært et samarbeid mellom Politiets nasjonale beredskapsressurser (NB), herunder særlig Beredskapstroppen, Politihøgskolen (PHS) og Norges Idrettshøgskole (NIH). Midler til prosjektet er bevilget fra Politidirektoratet (POD), og NB bevilget oppstartmidler for høst 2021. Denne rapporten er både en dokumentasjon av prosessen, en refleksjon over den, samt en vitenskapelig og filosofisk diskusjon av prosjektets problemstilling. Med unntak av de to masterarbeidene som presenteres i kapittel 4, og er sammenfattet og skrevet av masterstudentene selv, så har jeg, Wivi Andersen, skrevet rapporten. Selv om jeg har ført den til pennen, har rapporten ikke oppstått i noe vakuum. Det er flere som skal ha takk i denne prosessen.

Først og fremst vil jeg takke Wenche Ertzaas Granøien for at jeg fikk lov til å være med på dette. Det var moro å skrive projektskisse sammen, og det er tilfredsstillende å se den realisert nesten i sin helhet. Det vet jeg vi begge synes. Takk for turen, Wenche!

Takk til BTs leder, lederne ved utdanningsavdelingen, BT og instruktører ved opptak og seleksjon som tok seg tid til å svare på mine spørsmål og diskutere både fysiske utfordringer og andre utfordringer operatører møter i sitt arbeid: Dere vet selv hvem dere er.

Takk til Pb Safiye Uysal, Medic Echo, Oslo pd og Pob. Bjørn-Kristian B. Kjrus, UEH-leder, Oslo pd. for at dere tok dere tid i en travel hverdag og delte kunnskap og erfaringer omkring UEH.

Takk for praktisk hjelp og godt samarbeid under min tid ved PHS, Marianne Solvi-Eriksen og Ossy Riviani Bradbury.

Sist, men ikke minst, en stor takk til orlogskaptein Andre Ringdal, sjef SITS/Idrettsinspektør i Sjøforsvaret.

Enhver feil eller mangel i rapporten står for min egen regning.

Atrå, 16.3.23,

Wivi Andersen

Sammendrag

Ambisjonen i prosjektet var todelt: Den første del var å kartlegge de reelle arbeidskrav en operatør i BT står overfor, og å undersøke om disse kravene reflekteres i de fysiske opptakstestene. Dette for å finne ut om og eventuelt hvordan de fysiske kravene kan justeres for å muliggjøre at kvinner kunne komme inn i BT. Andre del av prosjektet innebar en etisk drøfting av «gråsoner», altså de tilfeller der arbeidskrav ikke ble tilstrekkelig kartlagt til å kunne gi et klart svar på hvilken test som kan predikere oppfyllelse av dem.

Prosjektet produserte ikke en arbeidskravskartlegging som kunne gjort flere krav fysisk målbare. Dette åpnet for en større gjennomgang av utfordringer vedrørende vitenskapelig kartlegging av arbeidskrav for spesialenheter. Siden arbeidskravene er komplekse og skjer i uforutsigbar kontekst, kan man si at BT forbereder seg til «det ukjente» (jfr. Aandstad, 2011, s. 15), altså en størrelse som verken er kvalitativ eller kvantitativ. Det innebærer at denne typen kunnskap vanskelig lar seg vitenskapeliggjøre. Det er dermed BTs operatører som er spesialistene på sine arbeidskrav: Ekstern kompetanse kan justere, men ikke erstatte den iboende kunnskapen som ligger i praksisen. Konklusjonene på problemene vedrørende arbeidskravskartleggingen, er at man bør beholde det allerede eksisterende testbatteri.

Den etiske drøftingen slår fast at hensynet til Beredskapstroppens operative evne er overordnet. Den vil påvirke i hvor stor grad man kan endre fysiske krav for å møte mangfolds- og likestillingsmålsettinger. I forhold til kvinnelige søkere, synes det mest rettferdig at disse blir målt og får måle seg selv opp mot yrkets arbeidskrav. I forhold til BTs operatører er det mest rettferdig at tiltak ikke ødelegger nødvendige interne tillitsrelasjoner. Det kan utgjøre en fare for at enheten ikke settes i stand å løse sitt samfunnsoppdrag på best mulig måte. Endringsforslagene går derfor på gjennomføringen: Minimumskrav,

forrang for kvinner når to søkere står likt, samt tiltak for å øke systemrettferdighet. Siden denne delen av prosjektet konkluderer med at man bør beholde like opptakskrav til menn og kvinner, innebærer det at en satsing på rekrutteringen av kvinnelige søkere er desto viktigere om man skal nå opp til målsettinger om økning av kvinneandelen. I tillegg bør man fortsette samarbeidet med relevante vitenskapelige fagmiljøer for å få gjort flere arbeidskrav målbare slik at man får redusert faren for bias i testbatteriet.

1.0 Innledning

Dette prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom Norges Idrettshøgskole (NIH), Politihøgskolen (PHS) og Nasjonale beredskapsressurser (NB)¹, herunder særlig Beredskapstroppen. Midlene til prosjektet er bevilget fra Politidirektoratet (POD). Initiativtaker til prosjektet er Pob. Wenche Ertzaas Granøien, som også har vært primus motor for å skaffe intern forankring og finansiering av prosjektet. Granøien ble i 2019 ansatt ved Nasjonale beredskapsressurser (NB) og fikk ansvar for kjønnsbalansert rekruttering. Pob. Granøiens stilling var ett av flere ledd i en overgripende prosess ved NB med mål om å øke kvinneandelen i alle seksjoner.

Nasjonale beredskapsressurser (NB) består av flere seksjoner: Beredskapstroppen, Bombegruppen, Helikoptertjenesten og Krise- og gisselforhandlere, som alle rekrutterer høyt kvalifisert personell til operativ tjeneste. Den kongelige politieskorte var en del av NB fram til 31.12.2021, men er nå overført fra Oslo Politidistrikt til Politiets Sikkerhetstjeneste (PST). Flere av seksjonenes utdanning er underlagt Politihøgskolens (PHS) sitt etter- og videreutdanningstilbud for operativt politiarbeid. De respektive utdanningene har ulike forhåndsdefinerte opptakskrav hvor fysiske krav er en del av disse. De fysiske kravene varierer mellom utdanningene; fra like til kjønnsdifferensierte. Det er stor variasjon mellom seksjonene med hensyn til kvinneandel. Enkelte av seksjonene har høy andel kvinner, mens andre seksjoner har både lav innsøking fra kvinner og få kvinnelige ansatte. Beredskapstroppen er den eneste seksjonen som verken har eller har hatt kvinner. Før opptaket i 2021, var det ingen kvinner som hadde bestått de fysiske opptakskravene og kommet

¹ Nytt av 2022 i henhold til PBSII. Det het FNB tidligere.

videre til seleksjonen. Pob. Granøien ønsket derfor å igangsette et prosjekt som kunne se på disse.

Forskjeller i fysisk kapasitet mellom menn og kvinner er en utfordring for inkluderingsarbeid for spesialenheter både i forsvaret og politiet, på tross av at det er formell likestilling ved ansettelse. I en kronikk om forsvarets kvinneutfordring, mener Steder (2013) at for å kunne tiltrekke flere kvinner, må forsvaret tydelig utfordre det maskuline idealet, og da særlig med hensyn til hvilke fysiske egenskaper som kreves (Steder 2013). Ambisjonen i dette prosjektet har vært å finne de reelle arbeidskrav en operatør i Beredskapstroppen står overfor, og å se om disse kravene reflekteres i de fysiske opptakstestene. Dette for å finne ut om og eventuelt hvordan de fysiske kravene kan justeres for å muliggjøre at kvinner kan komme inn i Beredskapstroppen.

2.0 Bakgrunn

Det siste tiåret har det vært et økende søkelys på kjønnsbalanse i politiet. Status for feltet da dette prosjektet ble iverksatt høsten 2020, var at det i 2016 ble utarbeidet en overordnet plan for å sikre god kjønnsbalanse for lederstillinger i politiet (Meld. St. 29 (2019-2020), s. 67). Målet for planens periode (2017-2020) var 30 prosent kvinnelige ledere i politistillinger og 40 prosent kvinnelige ledere totalt (Meld. St. 29 (2019-2020), s. 68). Planen la opp til et ekstra fokus på politistillingene generelt i politiet, siden god kjønnsbalanse på grunnplanet ble ansett som en forutsetning for rekruttering til lederstillinger (Politidirektoratet, 2016, s. 7).

Det overordnede målet om god kjønnsbalanse gjelder altså hele politietaten (Politidirektoratet, 2018, s. 28). Dette begrunnes med at god kjønnsfordeling er viktig for at arbeidsplassene skal være attraktive, samt for at politiet skal kunne tiltrekke seg og beholde kompetanse (Politidirektoratet, 2018, s. 28). Målsettingen har gitt konkrete resultater ved at kvinneandelen i 2017 var 45,6 prosent fordelt på alle stillingskategorier (politi, jurist og sivil); en økning på omtrent 1,5 prosentpoeng fra 2013. Blant politistillingene var kvinneandelen 31,4 prosent i 2017. En medvirkende årsak til denne økningen, oppgis å være Politihøgskolens (PHS) rekrutteringsarbeid mot kvinner (Politidirektoratet, 2018, s. 28). I 2019 var kvinneandelen av søkerne til PHS 52,6 prosent, noe som da var tidenes høyeste andel av kvinnelige søkere.

Imidlertid er det store forskjeller med hensyn til kjønnsfordelingen i de ulike politistillinger. I 2019, når kvinneandelen på PHS var litt over 50 prosent, hadde ordenstjenesten en kvinneandel på ca. 30 prosent, mens spesialavdelingene hadde en kvinneandel på rundt 10 prosent (Gender Diversity Working Group, 2020, s. 6). Spesialavdelinger er alle operative avdelinger som krever videreutdanning og/eller kursing

etter endt utdanning ved PHS. I tillegg til de avdelingene/seksjonene som tilhører/tilhørte Politiets nasjonale beredskapsressurser (Beredskapstroppen, Bombegruppen, Helikoptertjenesten, Krise- og gisselforhandlere og frem til 2021: Livvakttjenesten (DKP)), er også Politiets utrykningsenhet (UEH), Hundetjenesten, Teknisk- og taktisk spaning, Spesielle operasjoner og innsatsledere en del av spesialavdelingene. Det er altså særlig innen det operative feltet at man har rekrutteringsproblemer i forhold til kvinner. I 2022 kom ny handlingsplan for politiets arbeid 2022-2025: Mangfold, dialog og tillit (Politidirektoratet, 2022). Der slås det fast at man for å sikre kjønnsbalanse i lederstillinger i den operative tjenesten, også må prioritere rekruttering av kvinner til operativ tjeneste.

2.1 Spesialavdelingenes rekrutterings- og inkluderingsarbeid

I 2019 ble det nedsatt en nordisk arbeidsgruppe med medlemmer fra livvaktavdelingene ved PST (Norge), PET (Danmark) og SÄPO (Sverige) for å se på rekruttering av kvinner inn i livvakttjeneste (Gender Diversity Working Group, 2020, s. 3). På tross av ulikt utgangspunkt i forhold til kjønnsbalanse, var tanken at tjenestene fra de ulike nordiske land kunne trekke veksler på hverandres erfaringer i forhold til temaet (Gender Diversity Working Group, 2020, s. 3). Dette resulterte i en rapport i 2020, og er et dokument som ble viktig for de øvrige spesialavdelingene med tanke på rekrutterings- og inkluderingsarbeid i spesialavdelingene. Det vil derfor gis en kort redegjørelse for rapporten, samt en presentasjon av status for Beredskapstroppens rekrutterings- og inkluderingsarbeid ved prosjektoppstart.

2.1.1 Gender Diversity Working Group

Som nevnt over, er det den operative tjenesten i politiet som har hatt et rekrutteringsproblem i forhold til kvinner, og dette er i særlig grad

synlig i spesialavdelingene, dvs. de operative avdelinger som krever etter- og videreutdanning. Gender Diversity Working Groups ambisjon var å øke kvinneandelen i livvaktjenesten. Gruppens arbeid resulterte i en rapport som tar for seg både status og forbedringsmuligheter mht. rekruttering, grunnutdanning, karriere og arbeidsplassens betydning i forhold til kjønnsbalanse. Bakgrunnen for arbeidsgruppen var at Livvaktjenesten gjennom flere år hadde hatt som mål å øke kvinneandelen ved avdelingen, men de iverksatte tiltakene hadde ikke hatt den ønskede effekt. Pr. 2020 utdannet PHS en til to kvinnelige livvakter annethvert år. Dette antallet ville kun bidra til opprettholdelse av kvinneandelen i livvaktjenesten, men ikke medføre noen økning (Gender Diversity Working Group, 2020, s. 5).

I forhold til dette prosjektet, er det rapportens gjennomgang av rekrutteringsstrategiene til Grunnutdanning livvakt som fremtrer som særlig interessante: Fra 2016 har DKP og PST hatt en person som er ansvarlig for rekruttering, noe som har gitt forutsigbarhet og formalisering av rekrutteringen (Gender Diversity Working Group, 2020, s. 12). Den rekrutteringsstrategien som har hatt best effekt hittil, synes å være uformell rekruttering gjennom at DKP har deltatt på oppdrag eller samtrening (Gender Diversity Working Group, 2020, s. 12). Informasjonsflyten i form av åpenhet rundt arbeidet og kravene til opptak har blitt bedre de seneste årene, det vil si at kunnskap om livvaktyrket dermed er blitt lettere tilgjengelig for potensielle søkere. Rapporten foreslår at aktiv rekruttering også vurderes («headhunting») Gender Diversity Working Group, 2020, s. 12). Rekrutteringsstrategiene vil diskuteres under punkt 6.4 Mentoringsdelen i denne rapporten.

2.1.2 Beredskapstroppens inkluderings- og rekrutteringsarbeid

De øvrige spesialavdelingene sluttet også opp omkring arbeidet for å øke kvinneandelen, blant annet utarbeidet Beredskapstroppen en rapport, «Rekrutteringsplan kvinner til Beredskapstroppen» i juni

2020 (Halvorsen, 2020), som bygger på funnene i rapporten fra DKP. Dette avsnittet gjør rede for rekrutteringsplaner og endringstiltak ut fra Beredskapstroppens interne dokumenter: Rekrutteringsplanen (Halvorsen, 2020), samt personlig kommunikasjon med Pob. Espen Halvorsen, leder for grunnutdanning, BT og førsteamanuensis Espen Gjevestad, PHS.

Status

Status for kvinnerekuttering i Beredskapstroppen, er at det pr. i dag verken er eller har vært kvinnelige operatører ved Beredskapstroppen. Mellom 1995 og 2020 ble det gjennomført femten seleksjonsprosesser med påfølgende grunnutdanning, og i 2019 besto en kvinne de fysiske testene for første gang og kom videre til intervju, men ikke videre til seleksjon/grunnutdanning. Samme år var prosentandelen kvinnelige søkere 2 prosent. I 2019 kom 43 prosent av søkerne videre til intervju, men bare 7 prosent av søkerne (kun menn) fullførte grunnutdanningen (Halvorsen, 2020, s. 4).

Arbeidet ved BT med søkelys på en bedre kjønnsfordeling begrunnes med at kvinner vil kunne tilføre en ny dimensjon til Beredskapstroppen. I tillegg understrekes det i planen at kjønns mangfold kan være positivt for dynamikken blant de ansatte (Halvorsen, 2020, s. 3). Årsaken til at man nå mer aktivt søker å rekruttere kvinner, er at endringer i oppdragsporteføljen de senere år har gitt rom for et større mangfold i operatørprofilene (Halvorsen, 2020, s. 3). Rekrutteringsmålet for grunnutdanningen 2021, var at fem til ti prosent av søkerne skulle være kvinner. Dette beskrives som et realistisk og ambisiøst mål. Bakgrunnen for det konkrete målet var den lave søknadsstatus ved rapporttidspunkt (under to prosent kvinnelige søkere), samtidig med at man merket en økende interesse for Beredskapstroppen blant kvinner i politiet (Halvorsen, 2020, s. 4).

I lys av dagens søknadssituasjon, samt politiets overordnede målsetting om å øke kvinneandelen i hele det operative feltet,

foreslår man i planen et fremtidig fokus på å øke kvinneandelen i Beredskapstroppen gjennom aktive rekrutteringstiltak, samt lederoppfølging av målsettingen for kvinnerekuttering. Målet i rekrutteringsplanen er å øke andel kvinner til neste seleksjon (2023), samt gjennomgå seleksjon og grunnutdanning for å se om det kan gjøres korrigeringer som åpner for en bredere rekruttering uten av det går ut over kvaliteten på personellet (Halvorsen, 2020, s. 3). Rekrutteringsprogrammet bør i særlig grad være rettet mot studenter ved Politihøgskolen, samt at man bør vektlegge at man ønsker kvinnelige søkere i utlysningen av grunnutdanningen, og ved ulike rekrutteringsseminarer.

Tiltak

Åtte rekrutteringstiltak ble spesifisert (Halvorsen, 2020, s. 11-14):

1. Informasjonsarbeid der man signaliserer at Beredskapstroppen ønsker kvinnelige operatører, og derfor trenger kvinnelige søkere, forutsatt at de innehar de rette kvalifikasjoner. Informasjonsarbeidet bør også belyse at det faktisk er mulig å bestå de fysiske testene, siden en kvinne faktisk klarte opptaksprøvene i 2019.
2. Rekrutteringsseminarer. I forhold til disse skal man ha oppmerksomhet på at fremtidige foredrag i større grad tilpasses kvinnelige søkere, samt velge foredragsholdere som er gode rollemodeller. Det vektlegges at man bør ha åpenhet om krav og gi god informasjon for å skape korrekt forventning hos potensielle søkere.
3. Deltakelse på felles informasjonsdag, NB.
4. Oppfølging av tidligere kvinnelige søkere for å finne ut om de ønsker søke igjen, eventuelt hvorfor de ikke ønsker å søke igjen. Oppfølgingen kan gi kunnskap om hvor det er potensiale for forbedring i forhold til rekrutteringsprosessen.

5. Benytte seg av ulike medier for å nå ut til søkere, samt få hjelp av kommunikasjonsavdelingen ved Oslo Politidistrikt til å finne en god strategi på sosiale medier for å nå ut til kvinnelige søkere
6. Tilretteleggingstiltak for kvinnelige søkere, for eksempel gjennom å etablere treningsfellesskap frem mot opptak og seleksjon slik at potensielle kvinnelige søkere kan støtte og «pushe» hverandre. Slike treningsfellesskap kan gi rom for at treningspartnerne skaper en psykologisk kontrakt som gjør at man faktisk søker. I tillegg foreslås det at kvinner bør få mulighet til å møte samtidig til opptak.
7. Gjennomgang av opptakskriterier for å tilpasse opptaksprøvene til nye fasiliteter (NB), samt for å se om noen tester medfører usaklig forskjellsbehandling
8. Revisjon av studieplanen.

Det understrekes viktigheten av at man bør ha én fast person ved BT som har et hovedansvar for kvinnerekuttering og som kan fungere som kontaktperson. Dette begrunnes med at et fast kontaktpunkt vil gi stabilitet og også være et fast bindeledd til BT (Halvorsen, 2020, s. 9). Vedkommende bør formidle informasjon om seleksjon, grunnutdanning og tjeneste ved BT, samt være en rollemodell i kraft av å ha kunnskap om kvinners behov i de ulike fasene av operatørutdanningen (Halvorsen, 2020, s. 9). Fortrinnsvis ønsker avdelingen seg en kvinne som har vært igjennom BTs utdanningsprogram i denne funksjonen.

Testbatteriet utviklet til opptak i 2021

PHS skulle i 2021 fornye studieplanen i samarbeid med Beredskapstroppen. I den forbindelse ble en ny jobbanalyse som skulle ligge til grunn for opptak og seleksjon, og det ble også utviklet et nytt testbatteri for de fysiske testene som skulle brukes for første gang i forbindelse med opptaket i 2021 (Pob. E. Halvorsen, leder for grunnutdanning, Beredskapstroppen, personlig kommunikasjon,

27. januar, 2023). Utdanningsavsnittet innhentet ekstern kompetanse gjennom en konsulent med master fra Norges Idrettshøgskole som også var fagkonsulent på Olympiatoppen. Konsulenten var med på utarbeidelsen av øvelsesbatteriet til 2021, samt laget treningsplanen for forberedelse til opptak. Denne ble lagt ut på PHS.no (Pob. E. Halvorsen, leder for grunnutdanning, Beredskapstroppen, personlig kommunikasjon, 27. januar, 2023). Førsteamanuensis Espen Gjevestad, PHS ble også tidlig involvert i arbeidet i utvikling av nytt testbatteri. Bakgrunnen for hele prosessen var at det opprinnelige testbatteriet skulle fornyes både i forhold til endringer i oppdragsportefølje, tilgjengelighet og også måtte vurderes i et kjønnsperspektiv (E. Gjevestad, personlig kommunikasjon 20. januar 2023). Målet var, som nevnt over, også å tilpasse opptaksprøvene til nye fasiliteter (NB), samt gjennomgå testbatteriet for å se om noen tester medfører usaklig forskjellsbehandling. I tillegg skulle øvelsene velges ut fra relevans i forhold til jobben som operatør og være identifiserbare med dagens fysiske tester. Testene skulle gi søkere ganske lik mulighet for forberedelse, og var dermed lagt opp til å være lite utstyrskrevenende. De skulle heller ikke være for tekniske, men måle mest mulig fysisk kapasitet. Det ble også lagt vekt på at øvelsene i størst mulig grad skulle konstrueres slik at man reduserer faren for skade (Pob. E. Halvorsen, personlig kommunikasjon, 21. oktober 2022).

Det ble gjennomført testing av alle operatører i det nye testbatteriet for å finne minimumsnivået for prestasjon, og dette minimumsnivået ble deretter satt for den enkelte øvelse (E. Gjevestad, personlig kommunikasjon, 20. januar 2023).

2.2 Beredskapstroppen

For å legge grunnlaget for diskusjonen som vil tas opp i kapittel 5 om arbeidskrav og vitenskapelig fastsettelse av arbeidskrav, er det nødvendig å se på hva som er Beredskapstroppens ansvarsområde

ut fra gjeldende planverk, dens opptak og seleksjon, samt målet med utdanningen. Det er nettopp Beredskapstroppens ansvarsområde/mandat som vil være bestemmende for operatørenes arbeidskrav, og dette bør igjen gjenspeiles i opptaksprosesser og utdanning.

2.2.1 Beredskapstroppen i planverk

Politiets beredskapssystem (PBS I, II og III) er planverket som danner grunnlaget for politiets beredskap, dvs. «muligheten og evnen for en enhetlig og effektiv håndtering av så vel ordinære som ekstraordinære hendelser og kriser». (Bjørnland i PBS1; Politidirektoratet, 2020, s. 3). Som et ledd i å forbedre håndteringen av kriser i etterkant av hendelsene i 2011, ble derfor Politiets nasjonale beredskapsressurser (NB) samlokalisert ved Politiets nasjonale beredskapssenter ved Taraldrud. De nasjonale beredskapsressursene (NB) består av de spesialenhetene (Helikoptertjenesten, Bombetjenesten, Krise- og gisselforhandlertjenesten og Beredskapstroppen) som har særlig kompetanse i forhold til terrorhendelser og organisert kriminalitet/ annen alvorlig kriminalitet. Spesialenhetene er tenkt å utfylle hverandre under større hendelser, i det «deres kompetanse er ment å være komplementerende og gjensidig forsterkende» (Politidirektoratet, 2020, s. 49). De nasjonale beredskapsressursene er underlagt Oslo politidistrikt, og har bistand til landets politidistrikter og særorganer som hovedoppgave (Politidirektoratet, 2020, s. 49). I PBS1 beskrives Beredskapstroppens slik:

Beredskapstroppen (BT) er politiets innsatsenhet mot terror og organisert og annen alvorlig kriminalitet. BT rekvireres i situasjoner som krever særskilt kompetanse og utstyr (Politidirektoratet, 2020, s. 39).

Som en del av de nasjonale beredskapsressursene (NB), skal Beredskapstroppen yte bistand til alle landets politidistrikter. I motsetning til mange andre lands spesialenheter, inngår Beredskapstroppen i ordinær patruljetjeneste ved Oslo politikammer.

Utvalget som i 2016 så på norsk politi og bevæpning, mente at det er en styrke for norsk politi at innsatspersonell av ulike kategorier (IP1, IP3 og IP4) på denne måten kan samhandle både i daglig tjeneste og ved særskilte hendelser (NOU, 2017, s. 86).

2.2.2 Beredskapstroppen, opptak og seleksjon

Seleksjon og grunnutdanning til Beredskapstroppen, skjer i regi av Politihøgskolen. Studiet er en del av PHS' etter- og videreutdannings-tilbud, og er todelt: Del 1 gir 30 studiepoeng og Del 2 gir 10 studiepoeng (Politihøgskolen, 2023). Studiet i denne formen ble for første gang gjennomført i forbindelse med Grunnutdanning BT (GUBT) 2021-22. Den nye studieplanen med del 1 og del 2 ble utarbeidet høsten 2020. Det er i utgangspunktet opptak kun hvert 2. år, og i 2021 ble studiet forlenget til et helt studieår (Pob. E. Storaker, personlig kommunikasjon, 16. februar, 2023).

Studiet ble gjennomført 2021 og 2022, og planlegges nå ved GUBT 2023-2024 å gjennomføre som et studieår, med oppstart høst og avslutning til sommer påfølgende år (Pob. E. Storaker, Fagansvarlig rekruttering og seleksjon, BT, personlig kommunikasjon, 16. februar 2023). Del 2 skal gjennomgående gjennomføres fortløpende etter del 1. Studiet går over to kalenderår. Siden både studiet samt opptak og seleksjonen i forkant er svært ressurskrevende, vil studiet ikke kunne settes opp (gjennomføres) oftere enn hvert annet år. Det vil behøvsprøves i forkant om det skal settes opp så ofte som hvert annet år (Pob. E. Storaker, personlig kommunikasjon, 16. februar, 2023).

Krav til opptak, del 1, er bestått bachelor fra Politihøgskolen samt gjennomført og bestått, opptak og seleksjon (Politihøgskolen, 2023). Krav til opptak på del 2 er gjennomført (og bestått) del 1. Søker skal ha fylt 25 år det år opptaket gjennomføres og må ha bestått helseundersøkelse². Søker må vurderes som egnet til tjeneste

² Helseundersøkelsen hos lege er basert på skjema fra PHS (Politihøgskolen, 2022)

ved Beredskapstroppen, og denne vurderingen skjer gjennom opptaksprøver og en påfølgende seleksjonsprosess (om søker består opptaksprøvene) (Politihøgskolen, 2023). Det er en forventning til studentene at de ønsker ansettelse ved Beredskapstroppen etter endt studium. Det er også et ønske fra Beredskapstroppen å ansette alle som gjennomfører studiet så raskt som mulig, men det har skjedd og kan skje at nyutdannede må vente på ledige stillinger (Pob. E. Storaker, personlig kommunikasjon, 16. februar, 2023)

Opptak

Opptaksprøvene består av fysiske tester, svømme/dykke-test, fobitester, personlighetstester, motivasjonstester og intervju (Politihøgskolen, 2023). Beredskapstroppens utdanningsavdeling poengterer at opptaksprøvene krever god fysisk kapasitet, toleranse for fobier og kampvilje (Pob. E. Storaker, foredrag ved PHS, Stavern, 19.10.22). Beståtte opptaksprøver er en forutsetning for å kunne gå videre til seleksjon:

Den som blir vurdert som best egnet gjennom opptaksprøvene, er aktuelle for videre seleksjon. I seleksjonsprosessen testes personlige egnethet, ferdigheter og motivasjon. Består du seleksjonsperioden er du kvalifisert for utdanningen. (Politihøgskolen, 2022)

Det er altså de fysiske testene i de innledende opptaksprøvene som hittil har representert en hindring for kvinnelige søkere å gå videre til seleksjonsprosessen.

Seleksjon

Et av kjennetegnene på en spesialstyrke er en hard seleksjonsprosess (Stensønes, 2018, s. 8), og denne prosessen legger også grunnlaget for et fellesskap mellom operatørene (Stensønes, 2018, s. 44). Seleksjonen innebærer altså en mer omfattende og tidkrevende prosess for å finne ut om søkerne har de rette egenskaper, ferdigheter

og nødvendig motivasjon. I forhold til kandidatenes fysiske forutsetninger, så er vektleggingen noe annerledes under seleksjon: Siden fysisk kapasitet testes ut i opptak, har seleksjonen fokus på å kartlegge fysisk robusthet ved hjelp av fysisk belastning over tid (Pob. E. Halvorsen, personlig kommunikasjon, 25. februar, 2023). I tillegg til innlagte tester som går både på individuell kapasitet og lagkapasitet og samarbeidsferdigheter, vil enhver seleksjonsprosess til spesialstyrker innebære en vedvarende fysisk belastning som forverres ved søvndeprivasjon eller andre stressorer, som et redusert matinntak.³ Under disse forholdene skal også kandidatene klare å innarbeide fysiske ferdigheter (våpendrill, etc.). Evnen til å utholde denne belastningen utgjør den enkelte søkers fysiske og psykiske robusthet (Pob E. Halvorsen, personlig kommunikasjon, 24. august, 2021). Objektivitet i observasjonene er søkt sikret gjennom at de testansvarlige ved stasjonene ikke får diskutere sine observasjoner med andre operatører, samt at alle observasjoner rapporteres tilbake til utdanningsleder som samler disse i et kvalitativt datasystem som BT selv har utviklet. Dette systemet var ikke ulikt kvalitative analyseverktøy som NVIVO (Rapportskrivers egen observasjon under seleksjon i uke 34, 2021). Målet var å få en systematikk og oversikt over innsamlede data som gjør den samlede vurdering så rettferdig og korrekt som mulig (Pob. E. Halvorsen, personlig kommunikasjon, 24. august, 2021). Den endelige vurdering gjøres på grunnlag av dette samlede datamaterialet av lederne for utdanningsenheten i samarbeid med svært erfarne psykologer som også forsker på feltet. Disse har inngående kjennskap både til spesialstyrker og til seleksjonsprosessene deres, og utgjør dermed en spesialkompetanse i prosessen for å sikre vurderingene.

Seleksjonen er ikke tema for denne rapporten, som kun skal se på de fysiske opptaksprøvene. Den vil drøftes kort i kap. 6, men da kun som et argument for hvilket fokus opptaket bør ha.

³ Det er imidlertid kursledelsens intensjon at kandidatene samlet sett skal få tilstrekkelig mat underveis i seleksjonen (Pob. E. Halvorsen, personlig kommunikasjon, 25. februar, 2023).

2.2.3 Beredskapstroppen, utdanning

Om man består både grovseleksjon (opptakstester) og seleksjon er man kvalifisert til Beredskapstroppens utdanning (Politihøgskolen, 2023). Utdanningen gir «grunnleggende kompetanse om Beredskapstroppens metoder, taktikker og teknikker for å håndtere terror, organisert og annen alvorlig kriminalitet (Politihøgskolen, 2023). Det presiseres at utdanningen vektlegger ferdighetstrening.

Politihøgskolens mål med utdanningen er å utvikle generell kompetanse om Beredskapstroppen, samt de yrkesspesifikke ferdigheter og kunnskaper studentene behøver som operatør. Den generelle kompetansen omhandler forståelse for BTs samfunnsoppdrag som beredskapsressurs og den rolle BT har i Oslos patruljetjeneste, rolleansvar, etiske og faglige vurderinger i forhold til terrorbekjempelse og politioperative operasjoner. Kompetansen omfatter også kreativitet, siden kandidatene skal kunne bidra både til nytenking i politiet generelt og i tjenestutførelsen spesielt (PHS, 2023).

Kunnskapsgrunnlaget studentene skal tilegne seg spenner over blant annet relevant lovverk og planverk, terror og terrorbekjempelse, teknikker og taktikker Beredskapstroppen anvender, etikk, teamarbeid og kommunikasjon, samt sanitet og vinterforhold (teori om skredlære, navigasjon, bekledning og hypotermi) (PHS, 2023). Ferdighetskravet i utdanningen innebærer at man må kunne redegjøre og anvende teorien i kunnskapsgrunnlaget over. I tillegg må man ha kunne vurdere hensiktsmessighet, velge mellom og anvende de ulike metoder, taktikker og teknikker som tilhører Beredskapstroppen. Teamarbeid og evne til å fungere i team trekkes frem som en vesentlig ferdighet, det samme gjelder gode kommunikasjonsevner (tilpasset situasjon og team). Stressmestring og egenkunnskap/selvinnsikt i forhold til egne styrker og svakheter er også poengtert (PHS, 2023).

Det fremgår ikke i særlig grad på PHS sine informasjonssider om studiet, *hvilke* taktikker og teknikker de kommende operatører skal tilegne seg. Av sikkerhetshensyn er det selvfølgelig deler av

utdanningen man ikke ønsker innsyn i. I denne sammenheng er det likevel verd å se nærmere på hvilke ferdigheter operatørene må beherske, siden flere av disse krever fysiske egenskaper og fysiske ferdigheter som er relevante i forhold til denne rapportens ambisjon om å kartlegge de relevante arbeidskravene. En del ferdigheter blir belyst i Stensønes bok «På vår vakt: beretninger fra politiets beredskapstropp» (Stensønes, 2018). Beredskapstroppen har blant annet sprengningsteam som er spesialiserte på inntrengning ved hjelp av varme, eksplosiver, hydraulikk etc.; maritime team, som er spesialisert på entring av båt/maritime installasjoner, med bl.a. dykkere og båtførere; entringsteam; skarpskyttere og medic'er (altså spesialister på akuttmedisin). Kjøreferdigheter er også relevant kompetanse. Man må anta at gode kjøreferdigheter er ikke kun avgrenset til bil. Fokus på bl.a. vinterforhold vil nok innebære at bl.a. snøscooter er et kjøretøy operatørene bør beherske. I tillegg til de praktiske ferdighetene, vil kunnskap om og trening på teamarbeid og relasjonelle ferdigheter være relevant, siden de ferdig utdannede operatørene inngår i team. De relasjonelle og tekniske ferdighetene forutsetter også fysisk ferdighet, siden verktøy, utstyr og våpen skal både transporteres og opereres ofte under svært krevende settinger. I en operativ setting, vil dermed alle disse ferdighetene; taktiske, tekniske, fysiske og relasjonelle, kombineres, siden operatørene både skal forholde seg til hverandre, til det utstyr de er ansvarlige for samt den oppgave de står overfor. Et eksempel på det høye ferdighetsnivået gis i en Dagbladet-artikkel etter 22. juli, som beskriver at beredskapstroppens operatører utførte krigskirurgi på ungdom på Utøya (Hansen, Thømt Ruud, og Seglem, 2011). Her bør det nevnes at IP3-godkjent, kvinnelig personell med sanitetsutdanning har vært på kurs i krigskirurgi. De har også utført oppdrag som krevde denne type kompetanse; ikke ved Utøya, men ved senere hendelser (Pob. Bjørn-Kristian Kjus, UEH-leder, Oslo pd., personlig kommunikasjon, e-mail, 17. februar 2023)

Stensønes beskriver de samlede ferdighetene slik:

Dyre i drift og lite brukt, men nettopp evnen til å forsere hindre og beherske ferdigheter som sjelden etterspørres, som utgjør noe av kjernen i spesialstyrkene. Evne til å håndtere det helt særegne – når vi trenger det som mest (Stensønes, 2018, s. 111)

Det høye ferdighetsnivået til operatørene illustreres også av at Beredskapstroppen er den eneste enheten hvor personellet er IP1-godkjente. Innsatspersonell (eller IP-personell) defineres som «tjenestepersoner som regelmessig utfører døgnkontinuerlig vakt- og beredskapstjeneste og tjenestepersoner i livvaktjeneste» (PBS1; Politidirektoratet, 2020, s. 41). Basert på kompetanse er de delt inn i 4 kategorier med ulike krav til trening, sertifisering og vedlikehold:

Tabell 5.1 Utdanningstid og treningstimer per IP-kategori

Kategori	Utdanning	Årlig trening
1	13 uker	900 timer
2	8 uker ¹	200–400 timer, avhengig av funksjon
3	3 uker +	103 timer
4	Bachelor	48 timer

¹ Økes til 9 uker i 2017

Kilde: Politihøgskolen, 2016

Tabell 5.1 hentet fra NOU, 2017, s.57.

1. Kategori 1 (IP1) er tjenestepersoner i Beredskapstroppen (BT) ved Oslo politidistrikt.
2. Kategori 2 (IP2) er tjenestepersoner som har livvaktjeneste som hovedoppgave.
3. Kategori 3 (IP3) er tjenestepersoner i politidistriktenes utrykningsenheter (UEH).
4. Kategori 4 (IP4) er alle andre tjenestepersoner med våpengodkjenning. Disse må gjennomføre årlig utdanning og godkjenningssprøve for tjenestevåpen. (PBS1; Politidirektoratet, 2020, s. 41)

Tabellen er noe utdatert med hensyn til utdanningstiden for IP1, men det sentrale her er at IP1 har altså en årlig treningstid som ligger minst 500 timer over IP2. Det innebærer at både opprettholdelse av ferdigheter, opprettholdelse eller forbedring av fysisk form samt det å tilegne seg nye ferdigheter har en helt annen plass i Beredskapstroppen enn i andre innsatskategorier. Slik sett representerer Beredskapstroppen det man kan definere som en operativ elite.

3.0 «Kvinneinklusionsprosjektet»

Pob. Granøien tok kontakt med rapportskriver i november 2020 fordi hun i lengre tid hadde hatt et ønske om å se på de fysiske opptakskravene til Beredskapstroppen, og hadde nå – som nyansatt ansvarlig for kjønnsbalansert rekruttering ved Nasjonale Beredskapsressurser (NB), muligheter til å initiere endringstiltak, siden NB var i gang med en overgripende inklusionsprosess som har som mål å øke kvinneandelen i alle seksjoner. I tråd med de føringer som lå i bl.a. Politimeldingen (Meld. St.29 (2019-2020)), ønsket hun en gjennomgang av de fysiske opptakskravene for å se om det var kunne være rom for å justere kravene – noe som kanskje ville øke muligheten for inklusjon av kvinner.

3.1 Prosjektskisse

Sammen utarbeidet vi en prosjektskisse til et forskningsprosjekt rettet mot de fysiske opptakskravene og –testene til Beredskapstroppen. I et likestillingsperspektiv utgjør det en utfordring for yrker som har konkrete, fysiske arbeidsoppgaver at menn og kvinner har ulike fysiske forutsetninger. Utgangspunktet for prosjektet var at de tanker som er gjort i idretten kan være til hjelp når vi skal se på andre områder i samfunnet hvor fysiske forutsetninger og ferdigheter også er viktig. Helt siden idretten ble organisert og institusjonalisert på slutten av 1800-tallet, har det foregått en diskusjon om hvem som skal kunne konkurrere og på hvilke premisser (Andersen og Loland, 2015; 2017). Der er dermed få samfunnsinstitusjoner som har like lang erfaring med diskusjoner om hva som er rettferdig når utgangspunktet er ulik fysisk prestasjonsevne.

Vår påstand var at de reelle fysiske arbeidskrav i operative stillinger ikke er tilstrekkelig artikulert og vitenskapelig fundert, og at en mer systematisk, vitenskapelig gjennomgang ville kunne bidra til

å avklare hvorvidt de fysiske opptakstestene gjenspeiler de reelle arbeidskravene. Grunnen til å velge Beredskapstroppen (BT) som den spesialavdelingen dette prosjektet fokuserte på, var at BT:

- Kan betegnes som den fysiske og operative eliten i politiet – og dermed har en signaleffekt i forhold til hele det operative feltet i politietaten
- Verken har, eller har hatt, kvinnelige medlemmer
- Har den mest omfattende fysiske opptaksprosessen
- Har like (ikke kjønnsdifferensierte) fysiske krav til menn og kvinner

Siden kun en kvinne har klart de fysiske opptaksprøvene, og ingen kvinner hittil har kommet videre til seleksjon, kan man si at Beredskapstroppen representerer den «siste skanse for kvinner i politiet» (Hitland, 2007)

Prosjektet var todelt, hvorav en del var en vitenskapelig del ledet av Wivi Andersen, ph.d., og del 2 var en mentoreringsdel, ledet av Pob. Wenche E. Granøien, kjønnsbalansert rekruttering, NB. Mentoringsdelen var ikke spesifisert i prosjektskissen ut over å være definert som «et praktisk rekrutteringstiltak», men ambisjonen var å øke andelen kvinner som søker til spesialavdelinger ved NB, særlig til Beredskapstroppen, både gjennom informasjon og oppfølgingstiltak av kvinnelige søkere. Den vitenskapelige delen av prosjektet var også todelt, med en idrettsvitenskapelig del og en etisk drøfting. Prosjektet var strukturert som følger (Andersen og Granøien, 2020):

- Kartlegging av reelle, fysiske arbeidskrav i Beredskapstroppen på grunnlag av arbeidsbeskrivelser fra ledere og ansatte. Kartleggingen skal resultere i utforming av et testbatteri som kan tjene som en standard. Siden dette er en operativ elite, og de fysiske kravene for inntak er svært høye, foreslår vi at denne delen av prosjektet knyttes opp mot Norges idrettshøgskole, som mastergradsprosjekter til utforming av enkeltøvelser og måling av arbeidskrav.

- En underproblemstilling vil være å finne minimums- og middelværdier for testene. Dette kan gi indikasjoner på hvordan inntakskrav kan graderes.
 - Innspill fra kvinnelige deltakere samt observasjon av opptak til Beredskapstroppen (Andersen og Granøien) vil også kunne gi forslag til eventuelle modifiseringer/tilpasninger av øvelser for kvinner.
2. En mulig reell innvending mot kvinner i Beredskapstroppen, er at de ikke tilfredsstiller fysiske krav som er nødvendige for at tjenesten skal kunne utføres. Del 2 av en arbeidskravskartlegging vil være en etisk drøfting av hva likestilling innebærer i spesialavdelinger når utgangspunktet er ulik fysisk prestasjonsevne, altså hva som er rettferdig i en slik situasjon. Her vil også relevante, etiske problemstillinger som kampkraft (Bomann-Larsen, 2013) og/eller økt risiko for kollegaer (om kvinner ikke kan yte det samme) måtte diskuteres. En slik drøfting vil kunne gi retningslinjer for hva som er relevante hensyn å ta i et inkluderingsperspektiv, f.eks.:
- Hva skal være minimumskrav?
 - Hva med ulike krav til kvinner og menn?
 - Hva med egne kvinnelige enheter?
 - Hva med signaleffekt/motivasjon for andre kvinner ved å få rollemodeller?
 - Er kvotering et godt virkemiddel?

Opprinnelig hadde prosjektet også en kvalitativ del, hvor målet var å kartlegge hva som motiverer kvinnelige søkere til spesialavdelinger, hvordan de motiveres til å søke, og hvordan de opplever rekrutteringsprosessen og opptaket. Den kvalitative delen ville kunne gi rekrutteringsansvarlige og avdelingsledelsene viktig kunnskap om hva som hemmer eller fremmer rekruttering, og gi innblikk i hva som motiverer kvinner til å søke samt mulighet for å fjerne eller redusere aspekter som hemmer i forhold til motivasjon/rekruttering.

Pga. tidsaspektet (ønske om ferdigstillelse av rapport før nytt opptak i 2023), bortfalt denne delen.

Vårt mål var at prosjektet ville kunne belyse *om*, og i så fall *hvordan*, de fysiske opptakskravene til Beredskapstroppen kan justeres for å kunne inkludere kvinner. En drøfting av Beredskapstroppens opptakskrav ville også, på grunn av BTs posisjon som operativ elite, kunne gjøre det enklere for andre operative seksjoner/enheter å drøfte seg frem til hvilke *fysiske* kriterier som må ligge til grunn for egen seleksjon, dvs. velge øvelser som dekker sin seksjons/enhets behov ut fra gjennomgangen av arbeidskrav hos BT.

3.2 Operasjonalisering av prosjektet

Prosjektskissen ble utformet mellom november 2020 og januar 2021. Håpet var å få igangsatt prosjektet i løpet av våren 2021, slik at det ble mulighet for å følge deler av opptak og seleksjon høst 2021. Ertzaas Granøien ønsket at prosjektet skulle forankres internt, slik at skissen ble først forelagt ledergruppen ved Nasjonalt Beredskapssenter. I den påfølgende prosessen hadde Ertzaas Granøien løpende kontakt med ledelsen ved Nasjonalt Beredskapssenter, både om prosessen fremover og om finansiering.

I mai 2021 hadde Ertzaas Granøien og rapportskriver et innledende møte med forskningsavdelingen ved Politihøgskolen for å få hjelp til å iverksette prosjektet. Rapportskriver skulle få tilknytning til PHS forskningsavdeling om vi fikk midler til gjennomføring av prosjektet, men PHS hadde ikke selv midler til finansiering av prosjektet. Vi ble anbefalt å søke midler gjennom Politidirektoratet. Til samme tid – mai 2021 – tok rapportskriver og Ertzaas Granøien også kontakt med instituttleder Klavs Madsen, Institutt for fysisk prestasjonsevne, Norges Idrettshøgskole, for å få avklart mulighetene for samarbeid om et masterprosjekt som skulle utgjøre første del av prosjektet, nemlig vurdering av fysiske opptakstester opp mot reelle arbeidskrav.

Oppstart for masterstudenten ble planlagt for høst 2021, slik at om vi ikke fikk midler til gjennomføring av hele det planlagte prosjektet, ville uansett masteroppgaven gjennomføres.

Ertzaas Granøien arbeidet videre med intern forankring av prosjektet, noe som resulterte i at rapportskriver i august 2021 ble tildelt midler for prosjektoppstart for høst 2021 fra Oslo politidistrikt over NBs budsjett. Etter tildeling tok vi umiddelbart kontakt med instituttleder for fysisk prestasjonsevne, NIH for møte omkring igangsettelse av mastere. Møtet ble gjennomført 20. august 2021. Med på møtet var Ole Vidar Dahl, leder NB, pob. Wenche Ertzaas Granøien, forsker Wivi Andersen, instituttleder, NIH Klavs Madsen, professor Gøran Paulsen, forsker Tormod Skogstad Nilsen. Møtet resulterte i enighet om at det fra NIHs side ville inngå 1-2 masterkandidater i prosjektet, samt at vi skulle nedsette en arbeidsgruppe bestående av prosjektledelsen (Granøien, Andersen), NIHs representanter (Skogstad Nilsen og Paulsen) samt representanter fra Beredskapstroppen.

3.2.1 Høst 2021

Uke 34-35, 2021 var det seleksjon til Beredskapstroppen. Pob. Granøien og rapportskriver deltok som observatører i uke 34. Målet med observasjonsuken var å få et innblikk i de fysiske utfordringer seleksjonen kan medføre, slik at vi kunne bidra i prosessen med forslag til eventuelle modifiseringer/tilpasninger av øvelser for kvinner, jfr. projektskisse (Andersen & Granøien, 2020).

Første møte, arbeidsgruppe

Onsdag 8.9.21 ble første møte i arbeidsgruppe avholdt på Nasjonalt Beredskapssenter. Til stede var fagansvarlig for fysisk trening på beredskapstroppen (navn utelatt av sikkerhetskonsyn), leder for grunnutdanning, Beredskapstroppen, Pob. Espen Halvorsen, førsteamanuensis Espen Gjevestad, PHS (Stavern), forsker Wivi

Andersen og Pob. Wenche Ertzaas Granøien, Professor Gøran Paulsen, NIH og forsker Tormod Skogstad Nilsen, NIH.

Norges Idrettshøgskole hadde to aktuelle masterkandidater som begge var interessert i å skrive mastergrad på temaet. Målet med arbeidsgruppen var i første rekke å «berede grunnen» i forhold til masteroppgavene siden disse skulle igangsettes samme høst. Arbeidsgruppen ble enige om å gjennomføre en spørreundersøkelse blant beredskapstroppens operatører for å kartlegge de viktigste fysiske kravene som operatørene stilles overfor. I tillegg håpet vi å kunne kartlegge om det var noen krav operatørene opplevde som absolutte (altså ikke-ufravikbare i forhold til fysisk kapasitet).

Forsker Tormod Skogstad Nilsen påpekte mulige utfordringer med arbeidskravskartlegging tidlig i arbeidsgruppeprosessen ut fra egne erfaringer med tilsvarende problemstillinger i Forsvaret.

Andre møte, arbeidsgruppe⁴

Andre møte i arbeidsgruppen ble avholdt ved Nasjonalt beredskapssenter 6.10.21. Til stede var fagansvarlig for fysisk trening på beredskapstroppen (navn utelatt av sikkerhetshensyn), leder for grunnutdanning, Beredskapstroppen, Pob. Espen Halvorsen, førsteamanuensis Espen Gjevestad, PHS (Stavern), forsker Wivi Andersen og Pob. Wenche Ertzaas Granøien. Digitalt møtte Professor Gøran Paulsen, NIH og forsker Tormod Skogstad Nilsen, NIH, som begge skulle være veiledere for masteroppgavene ved NIH, samt masterstudentene Tora Husum Kristensen og Lasse Fredriksen.

NIH ved Professor Paulsen la frem en analyse av tester som BT hadde gjennomført i 2021 for å gi en foreløpig illustrasjon på nivået på mannskapene. Paulsen mottok også flere testresultater til analyse fra Pob. Halvorsen, som skulle avklare med Beredskapstroppens ledelse

⁴ Oppsummering av møtet baserer seg på prosjektløgg (Wivi Andersen) samt møtereferat (Pob. Wenche Granøien Ertzaas).

hvorvidt flere tester kunne oversendes NIH. I tillegg til analysene, la Prof. Paulsen frem fire prosjektforslag til hvordan NIH kunne gå frem for å finne de reelle arbeidskravene til en operatør i BT. En intervensjonsstudie ble bedømt som ikke aktuell av gruppen. De tre aktuelle, gjenstående forslagene, ville kreve ulik kapasitet i form av direkte kostnader og uttak av personell.

Gruppen gikk igjennom spørsmålene til spørreskjemaet som skulle brukes til spørreundersøkelse blant beredskapstroppens operatører (jfr. 4.1.2). Målsettingen på dette møtet ble at gruppen skulle gjennomgå forslag til spørreskjema og at dette skulle sendes ut til operatørene så raskt som mulig, slik at det kunne analyseres før fysisk testing skulle i gang. NIH skulle også gjennomføre en pilottest på operatører fra Beredskapstroppen i slutten av 2021 og fysisk testing av de to gruppene (operatører og kvinnelige, frivillige testpersoner) skulle iverksettes i løpet av vår 2022, noe avhengig av hva Beredskapstroppens årshjul tillot i forhold til å avgi mannskaper til testing.

I etterkant av andre møte, utarbeidet masterstudent Tora Husum Kristiansen et spørreskjema med både kvantitative og kvalitative elementer, dvs. et skjema som inneholdt både rangering av vanskelighetsgrad og beskrivelser av øvelser og situasjoner. Skjemaet ble tilgjengeliggjort for hele arbeidsgruppen, samt ledelsen ved NB og BT, som kom med innspill og presiseringer til skjemaet. Det endelige skjemaet kunne gå til pilotuttesting hos utvalgte operatører (som igjen fikk komme med sine innspill) sent høst 2021.

Møte mellom prosjektledelse og veiledere, NIH

I tillegg til de to arbeidsgruppemøtene, ble det avholdt et møte mellom prosjektledelsen (Granøien og Andersen) og masterveilederne ved NIH (Paulsen og Skogstad Nilsen) den 22.10.21 hvor prosjektoppsett (strukturen for mastergradene, samt arbeidsfordeling mellom masterstudentene) ble drøftet. Prosjektledelsen mente at en mulig

feilkilde ved testing kunne være at det kun ville være operatører som allerede var i svært god form som ville melde seg som testpersoner. Disse ville dermed ikke nødvendigvis være representative for bredden av fysisk nivå innen avdelingen⁵. (Rekruttering viste seg å være tilfeldig, se fotnote 5). NIH poengterte at nivået hos operatørene som ville vise seg ved uttesting kanskje involverer en overkapasitet, men at uttestingen uansett ville kartlegge det gjeldende nivået for operatører ved Beredskapstroppen. Omfattende tester pluss de fysiologiske testene av Beredskapstroppen vil gi gode referanseverdier, altså god informasjon om hvilket fysisk nivå dagens operatører ligger på. Situasjonsspesifikke tester ble diskutert (dvs. uttesting under forhold som i større grad gjenspeiler operatørens fysiske arbeidskrav). Forsker Skogstad Nilsen poengterte at slike tester er mer kostnadskrevende, og selv om de vil gi indikasjon på faktiske krav, er de kun snapshots – dvs. ikke så lett reproduerbare og representative. Det ble avgjort at testing av opptakskrav for begge grupper (kvinnelige testpersoner og operatører) skulle skje på Beredskapssenteret under mest mulig like forhold som ved et reelt opptak (samme retningslinjer for instruktører, samme stressmoment med tanke på tidsbruk på øvelser/mellom øvelser, etc.).

3.2.2 Vår 2022

I perioden mellom desember 2021 og i løpet av våren 2022 ble det gjennomført uttesting av Beredskapstroppens operatører som hadde meldt seg som frivillige testpersoner, samt av de kvinnelige testpersonene som ble rekruttert til forsøket. Gjennomføring av testbatteriene ble administrert og tilrettelagt av Pob. Granøien (NB), og Paulsen og Skogstad Nilsen, samt pob. Halvorsen, BT. Testingen av de fysiske opptaksprøvene var lagt til Nasjonalt beredskapssenter, slik

⁵ Utvelgelse/rekruttering av testpersoner var helt vilkårlig. De tok med alle som var på jobb på det aktuelle testtidspunktet. Målet var å få fylt opp minimumsantallet på 20 personer, dermed valgte altså BT de som var disponible (Pob. E. Halvorsen, leder for grunnutdanning, Beredskapstroppen, personlig kommunikasjon, 15.november 2022)

at situasjonen skulle være tettest mulig opp mot reelle tester, og den fysiologiske testingen var lagt til NIH. Denne prosessen er nærmere beskrevet i masteroppgavene i del 4.

Fra 1.1.2022 – 20.8.22 var rapportskriver ute av prosjektet pga. at finansiering manglet til å dekke hennes stilling.

Pob. Granøien arbeidet videre med å søke midler, og i juni 2022 ble det bevilget penger fra Politidirektoratet for slutføring av prosjektet, dvs. at i tillegg til masteroppgavene ble det nå mulig å gjennomføre opprinnelig plan med å drøfte masterne og samle prosessen i en rapport, samt at man kunne gjennomføre mentoringsdelen av prosjektet som nevnt i prosjektskissen, i form av en precamp for potensielle kvinnelige søkere til Beredskapstroppen. Søkerne skulle også motta opptreningsveiledning gjennom et videre samarbeid med NIH i mentoringsdelen.

3.2.3 Høst 2022

Masteroppgavene ble ferdigstilt ved NIH i slutten av oktober, og sensur falt i desember. Etter gjennomsyn ved NB (av sikkerhetsgrunner; ingen endringer ble gjort) i oktober, ble rapportene overlevert rapportforfatter for oppstart av rapport.

Mentoringsdelen

Høsten 2022 ble praktisk sett dominert av mentoringsprosjektet i form av temadag ved NB, samt precamp for kvinnelige søkere til Beredskapstroppen.

Temadag

Som en del av mentoringsprosjektet, initierte Pob. Granøien, NB og NIH en temadag 25.8.22 på Taraldrud med tema «Ulik fysisk prestasjonsevne og reelle arbeidskrav». Informasjon om temadagen gikk ut i juni 2022. Inviterte var blant annet ulike avdelinger i politiet,

Forsvaret, Politihøgskolen og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Målet med dagen var å presentere foreløpige resultater fra masterstudiene, samt å dele erfaringer og diskutere problemstillinger.

Precamp og «Beredskapstropsprosjektet, fysiske krav, del 2»
Det var også rom i prosjektbudsjettet for å realisere tanken om et mentoringsprosjekt i form av en precamp for kvinnelige søkere. Mentoringsdelen av prosjektet ble ledet av Wenche E. Granøien og var i samarbeid med Professor Gøran Paulsen og forsker Tormod Skogstad Nilsen, begge NIH. Beskrivelsene av precamp og studiet der er basert på prosjektskissen «Beredskapstropp-prosjektet – fysiske krav del 2» (Paulsen, Nilsen og Granøien, 2022) som ble utarbeidet av de ovennevnte, samt personlig kommunikasjon med Pob. Granøien og rapportskrivners tilstedeværelse på deler av precamp.

Precampen består av en samling med påfølgende treningsopplegg for kvinner som ønsker å trene seg opp mot, og forhåpentlig søke, opptaket til Beredskapstroppen 2023. Precampen inngikk altså i det som ble kalt «Beredskapstropp-prosjektet – fysiske krav del 2» (Paulsen, Nilsen og Granøien, 2022), som er et forskningsprosjekt for å «komme nærmere et svar på om de fysiske opptakskravene til BT er et for høyt hinder for rekrutteringen av kvinner til BT, ...» (Paulsen, Nilsen og Granøien, 2022). Planen var å rekruttere ca. 15 politikvinner som ønsket opptak ved BT og gjennomføre det samme testapparat som Kristensen (2022) hadde på sine testpersoner – altså opptaksprøver, Taraldrud, samt fysiologiske tester og prestasjonstester ved NIH. Basert på resultatene av testene, skulle kvinnene få et individualisert treningsprogram og regelmessig oppfølging frem mot det faktiske opptaket (Paulsen, Nilsen og Granøien, 2022). Nye tester vil gjennomføres etter opptak i 2023 for å gi svar på om kvinnene har mulighet til å trene seg opp til å forbedre prestasjonen i opptaksøvelsene (Paulsen, Nilsen og Granøien, 2022). Målet med uttesting og oppfølging er at man gjennom denne studien får testet dagens system gjennom utprøving av i hvilken grad kravene er

trenbare for kvinner, samt at oppfølgingen kan «legge grunnlag for et tilbud/en standardisert forberedelsesprosess for kvinner som vil søke opptak til BT i årene som kommer.» (Paulsen, Nilsen og Granøien, 2022). Prosjektskissen anbefaler også at unge politikvinner, som ikke er aktuelle søkere, tas med om det er mulig. Begrunnelsen for anbefalingen er at det kan være viktig å rekruttere kvinner på et så tidlig tidspunkt som mulig, siden opptrening til opptakskrav og påfølgende seleksjon vil innebære «langsiktig og målrettet innsats» (Paulsen, Nilsen og Granøien, 2022).

Ertzaas Granøien var ansvarlig for precampen, som ble gjennomført 15. – 17.11.22 ved NIH og PNB. Precampen ble gjennomført som et samarbeid mellom utdanningsavsnittet ved Beredskapstroppen og Norges Idrettshøgskole, med velkomstforedrag av leder av Beredskapstroppen, foredrag om BT av utdanningsansvarlig, kort presentasjon av Kvinneinklusionsprosjektet av Ertzaas Granøien, samt foredrag om treningslære, NIH. Deretter gjennomgikk kvinnene samme testbatteri som i masterprosjektene. I tillegg til testbatteriet hadde BT eget opplegg for kvinnene på dag 2. Precamp besto dermed av fysiske tester ved NB (dag 1), BTs eget program (dag 2) og testlab, NIH (dag 3).

Kvinnenes testresultater ble ikke delt med BT, selv om BT var medarrangør. Dette etter ønske Pob. Granøien, siden hun mente at eventuelle kvinnelige søkere fra denne precampen skulle stille likt med andre søkere mht. BTs forkunnskaper om dem. Fysiske prestasjoner i precamp skulle dermed ikke være tilgjengelig for andre enn NIH og mentoreringsansvarlig, Pob. Granøien (Pob. Granøien, personlig kommunikasjon, 17. november 2022).

3.2.4 Vår 2023

Status ved søknadsfristens utløp for utdanning til Beredskapstroppen, var 132 søkere. Syv av disse var kvinner. Tre av kvinnene hadde deltatt i precamp med treningsoppfølging.

4.0 Del 1: Masteroppgaver

Masteroppgavene er selvstendige forskningsarbeider og utdragene som presenteres her er redigert og kortet ned av masterstudentene selv, Tora Husum Kristensen og Lasse Fredriksen. Opprinnelig font er også beholdt. De har begge hatt Professor Gøran Paulsen og forsker Tormod Skogstad Nilsen som veiledere på sine masterprosjekter. Som det fremgår av kapittel 3, så har begge studier foregått samtidig mht. testing, gjennomføring og analyser. Jeg har valgt å presentere studien med Beredskapstroppens operatører som testpersoner først (altså Lasse Fredriksens masteroppgave). Deretter følger studien med kvinnelige testpersoner, som er Tora Husum Kristensens masteroppgave. Rekkefølgen er valgt fordi den første studien representerer «nå»-status i Beredskapstroppen og den andre studien representerer potensialet kvinner har for å nå opp til nivået det ligger på i dag.

4.1 Lasse Fredriksen, Masteroppgave (2022): Fysisk kapasitet i Politiets beredskapstropp

4.1.1 Sammendrag

FORMÅL: Hensikten med denne studien var å kartlegge den fysiske kapasiteten til et utvalg operatører fra politiets beredskapstropp, samt undersøke hvilke fysiologiske og antropometriske variabler som er assosiert med prestasjon i nåværende fysiske opptakstester og situasjons-spesifikke tester.

METODE: Tjueto operatører fra Beredskapstroppen ble rekruttert for å måle kroppssammensetning (DXA), teste aerob kapasitet (VO_{2maks}), anaerob kapasitet (30 sek Wingate), spenst (svikthopp), gripekraft, benkpress, benpress, samt to situasjons-spesifikke tester som bestod av klatring i vaier-stige og evakueringstest (EVAK-test).

Operatørene gjennomgikk også de nåværende fysiske opptakstestene til Beredskapstroppen.

RESULTATER: Resultatene viste at operatører fra Beredskapstroppen besitter en fysisk kapasitet bestående av en høy VO_{2maks} , stor anaerob kapasitet målt ved Wingate-test, i tillegg til god maksimal styrke i både bein og overkropp. Operatører fra Beredskapstroppen presterte også bedre enn minimumskravet i samtlige av gjeldende opptakstester. Videre var det moderat til sterk sammenheng mellom prestasjonen i opptakstester og fysiologiske variabler som VO_{2maks} , anaerob kapasitet, styrke og power i overkropp og underkropp, mens det var moderat til sterk sammenheng mellom anaerob kapasitet, styrke i underkroppen og prestasjon i situasjons-spesifikke tester. Antropometriske variabler som høyde, vekt og fettprosent var assosiert med god prestasjon i opptakstestene, mens høyde, vekt og total fettfri masse var assosiert med god prestasjon i EVAK-test.

KONKLUSJON: Operatører fra Beredskapstroppen besitter en god fysisk kapasitet karakterisert ved et høyt maksimalt oksygenopptak, stor anaerob kapasitet, i tillegg til god maksimal styrke og power i bein og overkropp. Operatører fra Beredskapstroppen presterte også betydelig over minimumskravet i samtlige av de nåværende opptakstestene til Beredskapstroppen.

4.1.2 Introduksjon

Operatører i taktiske politienheter har et særdeles krevende yrke. Arbeidshverdagen til operatører i taktiske politienheter kan medføre ekstreme situasjoner der operatørenes fysiske og psykiske kapasitet blir satt på prøve. Dersom en ser på typen oppdrag taktiske politienheter utfører, utstyret de bærer med seg, samt hvilke situasjoner som kan oppstå, kan en forstå at operatører må besitte god fysisk kapasitet.

Å definere arbeidskrav for operatører i taktiske politienheter er utfordrende da taktiske politienheter skal være i stand til å løse

et vidt spekter av situasjoner og oppdrag (Strader, Schram, Irving, Robinson, & Orr, 2020). Det har tidligere blitt gjennomført studier som har kartlagt den fysiske kapasiteten til taktiske politienheter, sammenheng mellom fysisk kapasitet og prestasjon i situasjons-spesifikke tester, samt belyst viktigheten av fysisk kapasitet (Irving, Orr, & Pope, 2019; Orr et al., 2022; Strader et al., 2020). Disse studiene viser at operatører i taktiske politienheter må håndtere situasjoner som stiller krav til både aerob og anaerob kapasitet, samt maksimal styrke. Viktigheten av de ulike fysiske kapasitetene vil imidlertid være avhengig av ulike situasjoner, samtidig som komplekse situasjoner kan oppstå, som stiller krav til alle de fysiske kapasitetene samtidig (Irving et al., 2019).

Tidligere studier har også undersøkt sammenhengen mellom fysisk kapasitet og suksess i seleksjon blant kandidater til taktiske politienheter (Orr, Caust, Hinton, & Pope, 2018; Robinson, Schram, Canetti, & Orr, 2019). Studiene viste at det var en moderat til sterk sammenheng mellom suksess i seleksjon og aerob kapasitet, og prestasjon i øvelser som pushups og pullups.

Arbeidskrav for operatører i taktiske politienheter har tidligere vært belyst, men det er utfordrende å definere reelle arbeidskrav på bakgrunn av det brede spekteret av oppdrag og situasjoner de må kunne løse (Irving et al., 2019; Silk, Savage, Larsen, & Aisbett, 2018) Basert på funnene til tidligere studier er det likevel grunn til å tro at operatører i taktiske politienheter besitter en god fysisk kapasitet, samt at god fysisk kapasitet er av betydning for å komme gjennom seleksjonen til taktiske politienheter. Det har imidlertid ikke blitt gjennomført tilsvarende kartlegging av operatører fra Beredskapstroppen.

Denne studien hadde til hensikt å kartlegge den fysiske kapasiteten til operatører fra Beredskapstroppen, samt undersøke hvilke fysiologiske og antropometriske variabler som var assosiert med god prestasjon i de nåværende opptakstestene og to situasjons-spesifikke tester.

4.1.3 Metode

Denne studien bestod av to hoveddeler.

- I første del var målet å samle informasjon om fysiske krav i Beredskapstroppen. Dette ble gjort gjennom en spørreundersøkelse blant operatører i Beredskapstroppen, samt feltobservasjon på en øvelse. Basert på dette ble det utviklet to situasjons-spesifikke tester.
- I andre del ble operatører fra Beredskapstroppen testet i fysiologiske tester, testene som brukes ved opptak til Beredskapstroppen i dag, samt de situasjons-spesifikke testene.

De fysiologiske testene bestod av $VO_{2\text{maks}}$ (maksimalt oksygenopptak), Wingate-test, spenst, benkpress, benpress og gripekraft. I tillegg gjennomgikk forsøkspersonene måling av kroppssammensetning med dual-energy X-ray absorptiometry (DXA). Disse målingene ble gjennomført på *testdag 1*. De situasjons-spesifikke testene bestod av klatring i vaier-stige og evakueringstest (EVAK-test) med dukke. Disse ble også testet på *testdag 1*. Opptakstestene til Beredskapstroppen består av 10 tester. Disse testene ble testet på *testdag 2*. Demonstrasjon av opptakstestene kan sees her:

<https://www.politihogskolen.no/etter-videreutdanning/operativt-politiarbeid/innsatspersonell-til-politiets-beredskapstropp-del-1-sarskilt-soknadsprosess/>

Oversikt over hvilke tester som ble gjennomført på de to testdagene kan sees i Tabell 1.

Tabell 1. Oversikt over de ulike testene som ble gjennomført i studien.

Fysiologiske tester	Opptakstester
Dual-energy X-ray absorptiometry (DXA)	Terrengløp
Maksimalt oksygenopptak (VO_{2maks})	Pushups
Wingate-test	Illinois
Benkpress	Hang-ups
Spenst (svikthopp)	Spenst
Gripestyrke	Grep
Benpress	Trappeløp
	Fitness
Klatring i vaier-stige	Svømming
EVAK-test	Livredning

Forsøkspersoner

Tjueto operatører fra Beredskapstroppen ble rekruttert gjennom tilfeldig utvelgelse av en av prosjektmedarbeiderne med tilknytning til Beredskapstroppen. Alle deltakere ble presentert et informasjonsskriv om prosjektet og gav skriftlig samtykke til å delta i studien.

Karakteristikk av forsøkspersonene kan sees i Tabell 2.

Tabell 2. Tabellen viser alder, høyde og vekt for forsøkspersonene.

Antall operatører	Alder (år)	Høyde (cm)	Vekt (kg)
22	34,3 ± 3,0	184,6 ± 6,1	87,1 ± 7,0

4.1.4 Resultater

Resultatene viste at operatører fra Beredskapstroppen besitter en fysisk kapasitet bestående av en høy VO_{2maks} , stor anaerob kapasitet målt ved Wingate-test, i tillegg til god maksimal styrke i både bein og overkropp. Operatører fra Beredskapstroppen presterte også bedre enn

minimumskravet i samtlige av gjeldende opptakstester (se tabell 3). Videre var det moderat til sterk sammenheng mellom prestasjonen i opptakstester og fysiologiske variabler som VO_{2maks} , anaerob kapasitet, styrke og power i overkropp og underkropp, mens det var moderat til sterk sammenheng mellom anaerob kapasitet, styrke i underkroppen og prestasjon i situasjons-spesifikke tester. Antropometriske variabler som høyde, vekt og fettprosent var assosiert med god prestasjon i opptakstestene, mens høyde, vekt og total fettfri masse var assosiert med god prestasjon i EVAK-test.

Tabell 3. Oversikt over operatørenes prestasjon i opptakstestene.

Test	Variabel	Resultat	Minimums-krav	Prosent over kravet
Terrengløp	Tid (s)	555 ± 39	630	12 %
Pushups	Antall	35 ± 6	18	94 %
Illinois	Tid (s)	17,2 ± 0,6	20	14 %
Hang-ups	Antall	12 ± 3	4	200 %
Spenst	Hopp høyde (cm)	56 ± 5	40	40 %
Grep	Tid (s)	76 ± 31	40	90 %
Trappeløp	Tid (s)	23,4 ± 1,5	27	13 %
Fitness	Antall	145 ± 26	80	81 %
Svømming	Tid (s)	246 ± 55	300	18 %
Livredning	Tid (s)	52 ± 10	120	57 %

4.1.5 Diskusjon

Hovedfunn

Formålet med denne studien var å kartlegge den fysiske kapasiteten til operatører fra Beredskapstroppen, samt undersøke hvilke fysiologiske og antropometriske variabler som var assosiert med god prestasjon i de nåværende opptakstestene og to situasjons-spesifikke tester.

Hovedfunnene i denne studien var at operatører fra Beredskaps-troppen besitter en fysisk kapasitet bestående av høy VO_{2maks} , og anaerob kapasitet, i tillegg til styrke og power i over- og underkropp, samt at operatørene presterte bedre enn minimumskravet i samtlige av gjeldende opptakstester. Videre var det moderat til sterk sammenheng mellom prestasjonen i opptakstester og fysiologiske variabler som VO_{2maks} , anaerob kapasitet, styrke og power i overkropp og underkropp, mens det var moderat til sterk sammenheng mellom anaerob kapasitet, styrke i underkroppen og prestasjon i situasjons-spesifikke tester. Antropometriske variabler som høyde, vekt og fettprosent var assosiert med god prestasjon i opptakstestene, mens høyde, vekt og total fettfri masse var assosiert med god prestasjon i en av to situasjons-spesifikke tester.

Opptakstester

De nåværende opptakstestene har bare blitt gjennomført ved ett opptak og Beredskapstroppen har selv identifisert endringer som blir gjort til neste opptak. En av disse endringene innebærer å senke høyden medisinballen må kastes over i øvelse fitness for personer som er lavere enn 175 cm. Det ble i denne øvelsen observert at høyere deltakere hadde en fordel sammenlignet med lavere deltakere. Dette blir allerede praktisert ved «*burpee-pullups*» hvor deltakere under 175 cm kan gjennomføre øvelsen med en stang som er 2,3 meter over bakken, i stedet for 2,4 meter over bakken.

Denne studien kan ikke si noe om prestasjonen til operatørene i opptakstestene er et resultat av treningen de gjennomfører eller om de har blitt selektert på bakgrunn av deres fysiske kapasitet. Ingen av operatørene som deltok i studien har tidligere gjennomført opptaket slik det er i dag, men det er nærliggende å tro at flere av opptakstestene som benyttes i dag har likhetstrekk med tidligere opptakstester. Forsøkspersonene som deltok i denne studien hadde ikke trent seg spesifikt opp til testene, men presterte likevel over minimumskravet som er satt. Man kan heller ikke utelukke at flere

av forsøkspersonene som deltok gjennomfører regelmessig trening av de faktiske opptakstestene eller varianter av disse da en stor del av arbeidshverdagen deres er viet til blant annet fysisk trening.

Sammenheng mellom fysiologiske variabler og opptakstester

At det var signifikante korrelasjoner mellom flere av de fysiologiske variablene og opptakstestene er ikke uventet da testene er ment for å teste deltakernes fysiske kapasitet. Sammenhengen mellom terrengløp og VO_{2maks} er i tråd med tidligere litteratur basert på det faktum at VO_{2maks} blir ansett som den viktigste faktoren for prestasjon i utholdenhetsidrett (Bassett & Howley, 2000). Andre studier har også vist en sterk sammenheng mellom tid brukt på en løpstest og VO_{2maks} (McNaughton, Hall, & Cooley, 1998; Mello, Murphy, & Vogel, 1988). Det er derimot flere andre faktorer som også bestemmer prestasjonen i utholdenhetsidrett, deriblant utnyttingsgrad og arbeidsøkonomi (Bassett & Howley, 2000). Det er dermed ikke gitt at den personen med høyest VO_{2maks} er den personen som presterer best i terrengløp, selv om vi ser en sammenheng mellom VO_{2maks} og tid brukt på terrengløp.

Det var også sammenheng mellom antall gjennomførte pushups og prestasjonsvariabler i benkpress. Dette stemmer overens med tidligere litteratur hvor man har sett at antall gjennomførte pushups har en positiv sammenheng med maksimal styrke i benkpress (Vaara et al., 2012). Det kan tenkes at man ser denne sammenhengen på bakgrunn av at bevegelsesmønsteret i begge øvelser er relativt likt, med det unntak at man i benkpress flytter en ytre belastning, mens man i pushups flytter egen kroppsvekt. Det kan dog argumenteres for at pushups er bedre egnet som opptakstest da testen er tidseffektiv og stiller lite krav til utstyr, sammenlignet med benkpress (van den Tillaar & Ball, 2020). Testene i denne sammenhengen tester derimot to ulike egenskaper, der benkpress tester maksimal styrke og effektutvikling, mens pushups er ment for å måle den muskulære utholdenheten.

Det ble også observert en sammenheng mellom prestasjon i spenst og andre power-tester som Wingate-test og Keiser benpress. Dette stemmer overens med tidligere litteratur som har undersøkt sammenhengen mellom ulike power-tester (Lindberg et al., 2022). Lindberg et al. (2022) viste at det var en moderat til sterk sammenheng mellom hopp høyde og power-tester som sprint-løping, sprint-sykling og effektutvikling i Keiser benpress. En mulig forklaring på dette kan være fibertypesammensetning og andelen muskelmasse som har vist å være av betydning for utvikling av kraft og power (Haugen, Paulsen, Seiler, & Sandbakk, 2018; Raastad, Paulsen, Refsnes, Rønnestad, & Wisnes, 2010). Det samme gjelder den observerte sammenhengen mellom trappeløp og Wingate, der det ble funnet en sammenheng mellom prestasjon i trappeløp og alle prestasjonsvariabler i Wingate. Dette er ikke overraskende da begge testene har relativt lik varighet (23 og 30 sekunder), samt at begge testene er ment for å teste en persons anaerobe kapasitet. Fitness viste kun sammenheng med hopp høyde i svikthopp. Denne sammenhengen kan muligens forklares av at det i fitness-testen skal gjennomføres en «burpee-pullup», hvor deltakeren må hoppe opp til en stang. En person med bedre spenst vil dermed måtte bruke en lavere andel av sin maksimale kapasitet for å hoppe opp til stangen og dermed kunne ha igjen en større andel av sin maksimale kapasitet ved neste repetisjon.

Videre var det ingen sammenheng mellom prestasjon i livredning og noen fysiologiske variabler. At man ser så liten sammenheng mellom svømming, livredning og de fysiologiske variablene kan være en konsekvens av at minimumskravet i svømming og livredning er satt så lavt at det var mer enn overkommelig for forsøkspersonene i denne studien. Man kan heller ikke se bort fra at svømming og livredning er to teknisk krevende øvelser hvor faktorer som flyteevne, og lengde og frekvens på svømmetak påvirker svømmehastighet i vel så stor grad som fysiologiske faktorer (Barbosa, Fernandes, Keskinen, & Vilas-Boas, 2008; Ferreira et al., 2015).

Sammenheng mellom antropometriske variabler og opptakstester

Sammenhengen mellom prestasjon i terrengløp og vekt kan tyde på at kroppsvekt påvirker arbeidsøkonomien i løpsprestasjonen. Dette har tidligere blitt vist av Zwingmann et al. (2021) der høyere kroppsvekt har vist seg å korrelere med dårligere løpsprestasjon (Zwingmann, Hoppstock, Goldmann, & Wahl, 2021). En høyere kroppsvekt vil føre til at man må bruke mer energi for å flytte sin egen kroppsmasse. De samme argumentene kan også brukes for fettmasse der en høyere fettmasse har vist å bidra til dårligere løpsprestasjon (Zwingmann et al., 2021). Tid brukt på terrengløp korrelerte positivt med fettprosent. Dette samsvarer med funnene til Farina et al. (2021) hvor tid brukt på 3,2 km løp også korrelerte positivt med fettprosent, samt at antall gjennomførte pullups korrelerte negativt med fettprosent (Farina et al., 2021). Dette var også tilfellet i denne studien hvor antall gjennomførte hang-ups og fettprosent viste en negativ korrelasjon. Basert på øvelsesutvalget er det nærliggende å tro at flere av opptakstestene til Beredskapstroppen til en viss grad er inspirert av CrossFit. Haugan (2021) påpeker at unødvendig fettmasse vil virke negativt på prestasjonen i CrossFit og andre sporter der en skal bevege kroppsmassen (Haugan, 2021). Man kan dermed anta at en lavere fettprosent til et visst punkt kan bidra til bedre prestasjon i opptakstestene. Det ble også observert en negativ korrelasjon mellom kroppsvekt og antall gjennomførte hang-ups. En lavere kroppsmasse vil føre til at den totale vekten man skal flytte i hang-ups blir lavere. En person med høyere kroppsmasse må dermed utvikle større kraft for å kunne flytte sin egen masse, sammenlignet med en person med lavere kroppsmasse. Dette støttes av tidligere funn hvor det ble funnet en negativ korrelasjon mellom kroppsmasse og antall gjennomførte pullups (Sanchez-Moreno, Pareja-Blanco, Diaz-Cueli, & González-Badillo, 2016).

4.1.6 Konklusjon

Operatører fra Beredskapstroppen besitter en god fysisk kapasitet karakterisert ved et høyt maksimalt oksygenopptak, stor anaerob kapasitet, i tillegg til god maksimal styrke og power i bein og overkropp. Operatører fra Beredskapstroppen presterte også betydelig over minimumskravet i samtlige av de nåværende opptakstestene til Beredskapstroppen.

Maksimalt oksygenopptak, anaerob kapasitet målt ved Wingate-test, og maksimal styrke og power i bein og overkropp var assosiert med prestasjon i de nåværende opptakstestene, mens anaerob kapasitet og styrke i underkroppen er assosiert med prestasjon i situasjons-spesifikke tester. Videre var vekt, høyde og fettfri masse assosiert med prestasjon i opptakstestene, mens høyde, vekt og fettfri masse var assosiert med prestasjon i en av to situasjons-spesifikke tester.

4.1.7 Referanser

- Barbosa, T., Fernandes, R. J., Keskinen, K. L., & Vilas-Boas, J. P. (2008). The influence of stroke mechanics into energy cost of elite swimmers. *European Journal of Applied Physiology*, *103*(2), 139-149. doi:10.1007/s00421-008-0676-z
- Bassett, D., & Howley, E. (2000). Limiting factors for maximum oxygen uptake and determinants of endurance performance. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, *32*(1), 70. Retrieved from https://journals.lww.com/acsm-msse/Fulltext/2000/01000/Limiting_factors_for_maximum_oxygen_uptake_and.12.aspx
- Farina, E., Thompson, L., Knapik, J., Pasiakos, S., McClung, J., & Lieberman, H. (2021). Anthropometrics and Body Composition Predict Physical Performance and Selection to Attend Special Forces Training in United States Army Soldiers. *Military Medicine*. doi:10.1093/milmed/usab315
- Ferreira, M. I., Barbosa, T. M., Neiva, H. P., Marta, C. C., Costa, M. J., & Marinho, D. A. (2015). Effect of Gender, Energetics, and

- Biomechanics on Swimming Masters Performance. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 29(7), 1948-1955.
doi:10.1519/jsc.0000000000000848
- Haugan, M. (2021). *Fysisk kapasitet hos CrossFit-utøvere på høyt nasjonalt og internasjonalt nivå*. (Masteroppgave). Norges idrettshøgskole, Oslo. Retrieved from <https://nih.brage.unit.no/nih-xmlui/bitstream/handle/11250/2770171/Haugan%20M%20v2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Haugen, T., Paulsen, G., Seiler, S., & Sandbakk, Ø. (2018). New Records in Human Power. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 13(6), 678-686. doi:10.1123/ijspp.2017-0441
- Irving, S., Orr, R., & Pope, R. (2019). Profiling the Occupational Tasks and Physical Conditioning of Specialist Police. *Int J Exerc Sci*, 12(3), 173-186.
- Lindberg, K., Solberg, P., Bjørnsen, T., Helland, C., Rønnestad, B., Thorsen Frank, M., . . . Paulsen, G. (2022). Strength and Power Testing of Athletes: Associations of Common Assessments Over Time. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 17(8), 1280-1288. doi:10.1123/ijspp.2021-0557
- McNaughton, L., Hall, P., & Cooley, D. (1998). Validation of several methods of estimating maximal oxygen uptake in young men. *Percept Mot Skills*, 87(2), 575-584. doi:10.2466/pms.1998.87.2.575
- Mello, R. P., Murphy, M. M., & Vogel, J. A. (1988). Relationship Between a Two Mile Run For Time and Maximal Oxygen Uptake. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 2(1), 9-12. Retrieved from https://journals.lww.com/nsca-jscr/Fulltext/1988/02000/Relationship_Between_a_Two_Mile_Run_For_Time_and.3.aspx
- Orr, R., Caust, E., Hinton, B., & Pope, R. (2018). Selecting the Best of the Best: Associations between Anthropometric and Fitness Assessment Results and Success in Police Specialist Selection. *Int J Exerc Sci*, 11(4), 785-796.

- Orr, R., Robinson, J., Hasanki, K., Talaber, K., Schram, B., & Roberts, A. (2022). The Relationship Between Strength Measures and Task Performance in Specialist Tactical Police. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 36(3), 757-762. doi:10.1519/jsc.0000000000003511
- Robinson, J., Schram, B., Canetti, E., & Orr, R. (2019). Do Barrier Test Results Predict Survival in Specialist Police Tactical Selection Courses? *International journal of environmental research and public health*, 16(18). doi:10.3390/ijerph16183319
- Raastad, T., Paulsen, G., Refsnes, P. E., Rønnestad, B., & Wisnes, A. (2010). *Styrketrening - i teori og praksis*: Gyldendal.
- Sanchez-Moreno, M., Pareja-Blanco, F., Diaz-Cueli, D., & González-Badillo, J. J. (2016). Determinant factors of pull-up performance in trained athletes. *J Sports Med Phys Fitness*, 56(7-8), 825-833.
- Silk, A., Savage, R., Larsen, B., & Aisbett, B. (2018). Identifying and characterising the physical demands for an Australian specialist policing unit. *Applied Ergonomics*, 68, 197-203. doi:<https://doi.org/10.1016/j.apergo.2017.11.012>
- Strader, J., Schram, B., Irving, S., Robinson, J., & Orr, R. (2020). Special Weapons and Tactics Occupational-Specific Physical Assessments and Fitness Measures. *International journal of environmental research and public health*, 17(21), 8070. doi:10.3390/ijerph17218070
- van den Tillaar, R., & Ball, N. (2020). Push-Ups are Able to Predict the Bench Press 1-RM and Constitute an Alternative for Measuring Maximum Upper Body Strength Based on Load-Velocity Relationships. *J Hum Kinet*, 73, 7-18. doi:10.2478/hukin-2019-0133
- Vaara, J. P., Kyröläinen, H., Niemi, J., Ohrankämmen, O., Häkkinen, A., Kocay, S., & Häkkinen, K. (2012). Associations of Maximal Strength and Muscular Endurance Test Scores with Cardiorespiratory Fitness and Body Composition. *The Journal*

of Strength & Conditioning Research, 26(8), 2078-2086.

doi:10.1519/JSC.0b013e31823b06ff

Zwingmann, L., Hoppstock, M., Goldmann, J.-P., & Wahl, P. (2021). The effect of physical training modality on exercise performance with police-related personal protective equipment. *Applied Ergonomics*, 93, 103371. doi:<https://doi.org/10.1016/j.apergo.2021.103371>

4.2 Tora Husum Kristensen, Masteroppgave (2022): Fysiske krav i Politiets Beredskapstropp. Hvilken fysiologisk kapasitet kreves av en kvinne for å klare de initielle fysiske testene?

4.2.1 Sammendrag

FORMÅL Denne masteroppgaven hadde i hensikt å undersøke hvordan godt trente kvinner anser sine muligheter til å klare opptakstestene, i tillegg til å beskrive hvilke fysiologiske egenskaper som beskriver kvinnene som klarer opptaket.

METODE 20 kvinner besvarte en spørreundersøkelse bestående av 8 spørsmål om treningsbakgrunn, erfaring med opptakstestene og troen på evnen til å klare opptakskravene. Påfølgende ble kvinnene testet i 11 opptakstester og et fysiologisk testbatteri bestående av analyse av kroppssammensetning (DEXA), maksimalt oksygenopptak (VO₂maks), 30s wingate sykkeltest (WG), benkpress, spenst, gripestyrke, Keiser benpress. Testingen ble gjort på to adskilte testdager. Korrelasjons- og regresjonsanalyser ble brukt for å finne sammenhenger mellom fysiologiske variabler og prestasjon i opptakstestene, og predikere krav for kvinnenes aerobe kapasitet, anaerobe kapasitet og maksimale styrke. **RESULTATER** Kvinnene hadde på en skala 0-100 moderat stor tro (≥ 64) på egen evne til å klare opptakstestene, med unntak av hang-ups (46 ± 41) og trappeløp (50 ± 19). Tro på egen evne samsvarte godt med

godkjentandel i testene, med unntak av terrengløp som var mer krevende enn antatt. 2 av 20 kvinner klarte alle opptakstestene. Godkjentandelen var lavet i terrengløp, hang-ups, trappeløp og fitness. Korrelasjonsanalyser viste sterk sammenheng mellom VO₂maks (ml/kg/min) og terrengløp og trappeløp. 1RM i benkpress (kg/krvkg) korrelerte med push-ups og hang-ups. P_{max} (W/kg) korrelerte sterkt med illinois agility, spenst og trappeløp. WG_{mean} (W/kg) korrelerte sterkt med illinois agility og trappeløp. De absolutte målene på VO₂maks (ml/min), P_{max} (W) og WG_{mean} (W) korrelerte med fitness. Av de antropometriske variablene hadde fettprosent å ha sterkeste sammenheng med prestasjon i opptakstestene. Regresjonsmodeller med de mest krevende testene predikerte krav til VO₂maks = 54 ± 2 ml/kg/min, 1RM i benkpress = 1kg/krvkg, P_{max} = 17 ± 1 W/kg og WG_{mean} = 8,0 ± 0,2 w/kg.

KONKLUSJON Kvinnene hadde moderat stor tro på egen evne til å klare opptakstestene. 2 av 20 kvinner (10 %) klarte opptakskravene. Hver for seg var opptakstestene overkommelige for godt trente kvinner, men i kombinasjon setter de krav til antropometri, aerob kapasitet (VO₂maks), anaerob kapasitet (WG_{mean}), og muskelstyrke i under- og overekstremitetene som få kvinner besitter, og som er svært vanskelig å oppnå.

4.2.2 Introduksjon

Kvinner har over de siste tiårene fått større plass i mannsdominerte yrker. På tross av at begge kjønn nå er representert i nesten samtlige yrker og stillinger, finnes det enda ingen kvinner i Politiets Beredskapstropp. Derimot er kvinner ønsket inn i Beredskapstroppen. Litteraturen belyser de positive sidene ved representasjon av begge kjønn i operative yrker, og hvordan kvinner og menn tenker ulikt omkring problemløsning på bakgrunn av egne forutsetninger.

For å bli en del av Beredskapstroppen må kandidatene gjennom et omfattende opptak med både fysiske og mentale tester. Kravene under

de fysiske testene er de samme for begge kjønn. Årsaken nevnes å være at hver enkelt operatør skal være skikket til å takle de samme fysiske utfordringene og at man ikke kan ta risikoen med å senke kravene. Det er liten tvil om at menn har en overlegen fysisk kapasitet sammenlignet med tilsvarende godt trente kvinner. Av den grunn kan ikke kjønnene sammenlignes uten begrensninger.

Den viktigste årsaken til kjønnsforskjellene i fysisk kapasitet er det at menn fra puberteten av utvikler en større andel muskelmasse enn kvinner (Handelsman et al., 2018). På den andre siden akkumulerer kvinner en større fettmasse og resultatet er en tydelig kjønnsforskjell i kroppssammensetning. Basert på dagens litteratur, antas det at ingenting kan erstatte effekten av større muskulær styrke i generell fysisk og idrettslig prestasjon (Suchomel et al., 2016). Dette belyses av at både aerob kapasitet, muskulær styrke og anaerob kapasitet i større eller mindre grad påvirkes av individets muskelmasse. Betydningen av muskelmasse på prestasjon er tilsvarende i fysisk krevende yrker, som brannvesenet (Farina et al., 2021; Skinner et al., 2020) og politiet (Kukic et al., 2018).

Hensikten med denne studien var todelt. Den første delen ønsket å svare på hvordan godt trente kvinner anser sin evne til å klare kravet i opptakstestene til Politiets Beredskapstropp. Den andre hensikten var å beskrive hvilke krav som settes til kvinners fysiologiske kapasitet og antropometri gjennom minstekravene i opptakstestene til Politiets Beredskapstropp.

4.2.3 Metode

Studien besto av to hoveddeler. Første del innebar en spørreundersøkelse som ønsket å klassifisere selvrapportert treningsbakgrunn blant kvinnene og antatt evne til å prestere i opptakstestene. Den påfølgende delen besto av fysisk testing, hvor kvinnene gikk gjennom opptakstestene og et standardisert fysiologisk testbatteri.

De to delene ble gjennomført på to testdager med minimum 3 dager mellom.

Opptakstestene ble gjennomført som på et reelt opptak. Totalt består opptakstestene av 11 krav. Demonstrasjon av alle testene kan sees her:

<https://www.politihogskolen.no/etter-videreutdanning/operativt-politiarbeid/innsatspersonell-til-politiets-beredskapstropp-del-1-sarskilt-soknadsprosess/>

Det fysiologiske testbatteriet inneholdt måling av kroppssammensetning med dual-energy X-ray absorptimetry (DEXA), maksimalt oksygenopptak (VO_{2maks}), Wingate-test, benkpress, spenst (CMJ), gripekraft og Keiser benpress.

Tabell 4: Oversikt over opptakstester, deres krav og de fysiologiske testene.

Opptakstester	Krav	Fysiologiske tester
Terrenngløp	630 sek	Dual-energy X-ray absorptiometry (DEXA)
Pushups	18 rep	Maksimalt oksygenopptak (VO_{2maks})
Illinois	19,5 sek	Wingate-test
Hang-ups	4 rep	Benkpress
Spenst	41 cm	Spenst (CMJ)
Grep	40 sek	Gripestyrke
Trappeløp	27 sek	Benpress (Keiser)
Fitness	80 rep	
Undervannsvømming	12 meter	
Svømming	300 sek	
Livredning	90 sek	

Antatt evne ble beskrevet med deskriptive data og sammenlignet visuelt med prestasjon i opptakstestene. Korrelasjons- og regresjonsanalyser ble brukt for å finne sammenhenger mellom fysiologiske variabler og prestasjon i opptakstestene, og predikere krav for kvinnenes aerobe kapasitet, anaerobe kapasitet og maksimale styrke.

Forsøkspersoner

Tabell 2: Karakteristikk av forsøkspersoner. Verdiene er oppgitt i gjennomsnitt \pm standardavvik. Yrkesgruppene inkluderer også studenter.

	Antall	Alder	Høyde	Vekt
Totalt	20	29,8 \pm 3,0	167,9 \pm 7,2	67,2 \pm 7,0
Politi	12			
Forsvaret	1			
Brannvesen	1			
Ambulansetj.	1			
Annet	5			

4.2.4 Resultater

Over halvparten av kvinnene hadde drevet med crossfit eller en kombinasjon av idretter de siste 6 månedene. Åtte kvinner svarte at de ikke hadde trent spesifikt på noen av opptakstestene. Hang-ups, push-ups og fitness var de testene flest hadde trent spesifikt på, med henholdsvis 9, 8 og 7 kvinner. Det var stor spredning i antatt evne på alle testene med variasjonsbredde på 80-100. Kvinnene hadde minst tro på egne ferdigheter i hang-ups, etterfulgt av trappeløp og fitness, og ekstern vekt ble nevnt som en utfordring.

Totalt gjennomførte 20 kvinner opptakstestene med unntak av terrengløp og livredning. 2 (10 %) kvinner klarte minstekravet i alle testene. Kvinnenes antatte evne samsvarte visuelt godt med antallet kvinner som fikk godkjent i samtlige tester, utenom terrengløp.

Tabell 3: Antall kvinner som fikk godkjent i hver av opptakstestene. 5%, 10% og 15% representerer en senkning av kravet med gitt prosent og økt antall kvinner som da ville klart kravet. – Indikerer ingen endring.

Test	Godkjent	5 %	10 %	15 %
Terrenngløp (s)	5	5	8	11
Push-ups (reps)	14	-	-	1
Illinois (s)	17	3	-	-
Hang-ups (reps)	6	-	-	-
Spenst (cm)	13	5	-	7
Grep (s)	18	1	-	-
Trappeløp (s)	6	4	5	8
Fitness (reps)	11	-	-	1
Undervann (m)	14	-	3	-
200m (s)	9	4	6	-
Livredning (s)	11	-	1	-

Kroppssammensetning

Fettprosent korrelerte med terrenngløp, illinois agility og hang-ups, hvor en lavere fettprosent viste sammenheng med bedre prestasjon. Det predikerte kravet til fettprosent var 21 ± 2 %. FFM (Fettfri masse) korrelerte med fitness, hvor en høyere absolutt FFM hadde en sammenheng med flere repetisjoner. Kravet til FFM ble predikert til 51 ± 2 kg.

Aerob kapasitet

VO_{2maks} relativt til kroppsvekt, som mål på aerob kapasitet, viste en sterk korrelasjon med prestasjon i både terrenngløp og trappeløp. Regresjonsanalysene ga et predikert krav til 54 ± 2 ml/kg/min.

Styrke

1RM i benkpress korrelerte med prestasjon i både push-ups og hang-ups. Det predikerte kravet til 1RM ble 1kg/krvkg. Gripekraft viste ingen sammenheng i opptakstestene.

Benpress P_{\max} relativt til kroppsvekt viste en sterk korrelasjon med illinois agility, spenst og trappeløp. Trappeløp ga det høyeste predikerte kravet med 17 ± 1 W/kg. Absolutt benpress P_{\max} korrelerte med fitness, og ga et krav på 1090 ± 64 W.

Anaerob kapasitet

WG_{mean} relativt til kroppsvekt, som mål på anaerob kapasitet, viste en korrelasjon med illinois agility og trappeløp. Det predikerte kravet ble $8,0 \pm 0,2$ W/kg. Absolutt WG_{mean} korrelerte med prestasjon i fitness testen, med et predikert krav på 532 ± 23 W.

Svømming

Svømmetestene var krevende, men viste ingen sammenheng med noen av de relevante fysiologiske testene.

4.2.5 Diskusjon

Hovedfunn

Til tross for at deltakerne hadde en moderat stor tro på at de skulle klare kravene til opptakstestene til Beredskapstroppen, var det kun 2 av 20 deltakerne faktisk klarte alle kravene. I tråd med egne forventninger til testene, var det terrengløp, hang-ups, trappeløp og fitness-testen som var mest krevende for deltakerne. God prestasjon i disse krevende testene var assosiert med henholdsvis høyt maksimalt oksygenopptak, høy 1RM i benkpress, god anaerob kapasitet og styrke i beina.

Holdninger

Evensen (2017) viser forskjeller i fysisk kapasitet blant kadetter i forsvaret tilsvarende det vi ser i denne oppgaven, men at kjønnene presterer likt basert på kjønnsjusterte karakterskalaer. De kvinnelige kadettene har mindre tro på egen fysisk evne, og undervurderer egen kapasitet. Evensen knytter dette til den maskuline kulturen i Forsvaret. Med et fokus på at menns fysiske kapasitet er standard, vil kvinner lett kunne føle seg underlegne. Dette vil jeg anta også er en viktig faktor for at svært få politikvinner forsøker å komme inn i Beredskapstroppen. At kvinnene i utvalget hadde moderat stor tro til egen evne i opptakstestene kan mulig forklares ved at de selv valgte å delta i prosjektet. Utvalget hadde en stor andel kvinner fra politiet, men besto også av flere kvinner utenfor etaten. I dag er andelen operative kvinner i politietaten lav. Antallet aktuelle kandidater for Beredskapstroppen, med riktig motivasjon, høy fysisk kapasitet og troen på egen evne, kan derfor antas å være minimalt.

Fysiologisk kapasitet

De fysiologiske variablene som ga uttrykk for å være mest essensielle for å bestå opptaket var VO_{2maks} , WG_{mean} , 1RM/krvkg i benkpress og benpress P_{max} . Dette er variabler som her definerer aerob kapasitet, anaerob kapasitet, styrke i over- og underekstremitetene. Dette viser at opptaket setter krav til en allsidig fysiologisk kapasitet.

Aerob kapasitet

At VO_{2maks} korrelerte med flere av opptakstestene viser at aerob kapasitet var en medvirkende faktor for prestasjon, men ikke alltid den mest avgjørende. Kvinnene målte betydelige høyere VO_{2maks} enn jevnaldrende politibetjenter i Tyskland og Abu Dhabi (Leischik et al., 2016; Orr et al., 2019), og kvinnelige medlemmer av det amerikanske luftforsvaret (Giovannetti et al., 2012). Ser vi til idretten, hadde kvinnene i gjennomsnitt en VO_{2maks} på nivå med

norske landslagsalpinister (Haugan, 2021). På tross av dette, viste regresjonsanalysene med terrengløp og trappeløp et høyere krav til aerob kapasitet enn det de fleste kvinnene hadde.

Styrke

Det predikerte kravet til benkpress-styrke var likt i push-ups og hang-ups, og var tilsvarende gjennomsnittet kvinnene på 1 kg/krvkg. På tross av dette klarte flere av kvinnene kravet i push-ups enn hang-ups. Det er svakheter i sammenligningen av prestasjon i hang-ups og 1RM i benkpress, på bakgrunn av at disse testene måler styrke i forskjellige muskelgrupper. Kravet til overkroppsstyrke knyttet til hang-ups må derfor tolkes med forsiktighet. Det er derimot tydelig at hang-ups setter et krav til overkroppsstyrke på et nivå godt over hva kvinnene i prosjektet hadde. Det er nærliggende å tro at vektvesten som ble brukt i testen var en viktig faktor til dette.

Både relativ og absolutt benpress P_{\max} korrelerte med enkelte opptakstester. Korrelasjonen med absolutt benpress P_{\max} i fitness kan knyttes til forflytning av ekstern motstand, hovedsakelig i deløvelsen wall-ball. Meg bekjent, finnes det få studier som oppgir P_{\max} ut fra kraft-hastighets-forholdet hos kvinner. Derimot viser sammenligning med kvinnene i studien til Haugan (2021) at både kvinnelige alpinister og Crossfit-utøvere på internasjonal-nivå har betydelig høyere P_{\max} , både relativ og absolutt, enn kvinnene i vårt utvalg. Det er nærliggende å tro at disse utøverne ville hatt bedre prestasjon i fitness-testen, men deres kapasitetsnivå er langt over det hvilken som helst kvinne kan nå.

På bakgrunn av at gripestyrke ikke korrelerte med noen av opptakstestene, anses ikke maksimal gripestyrke som en betydelig faktor for å klare opptaket.

Anaerob kapasitet

Resultatene viste at anaerob kapasitet (WG_{mean}) hadde en sammenheng med prestasjon i illinois agility, trappeløp og fitness. Kvinnenes anaerobe kapasitet kan klassifiseres som over gjennomsnittet god, og enkeltindivider presenterte en utmerket anaerob kapasitet (Zupan et al., 2009). Den anaerobe kapasiteten var like høy som hos kvinnelige alpinister, men signifikant lavere enn Crossfit-utøvere på høyt internasjonalt nivå (Haugan, 2021). Både trappeløp og fitness-testen satt krav til en anaerob kapasitet høyere enn hva kvinnene besatt. Kravet til anaerob kapasitet knyttet til et høyt krav til FFM. Det er nærliggende å tro at kvinners antropometri gjør dette kravet vanskelig å nå.

Svømming

Når vi diskuterer forskjellen i prestasjon mellom kjønn i ulike idretter, ser vi at svømming skiller seg ut. Energikostnaden i svømming er signifikant lavere for kvinner, antageligvis på bakgrunn av bedre hydrodynamiske egenskaper og bedre flyteevne enn menn (Sandbakk et al., 2017). De antropometriske forholdene, som kroppsstørrelse og fettprosent kan være årsaker til denne teorien. På grunn av mangel av sammenheng mellom de fysiologiske parameterne og prestasjon, er det vanskelig å si hvilket krav som settes til kvinnene i de ulike svømmetestene. Det vil være nærliggende å tro at tilstrekkelig teknikktraining og vanntilvenning vil være essensielt for å kunne klare minstekravene, og at de i svømming har bedre forutsetninger enn mannlige kandidater. Tatt i betraktning at utvalget kvinner i dette studiet viste en generelt god aerob kapasitet, vil det antas at mangel på svømmeteknikk var årsaken til at den spesifikke aerobe kapasiteten i svømming var for dårlig.

Testdagen på NIH besto av en rekke tester som alle hadde hensikten å måle den maksimale kapasiteten. Flere av testene, som eksempel WG, spenst og keiser benpress, målte prestasjon beroende på

aktivering av den samme muskulaturen. At 60 prestasjonsvariablene i de senere testene kan ha vært påvirket av testene gjennomført i forkant anses som sannsynlig. Det samme gjelder for opptakstestene. Tretthet kan ha vært en betydelig påvirkning på prestasjon under begge testdagene, og sammenhengen mellom maksimal fysiologisk kapasitet og prestasjonen i opptaket må sees i lys av dette.

Å teste kandidatene gjennom et langvarig og utmattende testbatteri kan argumenteres for å være svært relevant i opptaket til Beredskapstroppen. I motsetning til idretten, gjelder prestasjon i Beredskapstroppen sjeldent en isolert øvelse i et gitt tidsrom. Uten stort innsyn i deres hverdag, er det nærliggende å tro at deres arbeid kan bestå av langvarige oppdrag med variasjon i intensitet og utfordringer. Utmattelse er ikke bare en fysiologisk tilstand, men også noe som kan ramme deltakerne mentalt. Dette er utenfor tema i denne oppgaven, men er et viktig poeng med tanke på mental styrke og motstandsdyktighet knyttet til Beredskapstroppens arbeid. Selv om prestasjon i de siste opptakstestene kan ha vært påvirket av allerede gjennomførte tester, er nettopp eventuelt tap i prestasjon, eller mangelen på det, kanskje en viktig faktor å ha med i opptaket.

4.2.6 Konklusjon

Resultatene viser at godt trente kvinnene i utvalget hadde i gjennomsnitt en moderat stor tro på egen evne til å klare opptaksprøvene slik de er i dag. Spredningen i antatt evne var derimot stor, noe som antagelig skyldes variasjonen i treningsbakgrunn og erfaring med testene. Kvinnenes tro til egen evne samsvarte godt med faktisk resultat i opptakstestene, med unntak av terrengløp som var mer krevende enn antatt.

Resultatene viser at 2 av 20 kvinner (10 %) i vårt utvalg klarte opptakskravene. Opptakstestene setter krav til aerob kapasitet (VO_2 maks), anaerob kapasitet (WGmean), og maksimal og utholdende styrke i under- og overekstremitetene som ikke

tidligere er vist blant operative tjenestekvinner. En Crossfit-utøver på internasjonalt nivå klarte samtlige tester, men med liten margin. Det er svært få kvinner som vil kunne nå hennes nivå, uansett hvor mye de trener. Hver for seg er opptaktstestene overkommelige for godt trente kvinner, men i kombinasjon setter de krav til antropometri, aerob kapasitet, anaerob kapasitet og styrke som er vanskelig å oppnå.

4.2.6 Referanser

- Evensen, R.L. (2017). Kjønnforskjeller knyttet til fysisk prestasjon, egenrevisning av fysiske tester i Forsvaret og militær kompetanse på krigsskolene En longitudinell studie av kadetter over tre år [masteroppgave]. UiT Norges arktiske universitet.
- Farina, E. K., Thompson, L. A., Knapik, J. J., Pasiakos, S. M., McClung, J. P., & Lieberman, H. R. (2021). Anthropometrics and Body Composition Predict Physical Performance and Selection to Attend Special Forces Training in United States Army Soldiers. *Military medicine*, usab315. Advance online publication. <https://doi.org/10.1093/milmed/usab315>
- Giovannetti, J.M., Bembem, M., Bembem, D. & Cramer, J.(2012). Relationship Between Estimated Aerobic Fitness and Injury Rates Among Active Duty at an Air Force Base Based Upon Two Separate Measures of Estimated Cardiovascular Fitness, *Military Medicine*, 177(1), 36-40. <https://doi.org/10.7205/MILMED-D-11-00225>
- Handelsman, D. J., Hirschberg, A. L., & Bermon, S. (2018). Circulating Testosterone as the Hormonal Basis of Sex Differences in Athletic Performance. *Endocrine reviews*, 39(5), 803–829. <https://doi.org/10.1210/er.2018-00020>
- Haugan, M. (2021). Fysisk kapasitet hos Crossfit-utøvere på høyt nasjonalt og internasjonalt nivå [masteroppgave]. Norges idrettshøgskole.

- Kukic, F., Dopsaj, M., Dawes, J., Orr, R., & Cvorovic, A. (2018). Use of human body morphology as an indication of physical fitness: implications for police officers. *International Journal of Morphology*, 36(4), 1407-12. <http://dx.doi.org/10.4067/S0717-95022018000401407>
- Leischik, R., Foshag, P., Strauss, M., & Spelsberg, N. (2016). Left Ventricular Function and Physiological Performance in Female Ironman Athletes and Female Police Officers. *Perceptual and Motor Skills*, 122(3), 1002– 1022. <https://doi.org/10.1177/0031512516650461>
- Orr R.M, Kucć F, Čvorović A, Koropanovski N, Janković R, Dawes J, Lockie R. (2019). Associations between Fitness Measures and Change of Direction Speeds with and without Occupational Loads in Female Police Officers. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(11):1947. <https://doi.org/10.3390/ijerph16111947>
- Sandbakk, Ø., Solli, G. S., & Holmberg, H. (2018). Sex Differences in World-Record Performance: The Influence of Sport Discipline and Competition Duration, *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 13(1), 2-8. <https://doi.org/10.1123/ijsp.2017-0196>
- Skinner, T. L., Kelly, V. G., Boytar, A. N., Peeters, G. G., & Rynne, S. B. (2020). Aviation Rescue Firefighters physical fitness and predictors of task performance. *Journal of science and medicine in sport*, 23(12), 1228–1233. <https://doi.org/10.1016/j.jsams.2020.05.013>
- Suchomel, T.J., Nimphius, S. & Stone, M.H. (2016). The Importance of Muscular Strength in Athletic Performance. *Sports Medicine*, 46, 1419–1449. <https://doi.org/10.1007/s40279-016-0486-0>

Zupan, M.F., Arata, A.W., Dawson, L.H., Wile, A.L., Payn, T.L.
& Hannon, M.E. (2009). Wingate Anaerobic Test Peak
Power and Anaerobic Capacity Classifications for Men and
Women Intercollegiate Athletes. *Journal of Strength and
Conditioning Research*, 23(9), 2598-2604. doi: 10.1519/
JSC.0b013e3181b1b21b

5.0 Mastergradene i lys av relevant litteratur: Redegjørelse og drøfting

Ambisjonen i dette prosjektet var å kartlegge de reelle arbeidskrav en operatør i Beredskapstroppen står overfor, og å undersøke om disse kravene reflekteres i de fysiske opptakstestene. Dette for å finne ut om og eventuelt hvordan de fysiske kravene kan justeres for å muliggjøre at kvinner kunne komme inn i Beredskapstroppen. Andre del av prosjektet skulle dermed diskutere eventuelle «gråsoner» som fremkom, altså de tilfeller der arbeidskrav ikke ble tilstrekkelig kartlagt til å kunne gi et klart svar på hvilken test som kan predikere oppfyllelse av dem. I slike situasjoner ville man måtte ty til andre ressurser enn rent vitenskapelige for å avgjøre hva som bør være utfallet, og dette innebar en moralfilosofisk (etisk) diskusjon. Gråsonene skulle derfor drøftes i lys av hva som er rettferdig i spesialavdelinger når utgangspunktet er ulik fysisk prestasjonsevne.

Masteroppgavene gir en statusrapport gjennom å kartlegge den fysiske formen til operatørene ved Beredskapstroppen, samt beskrive hvor gjennomførbart/hvor vanskelig det er for godt trente kvinner å bestå nåværende tester (Fredriksen, 2022; Kristensen, 2022). Det innebærer at den opprinnelige ambisjonen om arbeidskravskartlegging ikke har blitt realisert gjennom dette prosjektet. I lys av relevant litteratur, kan det være viktig å se på hvorfor denne dreiningen kan ha skjedd, beskrive og drøfte hva det innebærer, og identifisere hvilken ny kunnskap masteroppgavene har bidratt med. Deretter vil kapittel 6 gi en redegjørelse for relevante etiske problemstillinger i denne situasjonen, og en drøfting av hva som vil være rettferdig i den.

I det følgende vil alle referanser til mastergradene være til de komplette mastergradene, siden artiklene publisert i denne rapporten er en forkortet versjon.

5.1 Begrepsavklaringer

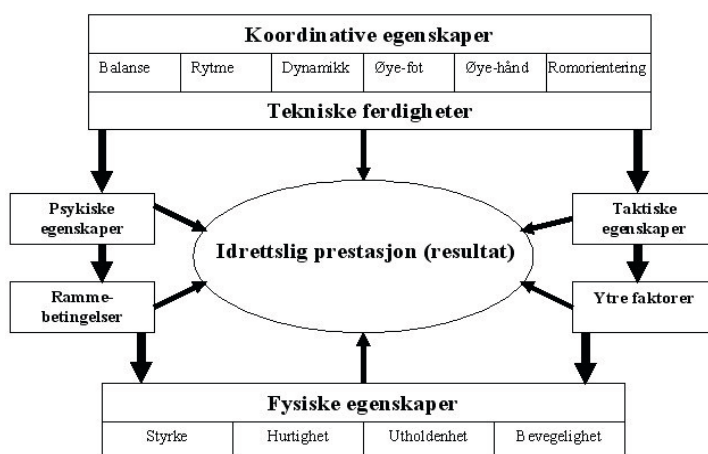
Noen innledende begrepsavklaringer er viktig for å skape en felles forståelseshorison for leser og rapportskriver i den videre lesning. Der anvendt litteratur har «egne» definisjoner, vil disse forklares underveis.

Fysisk form kan i henhold til Store medisinske leksikon (sml.no) forstås som fysisk prestasjonsevne eller «et individs totale yteevne hvor egeninnsatsen er avgjørende for resultatet. Utover trening vil fysisk form avhenge av medfødte egenskaper» (Bahr, 2021). Fysisk form består både av fysiske og psykiske komponenter som kan måles gjennom tester, f.eks. aerob kapasitet, muskelstyrke, bevegelighet hurtighet, koordinasjons- og reaksjonsevne og tekniske ferdigheter (Bahr, 2021). Summen av disse egenskapene vil ikke bare avgjøre hvor godt man presterer i idrett, men også hvordan man fungerer i hverdagen: «Den fysiske formen er derfor avgjørende for et individs funksjonsdyktighet» (Bahr, 2021). Dette innebærer at fysisk form selvfølgelig påvirker prestasjon i arbeidslivet. Påvirkningsgraden vil avhenge av hvilken rolle de fysiske komponentene spiller inn i forhold til yrkesutøvelsen; altså hvor stor betydning fysisk form har for å kunne utføre sin yrkesrolle.

Arbeidskrav defineres i idrett som de egenskaper som er sentrale for prestasjonsevnen i den aktuelle idretten (Tønnesen, Haugen, Madsen og Staff, u.å). For å kartlegge arbeidskrav i en idrett utfører man en arbeidskravsanalyse som skal avdekke hvilke egenskaper som er viktige for prestasjon i den aktuelle idretten. Tønnesen, Enoksen og Tjelta (2004, s. 96) definerer arbeidskravsanalyse som «en grundig analyse av de tekniske, fysiske, psykiske/kognitive, taktiske og antropometriske krav som idretten stiller i en bestemt øvelse på et gitt mestrings- eller prestasjonsnivå». Desto mer kompleks og sammensatt idretten er, desto mer utfordrende er det å utarbeide en slik analyse. Individuelle idretter er enklere å analysere enn lagidretter, siden faktorer som posisjon på banen og samspill med laget vil påvirke arbeidskravene. I tillegg er idretter med mer komplekse arbeidskrav,

f.eks. ballspill og idretter hvor det finnes et estetisk element (turn, synkronsvømming, etc.) en større utfordring mht. kartlegging av arbeidskrav enn det å analysere en idrett med tydeligere arbeidskrav, f.eks. friidrett, som innebærer at man skal løpe på en viss tid, hoppe en viss høyde/lengde etc.

Figur 1: Utøverens idrettslige prestasjonsevne er avhengig av en rekke faktorer (Ehlenz et.al., 1985) (I: Tønnesen, Madsen, Haugen og Staff, u.å.: [Arbeidskrav i idretten \(brik.no\)](http://Arbeidskrav i idretten (brik.no))).

Et individs prestasjonsevne er dermed evnen til å oppfylle de arbeidskravene den aktuelle idretten stiller hen overfor.

En test kan defineres som «en standardisert og normert prøve brukt til måling av kroppslige eller psykiske egenskaper eller tilstander» (Gjerset og Vilberg 1992, s. 130). Testing kan bl.a. ha til hensikt å måle om man oppfylle de arbeidskravene som fremkommer etter arbeidskravsanalysen (Tønnesen, Haugen, Madsen og Staff, u.å.). En god test skal være relevant, gyldig, pålitelig og enkel og lite utstyrskrevenende (Furuly, Ekker, Slapgaard og Bolle, 2020; Tønnesen, Haugen, Madsen og Staff, u.å.). **Et testbatteri** er dermed en samling

av tester som samlet sett vurderer de egenskaper eller ferdigheter man har identifisert gjennom arbeidskravsanalysen (Tønnesen, Haugen, Madsen og Staff u.å)

Idrettens arbeidskravsanalyser har også verdi i forhold til yrker med en fysisk dimensjon. Det operative arbeidet i politiet kan sies å utgjøre den fysiske dimensjonen i politiarbeid som fysiske arbeidskrav kan defineres ut fra. I denne rapporten er det de fysiske opptaksprøvene til Beredskapstroppen som er fokus, og dermed arbeidskravene disse skal søke gjenspeile. Det kan dermed være viktig å se på hvorfor operative yrker har fysiske tester, hvilke arbeidskrav disse er ment å gjenspeile, samt hvordan operative yrker gjennomfører arbeidskravskartlegging og utarbeiding av tester. I tillegg er det viktig å identifisere om det er noe som skiller Beredskapstroppen eller liknende enheter fra øvrig politietat i forhold til arbeidskrav.

5.2 Fysisk testing i operative yrker

Målet med opptaksprøver (grovseleksjon) og påfølgende seleksjonsprosesser er å predikere eller forsøke å forutsi hvilke kandidater som kan klare tjenesten man skal inn i, samt å utelukke kandidater som ikke vil klare å utøve tjenesten på en god måte. I forhold til et arbeidsgiveransvar er det viktig å identifisere hvorvidt den enkelte søker har fysisk form til å klare å stå i den kommende stillingen. Ikke bare skal man klare kravene, men man bør også ha en kapasitet ut over kravene. Denne merkapasiteten kan sies å utgjøre en fysisk robusthet, eller et fysisk overskudd (Dillern og Jensen, 2021). Dette fysiske overskuddet innebærer at man både klarer «transportetappen» og har overskudd til å løse oppdraget i etterkant. Et eksempel på en slik type oppdrag for Beredskapstroppen, er ved kapring av båt, der BTs dykkere skal svømme en gitt distanse, deretter borde båten for så å løse oppdraget. Om ikke seleksjonen lykkes med å rekruttere personer med den nødvendige fysiske robustheten, kan man risikere skade, uførhet, hyppig turnover og dårlig produktivitet. Samlet sett innebærer dette

både en økonomisk og menneskelig kostnad (Anderson, Gregory, Plecas og Segger, 2001, s. 8). I operative yrker er derfor fysiske tester ikke bare akseptert, men anbefalt som et viktig tiltak for å sikre personell under rekruttering. Dette fordi de fysiske testene skal sikre at rekruttert personell har den fysiske form man har identifisert som nødvendig for å kunne beherske arbeidskravene yrket stiller (Orr, Sakurai, Scott, Movshovich, Dawes, Lockie og Schram, 2021; Sax van der Weyden, Black, Larson, Rollberg & Campbell, 2021). For spesialavdelinger er det i tillegg viktig å identifisere de kandidater som kan tåle den påfølgende seleksjonsprosess (Robinson, Schram, Canetti & Orr, 2019; Tomes, Sawyer, Orr & Schram, 2020; Orr et.al, 2021).

Som i idrett innebærer all trenings- og prestasjonsaktivitet en risiko. Der forsvarer og nødetatene skiller seg ut i forhold til andre fysiske prestasjons- eller treningsituasjoner, er at denne typen arbeid innebærer en skaderisiko ikke bare på grunn av de fysiske belastningene eller utfordringene, men også på grunn av at oppdragets kontekst/rammebetingelser kan innebære en risiko (Payne & Harvey, 2010; Larsen, Aisbett & Silk, 2016). Spesialstyrker er mer utsatt enn øvrig politipersonell, siden deres oppgave er nettopp høy-risiko situasjoner. I tillegg innebærer samfunnsoppdraget at styrkene til enhver tid må være operative og tilgjengelige; operasjonell evne avhenger dermed av at god helse opprettholdes hos operatørene (Larsen, Aisbett og Silk, 2016, s. 2). I forhold til arbeidsgiveransvaret er det derfor viktig at det brukes fysiske opptakstester som gjenspeiler også dette elementet slik at man sikrer seg at personell har de nødvendige fysiske forutsetninger både for å utøve yrket, og å holde seg skadefri.

Et tilleggsproblem for fysisk testing i en arbeidslivssetting er at seleksjonsprosesser, både innledende fysiske tester og påfølgende seleksjon, i seg selv er risikofylte siden de stiller høyere krav til fysisk prestasjon enn det den enkelte søkers arbeidshverdag gjør. Søkerne møter kanskje fysiske utfordringer de aldri har stått overfor

tidligere, og i tillegg kan utfordringene være mer komplekse, dvs. at de kombinerer arbeidskrav på en måte søkeren ikke er kjent med (Orr, Caust, Hinton & Pope, 2018, s. 785). Et eksempel på en kompleks utfordring er fobitester, som ofte kombinerer en psykisk stressor (påvirkning) med et fysisk gjennomføringskrav, for eksempel at man skal utføre en viss oppgave på en bestemt tid samtidig som man utsettes for noe som vil trigge fobi. En seleksjonsprosess vil også innebære mindre mulighet for innhenting. I sum vil disse utfordringen øke risikoen for overtrening og skade (Orr et.al. 2018, s. 785). På grunn av skadefaren kan man argumentere for at arbeidsgiver bør sikre at fysiske tester må gjennomføres på en slik måte at man i størst mulig grad minimerer skaderisikoen. Dette siste momentet var da også en av ambisjonene ved innføringen av det nye testbatteriet til BT i 2021.

Prosjektet tok opprinnelig utgangspunkt i at det skulle gjennomføres en arbeidskravsanalyse for Beredskapstroppen, og på grunnlag av denne skulle de fysiske opptakstestene vurderes og eventuelt revideres. En arbeidskravsanalyse ble gjort (Fredriksen, 2022), men har ikke resultert i en komplett oversikt over alle arbeidskrav som en operatør står overfor. Det vil belyses mer i påfølgende avsnitt 5.2.1-5.2.4, som omhandler arbeidskravsanalyser og arbeidskrav, kan en av årsakene være at en fullstendig arbeidskravsanalyse er en kompleks prosess i forhold til spesialstyrker.

5.2.1 Hvordan gjennomføre arbeidskravsanalyser i operative yrker?⁶

Arbeidskravsanalyser kan gjøres på ulike måter, men det synes være en gjennomgående praksis i studier på forsvaret eller politiet å benytte seg av kvalitative metoder for å kartlegge operative arbeidskrav som

6 Takk til Tormod S. Nilsen for råd i desember 2021 om å se nærmere på arbeidskrav i rapporten. Dette kapittelet ble til som et resultat av at jeg måtte gå dypere inn i problematikken både i idrett og arbeidslivet med hensyn til prosessen rundt å definere arbeidskrav.

deretter gis et kvantitativt uttrykk i en test (Anderson et al., 2001; NATO Research and Technology Organisation, 2009; Larsen og Aisbett, 2012; Silk, Savage, Larsen og Aisbett, 2018). Dette fordi at kvantitative metoder, altså muligheten for f.eks. måle kraft, spenst eller utholdenhet benyttet under oppdrag, ikke nødvendigvis er tilgjengelige (Silk et al. 2018, s. 198). Årsakene kan være at man mangler relevant utstyr slik at operatør kan testes under oppdrag, eller at det på grunn av sikkerhetshensyn ikke er hensiktsmessig å gjennomføre målinger under oppdrag.

En tilnærming som kombinerer kvalitative og kvantitative metoder i testutformingen, kalles «mixed methods», uten at denne terminologien synes å være brukt i studiene på spesialstyrker. Den filosofiske grunnlagsteori for mixed methods, er pragmatisme, hvor den pragmatiske regel anbefaler å velge den kombinasjon av metoder og prosedyrer som på best mulig måte gir svar på forskningsspørsmålet (Johnson & Onwuegbuzie, 2004, s. 14). I praksis har undersøkelsene av spesialstyrker foregått ved å innhente erfaringer fra operativt personell, deres ledere og/eller andre eksperter på innen feltet gjennom kvalitative intervjuer eller spørreskjemaer (NATO Research and Technology Organisation, 2009, R1-22; Larsen og Aisbett, 2012, s. 1269). Det operative personellet bes om å karakterisere hvordan man opplever de fysiske kravene i de ulike oppgavene/oppdragene, rangere oppgavene i forhold til hvor viktige de er i tjenesten, samt hvor hyppig de forekommer. I tillegg bes personellet gjerne om å gi en generell oppfatning av hvilke fysiske krav yrkesrollen krever (Larsen og Aisbett, 2012, s. 1275). Deretter analyseres intervjuene/spørreskjemaene med sikte på å identifisere de viktigste eller mest krevende oppgavene. De oppgavene man ender opp med defineres som kritiske arbeidskrav og er ment å fange de iboende kravene i rollen. Det er disse som gjennom et samarbeid mellom forskerne og organisasjonen, skal «oversettes» til relevante krav i et testbatteri gjennom et samarbeid mellom forskerne og organisasjonen (Silk et al. 2018, s. 198). Larsen og Ainsbett (2012, s. 1266) påminner

imidlertid om faren for bias: Når man definerer arbeidskrav basert på erfaringsbasert kunnskap, må arbeidsgiver kunne legitimere at de fysiske kravene representerer reelle krav for å inneha jobben. Noe annet vil være diskriminerende.

Det var nettopp faren for bias som var utgangspunktet for problemstillingene i prosjektet. Siden opptaksprøver til Beredskapstroppen og de arbeidskrav de forutsetter, har vært basert på en erfaringsbase som kun er dannet av menn (fordi Beredskapstroppen aldri har hatt kvinnelige ansatte), så er det vanskelig å vite om det ligger et bias i utvelgesprosessen. Fysiske målinger under øvelser eller under oppdrag har ikke vært gjort i dette prosjektet. Som tidligere beskrevet, ble uttesting under forhold som i større grad gjenspeiler operatørens fysiske arbeidskrav diskutert, men ikke gjennomført. Dette på grunn av kostnadsaspektet samt at slik testing kun gir «snapshots», som ikke kan reproduseres på en enkel måte eller nødvendigvis er representative (jfr. 3.2.1). Derimot ble en kvalitativ undersøkelse gjennomført av masterstudentene i form av et spørreskjema som ble utarbeidet i samarbeid med arbeidsgruppen, og besvart av både ledere og operatører i Beredskapstroppen (jfr. 3.2.1).⁷ På bakgrunn av spørreskjemaet og observasjon under en maritim øvelse, ble det utviklet to situasjonsspesifikke tester; klatring i vaier-stige og evakueringstest med dukke (EVAK-test). Disse to testene representerer kritiske arbeidskrav i rollen som operatør – det vil si hva operatører selv oppfatter som spesielt viktige fysiske krav i sin yrkesutøvelse. Det innebærer at de for operatørene utgjør *absolutte* arbeidskrav, det vil si krav man ikke kan fire på og som enhver som skal kunne tas opp som operatør må kunne mestre.

Imidlertid medførte ikke spørreskjemaet og påfølgende analyse en fullstendig arbeidskravskartlegging som i ettertid kan oversettes til et testbatteri eller brukes for å evaluere eksisterende tester. Håpet var at flest mulig fysiske krav kunne kartlegges og kvantifiseres gjennom

⁷ Spørreskjemaet finnes hos Fredriksen (2022), vedlegg B.

vitenskapelige metoder, slik at man kunne finne et slags «objektivt» nullpunkt for minimumskrav og kapasitet (Jeg bruker hermetegn siden vi nå er inne i en vitenskapsfilosofisk debatt som ikke skal utdypes her). Sett fra et vitenskapsfilosofisk ståsted, kan man si at vi er i limbo: De kvalitative metodene kan medføre bias og de kvantitative kan medføre at man ikke gjenspeiler/favner de utfordringer som operatørene faktisk står overfor – og i beredskapssammenheng: *kan* stå overfor. Denne problematikken vil bli videre illustrert i avsnittet nedenfor.

5.2.2 Utfordringer med hensyn til arbeidskravsanalyser, operative yrker

Fredriksen (2022, s. 9) påpeker at flere studier av taktiske politienheter finner at reelle arbeidskrav er vanskelig å definere på grunn av bredden og kompleksiteten i de oppdragene de skal kunne løse. Dette understøttes blant annet av en litteraturstudie som tar for seg fysiske testers mulighet for å forutsi hvorvidt operatøren klarer å oppfylle arbeidskravene (Orr et al., 2021). Orr et.al (2021) konkluderer med at det ikke er noen standardiserte fysiske tester som kan forutsi hvorvidt operatøren kan oppfylle arbeidskravene i sin spesielle enhet, selv om aerob kapasitet, anaerob kapasitet, styrke, kraft og fleksibilitet kan knyttes til yrkesmessig prestasjon i taktiske enheter (Orr et al., 2021, s. 1). På grunnlag av dette kreves et bredt sammensatt batteri av fysiske tester, og disse bør være i tråd med de spesielle krav – både i forhold til miljø og i forhold til den oppdragsportefølje den enkelte enhet står overfor (Orr et al., 2021, s. 12). Selv om det er flere sammenfallende fysiske krav til taktiske enheter, vil altså den enkelte enhet stå overfor egne, spesifikke utfordringer som gjør at en felles, internasjonal arbeidskravsanalyse er vanskelig å utarbeide. Man kan da også se for seg at taktiske operative enheter i en storby som New York, med skyskraperne, befolkning på rundt 22 millioner personer og et trafikkbilde som tilsvarer dette, stilles overfor andre utfordringer enn nordiske lands taktiske operative enheter, som kanskje heller står

overfor utfordringer i forhold til kulde og avstander, samt tilgang på personell og utstyr i rurale strøk.

Disse utfordringene i forhold til arbeidskravskartlegging illustreres også i studier fra Forsvaret. En arbeidsgruppe nedsatt av NATO, «Task Group 019», ble opprettet for å kartlegge og finne hvilke treningsmetoder som kan optimalisere det rapporten kaller «operational physical fitness» (NATO Research and Technology Organisation, 2009, s. R1-1). Bakgrunnen for ønsket om å identifisere og definere operasjonell fysisk form var at NATOs oppdrag hadde endret seg både i omfang og natur. Disse endringene medførte at det var behov for å se nærmere på hva som i dagens kontekst utgjør de fysiske kravene til operasjonelt personell (NATO Research and Technology Organisation, 2009, s. R1-1). Arbeidsgruppen resulterte i flere, parallelle studier som oppsummeres i en større rapport; NATO Research and Technology Organisation. Optimizing Operational Physical Fitness. Final Report of Task Group 019. RTO Technical report (2009). Studiene som rapporten sammenfatter ble altså iverksatt for å bestemme de fysiske kravene for militært personell, både i forhold til fysiske tester (årlige og opptak), samt å identifisere hvilke treningsmetoder som var mest effektive og relevante for å opprettholde «operational physical fitness», altså operativ fysisk prestasjonsevne. Den ene arbeidsgruppen identifiserte fire fysisk krevende arbeidsoppgaver som er representative for oppgaver soldater fra alle NATO-land står overfor, dvs. 4 kritiske arbeidskrav ble identifisert i forhold til operativ fysisk prestasjonsevne. Disse oppgavene var graving, forflytning til fots, og løfting og bæring. Ut fra disse (og andre krav) ble det utformet tester. Testene besto av både generelle tester (løp, hopp, løfting av vekt), samt mer yrkesspesifikke tester (f.eks. løfting og plassering av kasser fra gulvhøyde til en viss høyde i en gitt frekvens, over gitt tid). Målet med testene var å predikere operativ fysisk prestasjonsevne (NATO Research and Technology Organisation, 2009, s. R1-13-R1-18). Prestasjon i dette tilfellet innebærer altså at testpersonene ville klare å møte de fysiske krav de ville stå overfor

i yrket og at de har tilstrekkelig overkapasitet til at det ikke er i fare for overbelastning. Et viktig mål med identifiseringen av de fysiske kravene, var nettopp å redusere overbelastning og skader på personell (NATO Research and Technology Organisation, 2009, s. R1-3).

Andre fysiske arbeidskrav som ble identifisert i dette NATO-prosjektet, var kryping/kråling, skyting, bevegelse i hinderbane, dykking, evakuering fra vann, klatring, brannvern mm. (Aandstad, 2011, s. 17). Dette er militære arbeidsoppgaver og dermed vil ikke alt være overførbart til politiet. Forsvarets oppdrag har ofte en annen varighet, og kan innebære opphold i andre land, noe som igjen vil innebære andre vær- og temperaturforhold, samt annen topografi og infrastruktur. Likevel er noe av dette relevant i en diskusjon, siden Beredskapstroppen har øvelser sammen med spesialavdelinger i forsvaret, noe som indikerer at de både må kunne samhandle og ha noe felles eller lik kompetanse.

Med hensyn til spesialstyrkene i forsvaret så kjennetegnes de av at de har særlige krav til taktiske og mentale ferdigheter, samt et over gjennomsnittlig krav til fysisk kapasitet. Det innebærer dermed at kravene til deres operasjonelle prestasjonsevne er høyere enn hos ordinære soldater. Det var ved rapportens utførelse (2009) ikke etablert en full oversikt over evidensbaserte, generelle fysiske seleksjonskriterier for spesialstyrker (NATO Research and Technology Organisation, 2009, s. R1-21). Imidlertid fant en av studiene i rapporten, en studie på østerrikske spesialstyrker, at reaksjonsevne er en nøkkelferdighet for personell i spesialstyrker. Reaksjonsevne kan dermed sies å være et arbeidskrav for denne gruppen. I tillegg var utholdenhet, utholdende styrke og koordinasjon viktig. Metoden som ble brukt for å definere arbeidskrav i den østerrikske studien, tok også her utgangspunkt i ekspertintervjuer – altså intervjuer med personer som hadde vært/var erfarne spesialsoldater.

I sin rapport om arbeidskrav i Forsvaret, beskriver Aandstad (2011, s. 14) det å definere fysiske arbeidskrav for dagens militære

oppdrag som «en stor og kompleks oppgave». Årsaken er at de fysiske kravene varierer både innenfor og mellom ulike tjenester, for eksempel mellom luft-, sjø- og landforsvar, samt mellom ulike enheter (f.eks. vanlig førstegangstjeneste vs. FSK eller MJK). Som i idretten, påvirkes arbeidskravene både av ytre rammevilkår og indre faktorer. Indre faktorer defineres som kjønn, alder, antropometri (kroppens proporsjoner) og gener, altså forutsetningene den enkelte har for å utføre arbeidskravene. Ytre rammevilkår er for eksempel klima, terreng, søvn og ernæringstilgang (Aandstad, 2011, s. 15). Rammevilkårene kan påvirke både arbeidskravet gjennom å gjøre det enklere eller vanskeligere, f.eks. om man skal borde en båt i høy sjø vs. flatt vann: de kan påvirke soldatens arbeidskapasitet i form av opphetning eller nedkjøling, og dennes kapasitet (det vil kreve mer overkroppstyrke for å heve seg over en båtriipe i høy sjø enn ved flatt vann). I forhold til Beredskapstroppen, ser vi for eksempel at utdanningen krever både kunnskap og ferdigheter om ulike vinterforhold og hva dette kan bety i forhold til oppdrag og egen prestasjonsevne i oppdraget (PHS, 2023). Det at det er så mange mulige kombinasjoner av faktorer, samt at man i tillegg ikke har full oversikt over alle innvirkende faktorer, gjør det til en krevende oppgave å skulle definere konkrete arbeidskrav:

Et fysisk arbeidskrav kan altså endre seg mye på kort tid, og bør derfor oppfattes som et dynamisk krav, og ikke et krav som er gitt en gang for alltid og i alle situasjoner. Å definere arbeidskrav for det ukjente må derimot kunne sies å være mer enn utfordrende. (Aandstad, 2011, s. 15)

5.2.3 Definere arbeidskrav for «det ukjente»

Operative profesjoner, så som politiet, forsvaret og branntjenesten, er i utgangspunktet krevende fordi personell forutsettes å utføre oppgaver som stadig endres og under uforutsigbare betingelser (Orr et.al. 2018, s. 785). I forhold til politiet, vil beredskapselementet – altså det å bruke tid på å forberede seg på det ukjente – forsterke seg

desto høyere opp i IP-skalaen man kommer. Operative spesialister skal ha en operasjonell beredskapsevne («response capability») som ikke bare tilsvarer, men overgår det ordinære, operasjonelle styrker står overfor (Silk et al., 2018, s. 197). Resultatene i masteroppgaven til Fredriksen (2022) bekrefter tidligere forskning gjort på spesialstyrker i forhold til de ulike elementene som ansees å ha betydning for fysisk prestasjonsevne i spesialstyrker: høy VO2maks, og anaerob kapasitet, i tillegg til styrke og kraft i over- og underkropp (Orr et.al, 2018; Maupin, Robinson, Wills, Irving, Schram, & Orr, 2018).

Behovet for god fysisk kapasitet handler ikke bare om at man må kunne utføre oppdragene, men at disse skal utføres på en god måte. For politiet innebærer det at oppdrag må gjennomføres på en måte som maksimerer sikkerheten til alle involverte (Anderson et al., 2001, s. 8). Det synes sannsynlig at desto flere ukjente faktorer, desto større fysisk «buffer» bør den enkelte tjenesteperson/operatør ha. Flere studier viser at desto bedre fysisk form, desto lavere skaderisiko, siden personer med god fysisk form vil ha kapasitet til å utføre flere aktiviteter på et lavere nivå enn egen maksimale kapasitet. Dette innebærer at de kan utføre oppgavene over lengre tid, innhente seg raskere og de blir heller ikke så raskt slitne (Orr et al. 2018, s. 786). I en fagartikkel i Politiforum drøfter forskerne Dillern og Jensen (2021) nettopp dette momentet ved politiarbeid. De poengterer at det er beredskapselementet som utløser høy intensitet i politiarbeid, siden kritiske situasjoner ofte har et tempo som utløser høye fysiske krav og i tillegg kan de skje i miljøer eller settinger som gjør at situasjonen blir krevende (Dillern og Jensen, 2021). Dillern og Jensen (2021) hevder at det er to sentrale kapasiteter hos den enkelte tjenesteperson som vil påvirke utførelsen av et oppdrag, nemlig god fysisk form og fysisk robusthet. Disse kapasitetene karakteriseres som «en sentral del av en operativ tjenstepersons beredskapsevne» (Dillern og Jensen, 2021). Dette drøftes også av Kristensen (2022, s. 61), som peker på at prestasjon i idrett og prestasjon i Beredskapstroppen er svært ulike mht. tidsrammen: En idrettsprestasjon skal skje innenfor gitte rammer

(en konkurranse) avgrenset av tid og sted. Beredskapstroppen har verken oversikt over tid eller sted; heller ikke varighet og intensitet (fysisk og psykisk). Kristensen (2022, s. 61) argumenterer dermed for at disse faktorene gjør at det gir mening å teste kandidatene ikke bare med enkelttester, men gjennom et langvarig og utmattende testbatteri (Kristensen, 2022, s. 61).

Det å forberede seg til det ukjente innebærer altså å ha fysisk beredskapsevne i form av god fysisk form og fysisk robusthet. Ut fra Dillern og Jensen (2021) og Orr et.al. (2018) forstår jeg fysisk robusthet som en type overkapasitet til yrkets aktuelle arbeidskrav. Det å forberede seg til det ukjente innebærer altså en overkapasitet i forhold til arbeidskravene.

5.2.4 Konklusjon, fysiske arbeidskrav

Prosjektskissen la opprinnelig opp til «en kartlegging av de fysiske arbeidskravene på grunnlag av arbeidsbeskrivelser fra ledere og ansatte» (Andersen og Ertzaas Granøien, s. 2020). Kartleggingen skulle resultere i et standardisert testbatteri – altså et testbatteri som tok utgangspunkt i identifiserte arbeidskrav. Masterstudentene foretok en kartlegging i form av et spørreskjema som ble utarbeidet i samarbeid med arbeidsgruppen og testet ut på operatører og ledelse i BT. Analysen av spørreskjemaet førte til identifisering av to konkrete arbeidskrav: EVAK-test og klatring i vaier-stige. Utviklingen og bruken av spørreskjemaet var i tråd med det som utgjør alminnelig praksis for kartlegging av arbeidskrav i taktiske enheter/spesialenheter, nemlig gjennom innhenting av erfaring fra operativt personell og ledere (Anderson, Plecas og Segger, 2001; NATO Research and Technology Organisation, 2009; Larsen og Aisbett, 2012; Silk, Savage, Larsen og Aisbett, 2018). Imidlertid har prosjektet ikke resultert i en komplett arbeidskravsanalyse, slik at betydningen av de enkelte elementene som utgjør operasjonell fysisk prestasjonsevne for Beredskapstroppen ikke er avklart i dette prosjektet. På grunnlag av de utfordringene som skisseres i 5.2.2 og 5.2.3, tyder det på at prosjektskissen var for

ambisiøs i forhold til det prosjektets tidsaspekt. En mer omfattende kartlegging av reelle arbeidskrav i Beredskapstroppen vil innebære både et annet tidsaspekt, en større tilgang og dypere kjennskap til tjenestens karakter. Og som 5.2.3. illustrerer er det å skulle kartlegge «det ukjente» ikke mulig å redusere til en kvantitativ størrelse og derfor umulig å uttrykke i en test.

Det må likevel forutsettes at Fredriksens resultater (2022) gir en god indikasjon på hvilken fysisk kapasitet som er sentral for oppdragsløsning som operatør i Beredskapstroppen. Hans studium er det første som gir en vitenskapelig kartlegging og testing av Beredskapstroppen, både ut fra opptakstester og testbatteriet sammensatt av NIH. Slik sett representerer masterstudien noe nytt, fordi det gir en innsikt i hvilken fysisk kapasitet operatører ved Beredskapstroppen faktisk besitter. Ikke bare har operatørene i BT høyere fysisk kapasitet enn det tidligere litteratur om taktiske enheter har kartlagt; de presterer også «betydelig bedre» enn minstekravet på nåværende opptakstester til egen enhet (Fredriksen, 2022, s. 65). Fredriksen (2022, s. 54) har også kartlagt anaerob kapasitet og betydningen av den, noe som ikke har vært vektlagt i tidligere studier.

En mulig fare ved de nåværende opptakstestene (altså de som ble utarbeidet til opptaket for 2021) er at de har innebygget et bias. Problemet er ikke ukjent innen idrett, og illustreres i dette sitatet fra idrettsfilosofen Irena Martínkova:

With respect to the way in which most sports are presently constructed, the best athletes would predominantly be big, strong, able-bodied 20–35-year-old male athletes, while the others, having a disadvantage, remain 'non-comparable' (Martínkova, 2020, s 463.)

Minimumskravene utarbeidet i 2021 er satt på grunnlag av testing av operatørene ved BT, og som Fredriksen (2022) fant, har operatørene en fysisk kapasitet som overgår tidligere litteratur på taktiske enheter.

Dagens testbatteri er utarbeidet med sikte på å tilgjengeliggjøre og standardisere de fysiske kravene for å komme inn. Imidlertid er testenes utgangspunkt dagens operatører - som kun er menn. I tillegg er disse mennene tatt inn på et testbatteri som ikke i samme grad som 2021-batteriet er kvalitetssikret av ekstern kompetanse. Det er dermed en fare for opptakstestene fremdeles kun gjenspeiler den virkelighet de tar utgangspunkt i og dermed medfører et krav om en type overkapasitet som verken er relevant eller nødvendig for å beherske jobben.

Prosjektskissen la, i tråd med det vi har sett er tendensen i forskning på denne typen arbeidskrav, opp til det man kan betegne som et «mixed methods-studie» der man kombinerer kvalitativ og kvantitativ forståelse for å kunne gi praktiske og anvendelige løsninger (Johnson & Onwuegbuzie, 2004, s. 14). Håpet var at man kunne kvantifisere flest mulig arbeidskrav, for å få redusert risikoen for bias. Kartleggingen som er gjort i mastergraden til Fredriksen (2022) berører det operatørene definerer som to absolutte krav, men gir ikke entydige svar på hvilke andre arbeidskrav eller hvor stor overkapasitet som er nødvendig i Beredskapstroppens fysiske beredskapsevne. Siden man her skal formulere arbeidskrav for det ukjente (5.1.5), samt at en vanlig metode for å kartlegge arbeidskrav for taktiske enheter/ spesialstyrker starter med kvalitative intervjuer eller spørreskjemaer i forhold til en ekspertgruppe fra fagområdet (Larsen og Aisbett, 2012, s. 1269), viser dette at den erfaringsbaserte kunnskapen som ligger i Beredskapstroppen er en sentral faktor for nettopp å kunne identifisere eller kartlegge «det ukjente». Ut fra at prosjektet faktisk ikke produserte en arbeidskravskartlegging som i større grad kunne gjort flere krav fysisk målbare, så ender vi med en form for vitenskapsfilosofisk «uavgjort»: Det blir to kunnskapstyper som står mot hverandre, fordi prosjektet har ikke i stor nok grad klart å flette kunnskapsformene sammen.

Testbatteriet som eksisterer i dag, er kommet frem til på grunnlag av erfaringsbasert og kvalitativ kunnskap i Beredskapstroppen og i samarbeid med vitenskapelig kompetanse fra PHS og ekstern konsulent med idrettsvitenskapelig bakgrunn. Mastergradene har ingen forslag til endring av testbatteriet. Idrettsvitenskapelige forslag til endring av testbatteriet med bakgrunn ut fra masterstudiene vil kunne være velbegrunnede forslag, men siden en komplett arbeidskravkartlegging mangler er det ingen ting som tilsier at vitenskapelige utledninger fra mastergradene bør veie tyngre enn det testbatteriet som allerede eksisterer ut fra jobbkravsanalysene som Beredskapstroppen selv har gjort. Slike endringsforslag ville kunne stå i fare for enten å være «ad hoc»-løsninger eller for å falle inn under det Bomann-Larsen beskriver som «mangfoldsforskning», altså anvendt forskning hvor ambisjonen er endring i henhold til politiske mål (Bomann-Larsen, 2013, s. 128). Det vil dermed representere en avsporing fra den opprinnelige ambisjonen i prosjektet som var en vitenskapelig kvantifisering/målbarehet av flere arbeidskrav. I et legitimitetsperspektiv, som vil diskuteres i 6.2 Beredskapstroppen som en praksis, mener jeg derfor at man må forholde seg til det allerede eksisterende testbatteri. Dette bør dermed diskuteres ut fra et annet perspektiv enn det rent vitenskapelige – nemlig ut fra et etisk (moralfilosofisk) perspektiv som søker å belyse hva som kan gjøre opptaksprøvene så rettferdige som mulig i et likestillingsperspektiv. En slik strategi er da også i tråd med den opprinnelige prosjektbeskrivelsen.

I forhold til videre arbeid med kjønnsbalanse ved Beredskapstroppen, så vil en anbefaling være å fortsette samarbeidet med relevante vitenskapelige fagmiljøer for å få gjort flere arbeidskrav målbare slik at man får redusert faren for bias i testbatteriet. Imidlertid vil det kanskje aldri være mulig å få en komplett arbeidskravkartlegging som kan omgjøres til målbare tester. Det skyldes at Beredskapstroppen forbereder seg til «det ukjente» - altså en størrelse som verken er kvalitativ eller kvantitativ. Min antakelse er at det innebærer en

type kunnskap som ikke lar seg vitenskapeliggjøre eller artikulere; altså en form for taus kunnskap, det vil si en form for kunnskap som «tilegnes gjennom handling og vises i bruk» (Gilje, 2021). Dermed vil det for denne typen tjeneste (spesialstyrker) alltid være deler av den erfaringsbaserte kunnskap som er vanskelig å «oversette» til målbare størrelser. Det innebærer at det er Beredskapstroppens operatører som er spesialistene på sine arbeidskrav – ekstern kompetanse kan justere og balansere, men aldri erstatte den iboende kunnskapen som ligger i praksisen.

5.3 utfordringer, operative kvinner i spesialenheter

5.3.1 Fysiske utfordringer

Kristensen (2022) har foretatt både en kvalitativ undersøkelse gjennom å kartlegge hvordan de kvinnelige testpersonene vurderer sine sjanser til å gjennomføre testene, og en kvantitativ kartlegging av de fysiske egenskaper og ferdigheter kvinner faktisk må ha for å klare opptaksprøvene slik de gjennomføres i dag (altså etter endring i 2021) – i forhold til minstekravene i opptakstesten. En slik studie på kvinners reelle muligheter til å klare minstekravene til Beredskapstroppen er ikke gjennomført i Norge tidligere. Studien gir oss dermed en konkret innsikt i hvor vanskelig det faktisk er å komme igjennom dagens opptakstester for kvinnelige søkere. På tross av at testene representerer store fysiske utfordringer, var det 2 av 20 forsøkspersoner som faktisk klarte testene (Kristensen, 2022, s. 1), altså 10%.

Enkelte av testene var krevende for mange av kvinnene, men Kristensen (2022, s. 61) avdekket at det var særlig repeterende, utmattende tester som utgjorde den store utfordringen for de kvinnene som måtte slite for å klare minstekravet i den enkelte øvelse. Det er altså den samlede belastningen som utgjorde et problem. Om det er slik at dagens testbatteri faktisk gjenspeiler de reelle arbeidskravene i yrket, gir Kristensens funn en indikasjon på at disse kan bli tøffe å møte. En israelsk studie på soldater fant at i operative, militære

avdelinger med samme krav til kvinner og menn, har kvinner en større risiko for overanstrengelse og overbelastning sammenlignet med menn på grunn av forskjellene i biologisk betinget prestasjonsevne (Epstein, Fleischman, Yanovich og Heled, 2015, s, 109-110). Kristensen (2022, s. 61) påpeker imidlertid at enkelte av kvinnene hadde overkapasitet i forhold til minstekravene. Dette er et viktig funn, siden det indikerer at det finnes kvinner med en form for overkapasitet eller fysisk robusthet i forhold til testbatteriet.

Kristensen (2022, s. 56) merket seg at fettprosent påvirker prestasjon i flere av testene, altså at lav fettprosent er en fordel. Kristensen fant også at den fettprosenten som ville være fordelaktig for kvinner som skulle kunne bestå testen, lå helt i nedre sjikt av det som er normalt for kvinner (Kristensen, 2022, s. 56). Lav fettprosent kan medføre helserisiko for kvinner, blant annet en økt risiko for hormonelle forstyrrelser og i verste fall tap av benmasse (Sundgot-Borgen, 2000, s. 3448). Slik sett kan altså testene utgjøre en utfordring i forhold til kvinners helse. Det er mulig at mer langsiktig opptrening vil kunne forhindre at dette utgjør et problem for kvinnelige søkere. Precamp og Beredskapstropsprosjektet, del 2 vil forhåpentlig kunne bidra med kunnskap om trenbarhet som også favner dette problemet.

5.3.2 Opplevelse av opptak/testsituasjon i spesialavdelinger

Den opprinnelige prosjektskissen (Andersen og Granøien, 2020) inneholdt en kvalitativ studie av hva som opplevdes som hemmende og fremmede for operative, kvinnelige søkere. Denne bortfalt pga. tidsaspektet, men Kristensen (2022) gjennomførte i sin studie en spørreskjemaundersøkelse som kartla de kvinnelige testpersonenes forventninger til prestasjon i test. Denne viste at kvinnene hadde «moderat stor tro» på egen mulighet for prestasjon i testene (Kristensen, 2022, s. 2). Troen på egen prestasjonsevne kan synes relativt overraskende med tanke på at det faktisk ikke er kvinnelige operatører i Beredskapstroppen. Selv om utvalget til

Kristensen ikke nødvendigvis er representativt for kvinnelige søkere til Beredskapstroppen (jfr. Kristensen, 2022, s. 44), så hadde 12 av 20 testpersoner politibakgrunn. Kristensens funn kan dermed indikere at kvinnelig politipersonell ser BTs fysiske testbatteri som overkommelig, og det er positivt i forhold til fremtidig rekruttering.

Det er, som nevnt, ikke tidligere forsket på hvordan kvinnelige søkere opplever søknad og opptak til Beredskapstroppen. Imidlertid gjennomførte Jon i 2020 en kvalitativ studie på kvinnelige søkere til UEH, og studien resulterte i artikkelen *Mangel på kvinnelig spesialtrent operativt personell: Hvor «trykker skoene»* (Jon, 2020). Denne studien gir ny og viktig kunnskap om hva som i dag hemmer og fremmer innsøking til spesialavdelinger av kvinnelig, operativt personell, og det er rimelig å anta at funnene har overføringsverdi til de andre spesialavdelingene. Jon (2020) fant at selv om kvinnene var svært godt trent var de likevel opptatt av at de var fysisk svakere enn menn (Jon, 2020, s. 15). Disse forestillingene fantes hos og ble reproduisert av kvinnene selv – det var ikke tema for mennene som ble intervjuet (Jon, 2020, s. 16). Jon stiller spørsmål ved om det kan være gamle stereotyper som ligger til grunn for kvinnenes syn på dette, siden de kvinnelige søkerne var overselekterte i forhold til fysiske krav (Jon, 2020, s. 15). Imidlertid opplevde ikke kvinnene de fysiske testene på opptaket som noe problem; de var heller overrasket over at opptaket ikke var fysisk hardere (Jon, 2020, s. 15). Kristensens funn (2022, s. 2) om selvtillit i forhold til fysiske krav sammenfaller dermed med Jons funn. Dette kan indikere at vi står overfor en generasjon med kvinner som har en fysisk selvtillit som gjør at de faktisk nå søker på operative stillinger kvinner tidligere ikke har søkt på.

En annen årsak er nok også disse kvinnene opplever politikulturen som likestilt (Jon, 2022, s. 16). Dette gir seg utslag i hvordan kvinnene ser på likestillingstiltak. Jon beskriver holdningene som:

... en tydelig og sterk motstand blant de kvinnelige informantene mot reduserte krav og kvotering av kvinner

til posisjoner. De er svært opptatt av at de skal oppfylle de samme kravene som stilles til menn for å gjøre samme oppdrag (2022, s. 16).

Dette momentet er også diskutert i sluttrapporten til Gender Diversity Working Group (2020, s. 16): Et spørsmål som fremkom i prosessen, var om testene burde være kjønnsnøytrale med tanke på at arbeidskravene til livvakter er like uansett kjønn. Rapporten tar ikke stilling til hva som bør gjøres, men løfter likevel frem spørsmålet som viktig å drøfte.

5.3.3 Oppsummering

De fysiske kravene som dagens opptakstester – selv etter den revisjon de gjennomgikk i 2021, stiller til kvinner er så store at de kvinnene som eventuelt klarer å komme igjennom nåløyet ligger fysisk sett på et svært høyt nivå. Testbatteriet stiller også krav til en fysisk overkapasitet som er svært vanskelig for kvinner å oppnå (Kristensen, 2022).

I denne rapporten er operatørene i Beredskapstroppen definert som en operativ elite, og som ut fra Fredriksens studie (2022) er svært godt trente menn med høyere nivå enn de fleste spesialstyrker, men ingen fysisk elite. Om en kvinne klarer å komme inn på disse kravene, vil hun derimot være representativt for et fysisk elitenivå som svært få kvinner ligger på (Kristensen, 2022). Når medfødte egenskaper resulterer i signifikante forskjeller i fysisk prestasjon, er idrettens løsning å differensiere kravene (Loland, 2002a, s. 58). Imidlertid gir Jons funn (2020) viktig informasjon om hva kvinnelige søkere til spesialavdelinger ønsker i forhold til opptak og opptakstester: De verken ønsker eller ber om tilrettelegging eller justeringer av krav i forhold til at de er *kvinner*. De ser først og fremst på seg selv som operativt personell som bør og skal tilfredsstille de krav som yrket stiller.

6.0 Del 2: Etisk drøfting

Drøftingen av arbeidskrav resulterte i en anbefaling om å beholde det nye testbatteri som ble utarbeidet til Beredskapstroppens opptak i 2021. Anbefalingen innebærer som nevnt ikke at testbatteriet er «frikjent» for bias, men heller en erkjennelse av at mastergradene ikke medførte noen økt målbarhet av fysiske arbeidskrav ut over to spesifiserte tester, som kan medføre endring i testbatteriet. Arbeidskravskartlegging av spesialstyrker har vist seg å innebære et sterkt kvalitativt element, fordi denne type kartlegging ikke lar seg gjøre uten å bygge på den erfaringskunnskap styrken selv besitter (se konklusjon 5.2.4). Det er dermed lite som tilsier at vitenskapelige slutninger som trekkes ut fra mastergradene bygger på noe bedre grunnlag en den kunnskap som Beredskapstroppen selv har om sine arbeidskrav. En drøfting av testbatteriet og mastergradene må derfor trekke på andre ressurser enn de rent vitenskapelige. Det er her filosofien, i form av moralfilosofi eller etikk, kommer inn.

Prosjektskissen beskriver del 2 som en etisk drøfting av hva likestilling innebærer i spesialavdelinger når utgangspunktet er ulik fysisk prestasjonsevne, altså hva som er rettferdig i slike situasjoner. Antakelsen var at idrettsfilosofiske perspektiver kan bidra til økt innsikt i disse problemstillingene, siden idretten, både som institusjon og praksis, har lang erfaring med drøfting omkring hva som er rettferdig når utgangspunktet er ulik fysisk prestasjonsevne. Disse innsiktene må drøftes opp mot andre relevante etiske problemstillinger i forhold til Beredskapstroppens samfunnsoppgave og dens egenart, samtidig som etiske perspektiver i forhold til kvinner i operative yrker må belyses. Hvert avsnitt vil derfor bestå av korte redegjørelser for relevante syn samt en drøfting.

6.1 Kampkraft og inklusjon i lys av Beredskapstroppens samfunnsoppdrag

Beredskapstroppens kjernevirksomhet er å være politiets innsatsenhet mot terror og annen alvorlig kriminalitet (PBS1; Politidirektoratet, 2020, s. 39). Politiet har mandat til å bruke makt for å beskytte egne borgere, og Beredskapstroppen i den sammenheng forvalter «den skarpeste enden av statens voldsmonopol» (Stensønes, 2018, s. 7).

Både i forhold til eliteidrett og til spesialavdelinger, som vi kan kalle en form for operativ elite (jfr. Stensønes, 2018 s. 8), snakker vi om en liten gruppe som innehar spisskompetanse og spesialiserte ferdigheter. Ikke bare innehar de spesialiserte ferdigheter, men det de presterer – og deres vei til prestasjon, er med på å utforme en standard for den øvrige praksis (metoder, trening, prestasjon, f.eks. verdensrekorder (idrett) eller oppdragsløsning (BT)). Begge typer elite har tilgang på knappe goder. Begrepet innebærer ikke at disse godene holdes nede på et minimumsnivå av noen grunn, heller at dette er goder som ikke kan være tilgjengelige eller oppnås av alle samtidig. I idretten er de knappe godene premier og status. Operative eliter har tilgang på utstyr som ikke den øvrige tjeneste har, de erverver seg spesialistutdanning og – kompetanse, og oppnår status gjennom tjenesten. Andersen, Lilleaas og Ellingsen (2017, s. 58) poengterer at deltakelse i enheter som beredskapstroppen gir status som kan hjelpe den enkelte gjennom hele karriereløpet.

Idrettsfilosofen Jane English (1976) understreker viktigheten av lik oppnåelse av knappe goder. Selv om alle i et samfunn skal ha lik rett til idrettens grunnleggende goder, kan ikke alle ha rett til å få pokaler eller prispenger. For å kunne oppnå/erhverve slike goder, er det å ha ferdighet en relevant faktor. I idrett vil det være proporsjonal oppnåelse av knappe goder (for kvinner vil det da være lik representasjon i toppidretten) som bør være retningsgivende for fordelingen av disse. Et slikt syn på likestilling ser ut til å sammenfalle med Lene Bomann-Larsens beskrivelse av norsk likestillingspolitikk.

Hun påpeker at den har lik representasjon som mål; formell likhet i betydningen like rettigheter anses ikke å være tilstrekkelig (Bomann-Larsen, 2013, s. 127). Bomann-Larsen påpeker at i forhold til Forsvaret og dets samfunnsoppdrag, er ikke mangfold et mål i seg selv, men et virkemiddel for å løse samfunnsoppdraget (Bomann-Larsen, s. 136). Om man mister fokus på samfunnsoppdraget risikerer man å tilsidesette operative hensyn for å nå politiske mål som mangfold og likestilling.

Bomann-Larsens viktige begrepspresiseringer og tydeliggjøringen av skillet mellom mål og midler har overføringsverdi til dette prosjektet. Idretten har vesentlig andre forutsetninger enn arbeidslivet. Konkurransetidrett er et lukket system, der idrettens rammeverk defineres av reglene, og reglene *kan* justeres⁸ slik at de kan bli mer inkluderende i forhold til hva idrett definerer som prestasjon (Andersen & Loland, 2015, 2017). I et samfunnsperspektiv er den operative evnen til Beredskapstroppen overordnet alle andre hensyn. Dens arbeidskrav defineres av den virkeligheten operatørene møter i sin arbeidshverdag. Det vil påvirke i hvor stor grad man kan justere eller endre krav for å møte mangfolds- og likestillingskrav. Noen krav må være absolutte, altså ikke-ufravikbare, i forhold til om de innebærer risiko for operatør, kollegaer eller publikum om de ikke fastholdes. I dette scenariet kan idrettsfilosofiens perspektiver kun belyse problemstillinger, men ikke sette premissene.

Et annet problem Bomann-Larsen identifiserer er at ved en sammenblanding av begrepene mangfold og likestilling, ender man opp med å implisitt «knytte kjønn til variabler som sosiale og relasjonelle evner» (Bomann-Larsen, 2013, s. 128). Hun kritiserer også det hun beskriver som «mangfoldsforskningen», som er anvendt forskning med hensikt å frembringe endring i henhold til uttalte

8 Selvfølgelig avhenger enhver regeljustering at idrettens institusjoner ønsker eller vil den, jfr. den lange prosessen med å inkludere kvinner i hoppporten. Men problemet her er altså reglene, og disse *kan* justeres om institusjonene har vilje til det.

politiske mål. Denne typen forskning identifiserer for eksempel hindringer for kvinners karriereveier, slik som i forsvaret eller politiets tilfelle seleksjonsprosesser og de fysiske kravene. Implisitt ligger det at kravene i seleksjonsprosessene ikke er viktige for utøvelsen av yrket, eller at de bør være underordnet likestillingshensyn (Bomann-Larsen, 2013, s. 128). Både begrepsammenblendingen og denne type forskning leder til en form for dobbel urettferdighet:

Det er urettferdig mot kvinnene å forvente at de skal representere bestemte egenskaper og verdier som tradisjonelt kalles «kvinnelige» og det er urettferdig mot dem å se på dem som representanter for kjønn snarere enn profesjon (Bomann-Larsen, 2013, s. 130).

Denne forståelsen av hva som er rettferdig, mener jeg også er hva Jon (2020) fanger opp hos kvinnelige UEH-søkerne i deres ønske om å først og fremst bli sett på som yrkesutøvere og verken få fordeler eller tillempinger fordi de er kvinner. I iveren etter å inkludere kan man risikere ikke bare å undergrave både Beredskapstroppens kampkraft, men også kvinners selvfølelse og selvrespekt som yrkesutøvere. Å bli målt og å få måle seg selv opp mot yrkets arbeidskrav ser dermed ut til å være rettferdig og ønskelig både fra et systemperspektiv og et individperspektiv.

6.2 Beredskapstroppen som en praksis

Kampkraft er i denne rapporten definert som det overgripende premiss som alle tiltak må vurderes ut fra. Det er dermed ikke kun kvinnelige søkere som representerer et individperspektiv; operatørene som er ansatt i Beredskapstroppen må også medtas i en drøfting om hva som er rettferdig. Legitimitet innebærer at noe aksepteres fordi det anses som rettmessig eller rettferdig (Fagelund, 2021). En dydsetisk analyse av Beredskapstroppen vil kunne belyse hvordan tiltak og endringer har legitimitet i det filosofen Alasdair MacIntyre (1984)

definerer som en *praksis*⁹. *Praksis* vil si et en sosialt etablert aktivitet som er basert på samarbeid mellom medlemmene og involverer at man streber etter å nå felles mål. For MacIntyre (1984, s. 187) utgjør praksiser en av de arenaer der menneskelige dyder (eller positive karaktertrekk/egenskaper; Slåtten Sagdahl, 2022) kan komme til uttrykk. En praksis involverer prestasjonsstandarder (*standards of excellence*) og etterfølgelse av interne regler/koder. Og det er gjennom denne felles streben at interne goder oppnås. Det å gå inn i en praksis, innebærer at man aksepterer autoriteten til disse standardene, at man jobber i fellesskap for å oppnå dem og aller helst søke å forbedre dem. En praksis har altså det man kan kalle en felles verdihorisont. Egne holdninger, valg og preferanser må underlegges de standardene som definerer praksisen – i alle fall så lenge som man er i rollen som praksisutøver:

By a 'practice' I am going to mean any coherent and complex form of socially established cooperative human activity through which goods internal to that form of activity are realized in the course of trying to achieve those standards of excellence which are appropriate to, and partially definitive of, that form of activity, with the result that human powers to achieve excellence, and human conceptions of the ends and goods involved, are systematically extended (MacIntyre, 1984, s. 187).

BTs kjennetegn er «hard seleksjon, grundig utdanning av spesialister, realistisk trening, samvirke med andre spesialstyrker både nasjonalt og internasjonalt, sterkt samhold internt, dedikasjon til faget og lojalitet til samfunnsoppdraget» (Stensønes, 2018 s. 8). Dette utgjør prestasjonsstandarder som både er hensiktsmessige og definerende for aktiviteten (terrorbekjempelse). MacIntyre understreker at streben etter den beste prestasjonen sjelden er lineær; det vil være både oppgangs- og nedgangstider i en praksis (MacIntyre, 1984, s. 190).

9 Det er verd å merke seg at MacIntyres praksisdefinisjon (1984) avviker fra vanlig bruk av ordet.

I nedgangstider vil praksisdeltakerne søke å lære av nedgangen og søke mot ny og bedre prestasjonsstandard. Denne mentaliteten kommer til syne i et sitat fra en BT-leder etter 22. juli:

Det var og er mange lærdommer for oss etter 22. juli, men det vanskeligste for meg var erkjennelsen av at uansett om vi gjorde slik eller slik, så var det 77 mennesker som mistet livet den dagen. Det er veldig tungt å bære for en enhet som er spesialtrenet for å forhindre at nettopp dette skjer ... Samtidig må vi gå videre, og den beste måten for oss å gå videre på er å lære av feil og jobbe enda hardere for å bli bedre (Helge Mehus, NK BT. I: Stensønes, 2018, s. 38)

Egenskaper søkerne testes på under seleksjonen er en del av det som danner verdigrunnlaget for BT. Man kan dermed si at Beredskapstroppens verdigrunnlag definerer hvilke karaktertrekk og egenskaper man ønsker fra sine operatører. Verdigrunnlaget, eller kjerneverdiene, er: Kampvilje, ydmykhet, å være løsningsorienterte, samhold, prestasjonsdrevne, utviklingsorienterte, lojale, realitetsorienterte, kvalitetsdrevne og strukturorienterte (Leder BT, F. Rotseth, personlig kommunikasjon, 15. desember 2022). Kjerneverdiene var resultatet av en intern prosess hvor alle operatører bidro med innspill og var med på å velge ut verdiene de mener beskriver profesjonskulturen i BT (Stensønes, 2018, s. 29). I tillegg til dyder som fremkommer gjennom praksis, forutsetter MacIntyre at enhver praksis har dydene rettferdighet, mot og ærlighet som nødvendige bestanddeler (MacIntyre, 1984, s. 191). Disse ser ut til å være inkorporert, om ikke spesifikt uttrykt, i Beredskapstroppens – for øvrig også hele politietatens - verdigrunnlag.

Interne goder innebærer at de bare kan defineres og identifiseres gjennom deltakelse av praksisen¹⁰. Om man mangler relevant erfaring

¹⁰ To typer goder er tilgjengelige i en praksis interne og eksterne (MacIntyre, 1984, s.188). Eksterne goder, tilsvarer det som vi tidligere har definert som knappe (prestisje, status eller penger). Det at de er eksterne, innebærer at de ligger utenfor praksisen; man behøver ikke delta i praksisen for å oppnå dem.

(altså ikke har deltatt i praksisen) kan man verken bedømme eller vurdere disse interne godene (MacIntyre, 1984, s. 189). En praksis innebærer altså praktisk utøvelse og erfaringslæring for å kunne opparbeide seg god dømmekraft. Det er ikke rom i denne rapporten for en dypere analyse av hvilke interne goder en praksis som Beredskapstroppen innebærer, men ut fra litteraturen fremtrer tillit og sterke bånd til kolleger som et sentralt internt gode (Stensønes, 2018, s. 44). Tillit mottar du fordi du «kan faget ditt og er én de andre kan stole på» (operatør; i: Stensønes, 2018, s. 334). Dydene (eller BTs verdigrunnlag) utøves i felles streben mot å realisere målet (samfunnsoppgaven), og det å stadig forbedre prestasjonen. Det interne gode som er et resultat av disse felles standardene og gjensidig avhengighet for å nå målet, er tillit. Tillit til hverandre og til seg selv (egen prestasjon) utgjør dermed et internt gode i praksisen som her er definert som Beredskapstroppen. Denne tilliten har betydning for hva som vil oppleves som rettferdig av operatørene: Det understrekes av Stensønes (s. 44) at opptakstestene og den påfølgende seleksjonen er en viktig del av grunnlaget for å bygge tillit mellom operatørene: De har alle vært igjennom de samme utvelgesprosedyrene og det samme «helvetet» (seleksjonen). Å kvotere inn søkere vil ikke bare være urettferdig mot kvinner (jfr. avsnittet over), men også mot operatørene, siden man risikerer å undergrave deres tillit til en fremtidig kollega.

En dydsetisk analyse av Beredskapstroppen kan dermed gi en viss innsikt i risikoen ved å implementere tiltak som ikke oppleves som rettferdige. Forutsatt at min fortolkning av Beredskapstroppen som praksis er korrekt, innebærer eksternt endringspress som *ikke* finner legitimitet hos operatørene og BT en fare for at enheten ikke settes i stand «to achieve those standards of excellence which are appropriate to, and partially definitive of, that form of activity» (MacIntyre, 1984, s. 187); altså løse sitt samfunnsoppdrag på best mulig måte. Imidlertid kan eksternt press være positivt i form av at det kan føre til endringer som praksisen erkjenner er nødvendig og ønskelig. Det essensielle her

er altså at endringer som innføres ikke må bryte ned de tillitsrelasjoner som er nødvendige for at operatørene skal kunne yte sitt beste.

6.3 Inkluderingsalternativer

På bakgrunn av drøftingen om arbeidskrav i kapittel 5, er det Beredskapstroppens testbatteri som ble laget til opptaket 2021 som er utgangspunktet for etisk drøfting av endringsforslag. Tre ulike endringsalternativer; minstekrav som standard, kvotering og systemrettferdighet, vil drøftes og tas stilling til ut fra relevant litteratur. Drøftingen vil oppsummeres i 6.5., og ende med en anbefaling av de tiltak som kan fremme kjønnsbalanse og er kompatible med kampkraft.

6.3.1 Minstekrav som standard

Som nevnt, ble minimumskrav til de enkelte øvelsene fastsatt ved at alle operatører ble testet i det nye testbatteriet. I kapittel 5 om arbeidskrav ble det drøftet at en slik form for testing *kan* innebære at det ligger et bias i forhold til testbatteriet: Minimumskravene er satt ut fra operatører som gjennomgikk tester som antakelig ikke hadde samme form for standardisering som testbatteriet som ble utarbeidet til opptaket i 2021. Det innebærer at testbatteriet kan kreve en overkapasitet som ikke er nødvendig. Fredriksen (2022) viser til at forsvarssjef Erik Kristoffersen har uttalt at han angrer på at han ikke innførte minstekrav som standard ved FSKs opptak, og påpeker at minimumskravene bør brukes på en slik måte at de ikke selekterer på de best trente, men de best egnede (Fredriksen, 2022, s. 20).

Opptaksprøvenes mål er å skaffe kunnskap om kandidatenes egnethet til yrket, ikke først og fremst å måle og rangere kandidatenes fysiske prestasjonsevne slik en idrettskonkurranse skal. Dermed vil det å stanse kandidatene ved bestått minimumskrav innebære at man rekrutterer fra et større mangfold. Hvis endringen i

oppdragsporteføljen medfører at det nå er ønskelig og mulig å ha et større mangfold i søkermassen, slik BTs rekrutteringsplan oppgir, så vil bruk av minimumsstandard innebære at mangfold kan være et middel for å løse samfunnsoppdraget (Bomann-Larsen, s. 136). I tillegg til å gi en mer mangfoldig rekrutteringsgruppe, vil minimumskrav som standard gjøre testbatteriet mer fysisk overkommelig for søkere. Det vil ikke bare gjelde kvinnelige søkere, men også en del mannlige søkere som i dag faller fra i en setting som er mer konkurransepreget.

En slik endring vil kunne ha legitimitetsutfordringer hos BT, siden operatørene som er der i dag, har kommet dit gjennom å konkurrere seg igjennom et testbatteri. I tillegg vil man kunne få en utfordring i forhold til grovseleksjonens mål, nemlig å sortere ut en større søkermasse slik at man står igjen med et overkommelig antall søkere som går videre til seleksjonen. Dette siste problemet kan jeg ikke ta stilling til – det er en økonomisk og logistisk utfordring som BT og PHS må vurdere. Imidlertid mener jeg at det å sette minimumskravet som standard ikke bør medføre en legitimitetsutfordring: Det er BTs egne operatører som er referansegrunnlaget for minimumsstandard, og det bør dermed holde som grunnlag for utvelgelse. I tillegg peker BTs rekrutteringsplan (2020) på at endringer i oppdragsporteføljen åpner for mer mangfold. Minimumskrav som standard vil dermed være et fremtidsrettet tiltak i å møte nye utfordringer, og slik sett også i tråd med MacIntyres praksisbegrep som innebærer en stadig søken mot nye og forbedrede prestasjonsstandarder.

En annen mulighet er å stanse kun kvinner på minimumskravet, mens menn fortsetter i en «konkurransesetting». Dette er ikke en like god løsning i forhold til mangfold som å sette minimumskrav som generell standard, men kan begrunnes ut fra at kvinners prestasjon for å nå minimumskravet er så vidt stor i forhold til menn som presterer det samme, at denne merprestasjonen bør telle med som positiv.

6.3.2 Kvotering

Et tiltak som kjønnskvoltering, altså å gi fordeler til et kjønn (her: kvinner) ved opptak, kan være en mulighet på tross av diskusjonen over. Fra et idrettsfilosofisk perspektiv har English pekt på at innenfor et perspektiv der likestilling fortolkes som lik formal rett, vil det være vanskelig å få frem rollemodeller og dette kan påvirke rekruttering av kvinner (English, 1976, s. 270). Kvotering er slik sett et midlertidig brudd på idealet (formal rett) gjennom at man slipper inn noen som ikke har alle de nødvendige kvalifikasjoner eller ferdigheter, men er kun ment som en overgangsordning til et mer rettferdig samfunn (English, 1976, s. 269). Det kan være et effektivt virkemiddel for å få kvinnelige rollemodeller inn i en elitestyrke som hittil ikke har hatt kvinner, og heller ikke hatt særlig stor innsøking av kvinner.

Hvordan man definerer kvotering, vil være avgjørende for om det kan benyttes eller ikke. Kvinner som ikke har bestått de fysiske testene, bør ikke kvoteres inn siden man da kan risikere at vedkommende ikke har de nødvendige fysiske forutsetninger for å klare et seleksjonsløp. Det er jo nettopp hva som utgjør *nødvendige fysiske forutsetninger* fysiske tester skal kunne predikere (jfr. Robinson et al., 2019; Tomes et al., 2020; Orr et al., 2021). Beredskapstroppens opptak og seleksjon innebærer at man skal klare å møte utfordringene og arbeidskravene i yrket på best mulig måte. Om man ikke har avklart at kandidaten har ønsket fysisk standard, så kan dette medføre en skaderisiko. Opptak av kandidaten vil da ikke bare bryte med det prediksjonsgrunnlag som ligger i testbatteriet, men sannsynligvis også Arbeidsmiljølovens §1-1, som sikrer den enkeltes rett på et helsefremmende og skadeforebyggende arbeidsmiljø. I tillegg kan man også argumentere for at kvotering vil kunne ødelegge viktige forutsetninger for samarbeid og tillit innad i Beredskapstroppen. Disse forutsetningene utgjør et relasjonelt, operativt grunnlag for at Beredskapstroppens er i stand til å utøve sin oppgave, jfr. 6.2 som beskriver Beredskapstroppen som en praksis som har en felles

verdihorisont, med *tillit* som det sentrale relasjonelle bånd mellom operatørene.

Kvotering vil da måtte defineres som at om en mann og en kvinne stiller likt etter opptakstester, så vil kvinnen kunne kvoterer inn til videre seleksjon. Den videre seleksjonen vil da bli bestemmende for om vedkommende fremviser de egenskaper som er nødvendige for å bli operatør. Et slikt tiltak – forutsatt at seleksjonen IKKE endrer sine forutsetninger, bør ikke svekke kampkraften til BT. Imidlertid understreker Bomann-Larsen at det ville være urettferdig mot kvinner å se på dem som representanter for sitt kjønn, ikke for sin profesjon (Bomann-Larsen, 2013, s. 130), og det å bli kvotert inn er nettopp å bli valgt ut til å være representant for sitt kjønn. Operative kvinner ønsker da heller ikke å bli tildelt fordeler eller bli kvotert inn (Jon, 2020, s. 16), slik at man kan hevde at kvotering ikke ville være bra verken for kvinnen(e) selv eller potensielle kvinnelige søkere fordi det kan gå utover yrkesstoltheten til søkere som allerede er svært kvalifiserte og profesjonelle. Et virkemiddel som kvotering synes dermed problematisk både utfra kvinnes egen ønsker, men også utfra deres faktiske prestasjoner: Kvinner *kan* klare opptakskravene til Beredskapstroppen, selv om det er svært vanskelig. Kristensens masteroppgave (2022) fant at 2 av de 20 kvinnelige testpersonene kunne klart opptakskravene. Dette var kvinner som var godt trente, men ikke hadde trent spesifikt frem mot opptak. I en reell opptakssituasjon ville dette antallet tilsvart det prosentvise målet for kvinner i operative spesialavdelinger.

Imidlertid mener jeg det ligger en urealisert mulighet innenfor dette inkluderingstiltaket som ikke går på akkord med verken Bomann-Larsens rettferdighetsperspektiv (2013) eller Jons funn om operative kvinners ønsker (Jon, 2020): Hvis en mannlig og en kvinnelig søker står likt i forhold til fysiske tester og de øvrige opptakstester, så bør kvinnen gå foran. Ikke som et kvoteringstiltak, men fordi det i et

helhetsperspektiv vil være mest rettferdig å ta med i total kalkylen den prestasjon det utgjør for en kvinne å gjennomføre og bestå de fysiske testene og den samlede belastning testbatteriet representerer. Kristensen påpeker at:

En Crossfit-utøver på internasjonalt nivå klarte samtlige tester, men med liten margin. Det er svært få kvinner som vil kunne nå hennes nivå, uansett hvor mye de trener. Hver for seg er opptaktstestene overkommelige for godt trente kvinner, men i kombinasjon setter de krav til antropometri, kondisjon og styrke som er vanskelig å oppnå (Kristensen, 2022, s. 61)

Ut fra dette kan man argumentere med at en kvinnes prestasjon ved å bestå testene, på bakgrunn av det fysiske utgangspunkt samt den motivasjon hun må ha for å oppnå en slik prestasjon, ligger på et svært høyt nivå. Det tilsier at denne «mer-faktoren» både i forhold til prestasjon og motivasjon bør kunne telles med i vurderingen. Man kan se det som et tegn på nettopp den kampviljen som BT verdsetter som egenskap, og at det ved en slik problemstilling (mann og kvinne stiller likt) ikke utgjør kvotering om kvinnen kommer videre til seleksjon. Det er deretter den videre seleksjonens oppgave å vurdere egnethet og egenskaper.

6.3.3 Systemrettferdighet

De fysiske testene i opptaksprøvene til Beredskapstroppen er kun en del av et større apparat som er sammensatt for å vurdere kandidatene på best mulig måte. I tillegg til de fysiske testene er det innhentet forhåndsinformasjon om kandidatene gjennom ledere o.l., de skal fobitesteres, og igjennom et intervju. Man kan si at de fysiske testene utgjør den kvantitative variabelen og de øvrige testene/vurderingene er kvalitative (med unntak av fobitesting, som også inneholder fysiske elementer). De kandidatene som går videre til seleksjonen vil der gjennomgå en mer omfattende, kvalitativt fokusert prosess, for å kunne finne ut om søkerne har de rette egenskapene som er nødvendige for jobben som operatør.

Tidsaspektet på opptaksprøvene gjør at kandidatene i liten grad har tid til å fremvise personlige egenskaper (altså kvalitative egenskaper) de kan vurderes på. Dette gjør at en mest mulig «kynisk» tilnærming til testene, dvs. en kvantitativ tilnærming, synes som det mest rettferdige mot kandidatene. En mer inngående, kvalitativ vurdering av om søker har de rette egenskaper vil komme ved den påfølgende seleksjonen. I forhold til testbatteriet under opptaksprøvene, kan idrettsfilosofi belyse hva som er de mest rettferdige forhold å måle prestasjon under. Lolands Fair Play teori (2002) gir innsikt i hva som utgjør systemrettferdighet i en idrettskonkurrans, og kan gi viktige innspill til gjennomføringen av de fysiske testene i opptaksprøvene.

Jeg vil kort presentere Lolands teori, deretter drøfte om og hvordan systemkravene kan overføres i forhold til de fysiske opptaksprøvene: Det strukturelle målet for en idrettskonkurrans, er å måle, sammenlikne og rangere utøvere i henhold til atletisk prestasjon (Loland, 2002a, s. 10). Loland søker svaret på hvordan kan idrettskonkurranser bli mest mulig rettferdige, dvs. at de måler det de faktisk skal måle – altså atletisk prestasjon. Lolands Fair play-teori tar utgangspunkt i den aristoteliske tanken om formal rettferdighet (Loland, 2002b, s. 49):

Like tilfeller bør behandles likt

Ulike tilfeller kan behandles ulikt

Forskjellsbehandling bør stå i et rimelig forhold til reelle ulikheter mellom partene

Disse normene er formale fordi de angir bare formen på noe; ikke hvordan de skal anvendes i praksis, så hvordan kan man da «oversette» dem til et praktisk gjennomførbart rammeverk? Fraleigh (1984, s. 41) ser idrettskonkurranser som en søken etter kunnskap om prestasjonsevne innenfor en tid- og stedsavgrenset ramme og et forhåndsdefinert definert regelsett. Slik kan vi også se på opptakstestene og seleksjonen; de utgjør et ramme- og regelverk som skal skaffe Beredskapstroppen og PHS kunnskap om potensielle

søkeres prestasjonsevne i henhold til de krav som er definert og som skal gjenspeile yrkets arbeidskrav.

Basert på Fraleigh, foreslår Loland (2002a, s. 45) å bruke vitenskapelige eksperimenter som et forbilde for idrettskonkurranser. Konkurranser kan altså sees på som en kunnskapssøken der man sammenlikner og rangerer deltakere basert på en «variabel», nemlig atletisk prestasjon. Et slikt syn vil kunne presisere hva prinsippene om formal rettferdighet innebærer i forhold til idrettskonkurranser, siden det er visse krav til vitenskapelige eksperimenter: I et vitenskapelig eksperiment kreves reliabilitet. Det vil si at målingene/testene bør måle det samme fra gang til gang og relativt uavhengig av hvem som måler (Loland, 2002a, s. 45).

Et vitenskapelig eksperiment krever også validitet, det vil si gyldige målinger eller målinger som måler det de er ment å måle. Siden vi kun skal måle det som teller som atletisk prestasjon, må ikke-relevante faktorer eller feilkilder elimineres og/eller kompenseres for. Loland poengterer at slike eliminerings- og eller kompenseringprosedyrer er hva diskusjoner om likhet i idrett handler om (Loland, 2002a, s. 45).

Den siste delen av normen krever et rimelig forhold mellom ulik behandling og reell ulikhet. Kravet om at den ulike behandlingen skal stå i *rimelig forhold* til den reelle ulikheten samsvarer med tanken om reliabilitet og validitet i eksperimentet (Loland, 2002a, s. 45). Rangering av ulikt slag bør på en mest mulig presis måte reflektere de reelle ulikheter i prestasjon.

Lolands systemkrav til rettferdig idrett (2002a) innebærer dermed at alle ikke-relevante ulikheter må kompenseres for, slik at idrettskonkurransen måler den relevante ulikhet den er ment å måle, nemlig fysisk prestasjon. For å kunne måle dette må idretten:

1. Kompensere for ulikhet i ytre forhold
2. Kompensere for ulikhet i systemstyrke

3. Kompensere for ulikhet i fysiske forutsetninger som utøver selv ikke kan påvirke

Selv om ikke opptaksprøvene er ment å fungere som en konkurranse, er de likevel ment som et middel for å rangere eller finne frem til de kandidater som kan prestere en gitt minimumsstandard. Testbatteriets mål er å gi Beredskapstroppen og PHS kunnskap om hvilke kandidater som leverer en prestasjon som tilfredsstillende denne minimumsstandard, og de fysiske testene og gjennomføringen av testbatteriet bør dermed være i tråd med systemkravene i Fair Play (Loland, 2002a). Jeg vil gi en grundigere redegjørelse for hva systemkravene innebærer, og deretter vise hvordan de kan «oversettes» til gjennomføringen av BTs testbatteri, før jeg til slutt vil drøfte hvilke krav rettferdighetsnormene innebærer i forhold til testbatteriet. Med andre ord innebærer dette en drøfting av hva som utgjør systemrettferdighet i gjennomføringen av BTs testbatteri.

Likhet i ytre forhold

Punkt 1, kompensere for ulikhet i ytre forhold, er en norm som i størst grad gjelder utendørsidretter, og som innebærer at man må ta hensyn til ytre forhold, som vær og vind. Hvis de påvirker prestasjonen på en måte som har betydning for utfallet, må de reguleres (Loland, 2002b, s. 51). I skihopp er det f.eks. regler som regulerer grensene for vindstyrke. Imidlertid er også dette elementet gjeldende i forhold til skøyter, som nå hovedsakelig er en innendørsidrett. På tross av stabile værforhold på innendørsbaner, representerer iskvaliteten en utfordring for likhetsnormen, og dermed er det ved alle løp en iskommisjon som fastsetter tidsintervall for preparering av isen mellom løperne nettopp for å kunne gi deltakerne like forhold (NSF, 2017).

For BTs testbatteri synes normen om likhet i ytre forhold å ha to anvendelsesområder:

1. Terrengløpet
2. Gjennomføring av testene

Terrengløp

I forhold til de fysiske opptakstestene, så er terrengløpet den øvelsen som dette kravet vil være relevant for. Endring i værforhold, for eksempel om man starter tidlig på dagen i sol og om det ut over dagen starter å regne, vil kunne medføre store ulikheter i forhold for de enkelte kandidatene ved at noen kanskje løper på tørr grunn og i tørre klær, mens andre kan løpe på sølete eller glatt grunn og med våte klær. Løypa på Taraldrud er kupert og krevende, og dette viste seg også i testingen av kvinnene, siden terrengløpet satte krav til høyere aerob kapasitet enn de fleste kvinnelige testpersonene hadde (Kristensen, 2022, s 46). Dette innebærer at variasjoner i en allerede tung test kan avgjøre hvorvidt en kandidat består eller ikke.

Terrengløpet er en indirekte ferdighetstest, det vil si at deltakerne løper til ulike tidspunkt. Om vær, vind og temperatur varierer mye på testdagen, kan det medføre store forskjeller i forhold til startbetingelsene for den enkelte løper. Ifølge Loland, må variasjonen ligge innenfor et *definert område for akseptabilitet* (Loland, 2002a, s. 52) for at det skal være rettferdig. Det fremgår ikke av BTs rapport/evaluering om en slik grense er definert. Om ikke det er gjort, bør man gjøre det innen neste opptak. I tillegg vil det i slike kontekster (utendørsøvelse med ulik starttid) være mest rettferdig med loddtrekning av starttidspunkt.

En måte å standardisere løpetesten på både i forhold til vær og utforming, ville være å løpe test på tredemølle. En omlegging av løpstenen fra terrengløp til tredemølle er en relativt stor endring. Man kan her risikere at testen mister sin legitimitet; den blir ikke gjenkjennbar for operatørene. Det er også en fare for at den kan bli oppfattet som en tilrettelegging med hovedmålsetting å inkludere kvinner. Hvis endringen oppfattes slik, vil den heller ikke være rettferdig eller ønskelig fra kvinnes side (Bomann-Larsen, 2013; Jon, 2020).

En annen standardiseringsmulighet ville være å løpe 3000m på bane eller fast og lite kupert underlag. En noe flatere utendørsløype med fast/stabilt underlag innebære at kroppsmasse ikke representerer en like stor utfordring som ved en brattere løype, og dette elementet vil gjelde uansett kjønn. Om øvelsesbatteriet noen gang flyttes, så ligger det her en mulighet her for å endre løypeprofilen, men fremdeles beholde øvelsen som en utendørsøvelse. Testen vil da i større grad vil være rettferdig og mer inkluderende i forhold til flere kroppstyper (men fremdeles innebære samme tidskrav).

Imidlertid er det også argumenter for å beholde en løypeprofil tilnærmet den som finnes i dag: Fredriksen (2022, s. 15) viser til studier som finner at høy aerob kapasitet gir lavere skaderisiko, raskere innhenting, samt at man kan holde på lenger over tid (Orr et.al. 2020; 2022, Canetti et al. 2021). I tillegg kan man argumentere for at det uforutsigbare elementet ved utendørsøvelsen gjør at man legger inn en viss form for «ukjent faktor» inn i én kvantitativ øvelse, og at denne ukjente faktoren gjenspeiler det å forberede seg til det ukjente.

Man må anta at flere av disse momentene ble vurdert ved endringen til nytt testbatteri i 2021. Terrenget rundt Taraldrud er gitt.

Dersom opptaksprøver også i fremtiden skal avholdes der, så gis det ikke mulighet å endre løypeprofil, og det kan også utfordre testens legitimitet å endre den i vesentlig grad (jfr. diskusjon over). Tredemølle-test vil ha utfordringer mht. legitimitet siden en endring ikke vil være i tråd med tanken om en viss uforutsigbarhet. Konklusjonen er derfor å beholde testen slik den er, men før gjennomføring av årets tester bør man definere området for akseptabilitet mht. vær og kvalitet på underlag, om dette ikke allerede er gjort, samt at starttidspunkt bør skje via loddtrekning eller så randomisert som praktisk mulig.

Gjennomføring av testene

Prinsippet bak likhet i ytre forhold er at en konkurransesetting skal være mest mulig rettferdig; den skal gi idrettsutøveren mulighet

til å fremvise det som er relevant ulikhet: idrettsprestasjonen. Rettferdighetsnormene skal altså tilrettelegge for optimal prestasjon. Dette innebærer som eksempelet fra skøyting viste, en likhet eller standardisering av gjennomføring (preppe-intervall). Overført til de fysiske testene i BTs opptaksprøver, der målet er å velge ut de beste i form av «de rette», er dette er relevant perspektiv. Gjennomføringen av testbatteriet må følge rettferdighetsnormene best mulig, slik at alle søkere får lov til å vise seg frem fra sin beste side; dvs. få levere sin beste fysiske prestasjon. Denne rettferdighetstanken er tilstede ved gjennomføringen dagens tester (testbatteri, 2021), der det er lagt vekt på at kandidatene i størst mulig grad skal ha lik hviletid mellom testene (egen observasjon under opptaksprøvene). Imidlertid påviser Kristensen (2022) i sin master mulige brudd på rettferdighetsnormen i forhold til målesikkerhet, som kan påvirke muligheten for lik prestasjon:

Hver enkelt av opptakstestene hadde i hovedsak en fast testleder, men unntak ble gjort i tilfeller hvor den aktuelle testlederen av praktiske årsaker ikke kunne delta. Dette kan ha gitt innvirkninger. Et eksempel er fitness-testen, hvor fire av kvinnene fikk underkjente repetisjoner wall-ball og dermed null godkjente repetisjoner totalt i testen. Noen testledere valgte her å la kvinnene gå videre til neste øvelse, mens andre kunne be kvinnene om å fortsette å kaste til alle repetisjonene var godkjent. Alle testene som hadde retningslinjer for teknisk gjennomføring kan være vurdert med ulike vektlegging av de forskjellige testlederne (Kristensen, 2022 s. 45).

Selv om intensjonen for endringene gjennomført til 2021-opptaket var en standardisering både av krav og gjennomføring, så er det tydelig at ikke alle testledere gjennomfører i henhold til de samme standarder. En innvending her vil da være at kvinnene som fikk null godkjente repetisjoner uansett ikke ville gått igjennom videre til seleksjon, og det dermed er irrelevant hvorvidt de hadde mer energi igjen til de senere

testene eller ikke. Problemet sitatet belyser er vel mer prinsipielt: Gjennomføring av testbatteri må være likt uansett hvem som er testleder på stedet – hvis ikke utgjør det en systemrettferdighet.

I tillegg påpeker Kristensen at både gjennomføring og midler for å måle øvelsene (stoppeklokker, målebånd og øyemål) er enkle og utstyrseffektive, men innebærer en risiko både for at testledere gjennomfører/bruker disse ulikt, samt for at midlene i seg selv ikke er nøyaktige nok (Kristensen, 2022, s. 44). Mest sannsynlig er dette både et økonomisk og et praktisk spørsmål. Om midlene (stoppeklokke og målebånd) beholdes, synes det desto viktigere at man etterstreber at testlederes gjennomføring av målingene er så standardisert som mulig. Dette lå som et premiss for gjennomføringen av 2021-opptaket, men ser ut til å være en utfordring. Det kan selvfølgelig skyldes at både setting (PNB, Taraldrud) og testbatteriet er nytt og dermed medfører litt «innkjøringsproblemer». Kristensens funn innebærer imidlertid at lik gjennomføring av testene og målingene i enda større grad bør implementeres hos de operatører som fungerer som testledere. For å etterstrebe en mest mulig «kvantitativ» gjennomføring av testene, bør det altså understrekes overfor testledere at det er lite rom for å utøve personlig skjønn, for eksempel som ved godkjenning av wall-ball.

Et forslag som kan styrke systemrettferdigheten og styrke fokuset på lik gjennomføring av testing og målinger, er å ha en ekstern observatør tilstede under opptaksdagene. Denne personen kunne virke som en nøytral observatør som kunne gi tilbakemelding til utdanningsleder om gjennomføringen tilfredsstilte standard. En slik person burde ha erfaring fra fysisk testing og opptaksprøver til spesialavdelinger, så det naturlige ville være å bruke noen med denne type erfaring fra en annen seksjon ved NB.

Det er også viktig å påpeke at BT er den første spesialavdelingen ved Politiets nasjonale beredskapsressurser som har fått sitt fysiske testbatteri gjennomgått på en slik måte som gjøres i denne rapporten, med masteroppgaver og drøfting omkring fysiske krav.

Beredskapstroppen har, gjennom deltakelse i NIHs testgjennomføring i masteroppgavene, fått et innblikk i hva reliabilitet og validitet innebærer som idealer for god forskningspraksis. Dette kan tjene som utdyping av idealene som kommer til syne i Beredskapstroppen egne premisser for gjennomføring, som nettopp har vært å øke rettferdigheten i forberedelser og gjennomføring (se 2.1.2 og 2.2.2). Gjennomføringen av testbatteriet i 2021 tilstrebet da også disse idealene. I tillegg har BTs tester og gjennomføring blitt vurdert og analysert i etterkant av opptaket i masteroppgavene og denne rapporten. Slik sett besitter Beredskapstroppen kunnskap som andre spesialavdelinger ikke har, i forhold til hvor nøyaktige og hvor standardiserte målinger bør være med tanke på rettferdighet. Det vil dermed være naturlig at testledere eller personell ved utdanningsavsnittet ved BT brukes av andre spesialavdelinger som eksterne observatører nettopp fordi det nå er BT som har størst erfaring med hvordan målinger kan gjøres mest mulig pålitelige og gyldige. Et prinsipp om ekstern observatør («ekstern» i betydningen annen spesialavdeling) ved gjennomføringen av opptak til alle spesialavdelinger er et tiltak som anbefales for å sikre systemrettferdighet.

Kompensere for ulikhet i systemstyrke

I idrett er en annen utfordring for likhetsnormen at det er store forskjeller i utøvernes tilgang på økonomiske og teknologiske ressurser, altså det som kalles systemstyrke. Den finske sosiologen Heinilä beskrev en totaliseringsprosess i den moderne konkurranseidretten på 1980-tallet der den kalde krigen kom til syne i idretten (Heinilä, i: Loland 2002b, s. 54). De individuelle prestasjonene var i større grad uttrykk for et systems økonomiske, teknologiske og vitenskapelige styrke, enn de var uttrykk for et individs ferdigheter og prestasjoner. Det har vist seg vanskelig å redusere systemstyrken i idrett, men et godt eksempel på et forsøk, er assisterende toppidrettsjef Helge Bartnes' forslag etter Beijing-OL, som gikk ut på at alle nasjoner skulle

levere skiene til samme smøretrailer (Helge Bartnes, i: Herrebrøden, 2022).

Det er tvilsomt om søkerne til Beredskapstroppen stiller med så vidt ulike forutsetninger for opptaket at man kan snakke om systemstyrke i Heiniläs forstand. Imidlertid var intensjonen for det nye testbatteriet både tilgjengeliggjøring av øvelsene gjennom at de ble videofilmet og lagt ut på PHS sine nettsider, og en gjennomgang av øvelsene for at de skulle være enkle å gjennomføre uansett hvor i landet man søkte fra (uavhengig av utstyr). Utstys- og treningsstudiotilgang utgjør en mild form for systemstyrke, og forenkling av testbatteriet har gjort at søkere ikke er avhengig av tilgang på disse. I tillegg er det på selve testdagen krav til en form for systemrettferdighet i betydningen likt utstyr (ingen får ha svømmebriller eller neseklype i svømmehallen). På den måten nøytraliserer man at personlig økonomi eller tilgang på treningsfasiliteter – i denne kontekst tolket som ulikheter i systemstyrke - utgjør noen trussel mot rettferdighet. Jeg mener dermed at denne rettferdighetsnormen er ivarettatt i premissene BT har utarbeidet.

Kompensere for ulikhet i fysiske forutsetninger som utøver selv ikke kan påvirke

De ulikhetene i fysiske forutsetninger som vanligvis kompenseres for i idrett er kjønn, alder, kroppsstørrelse (høyde/vekt) eller grad av funksjon. På grunnlag av drøftingen i 6.1, er det å kompensere for ulikhet i fysisk forutsetning på grunn av kjønn ikke et relevant alternativ i denne drøftingen. Alderssegmentet er forhåndsdefinert av Beredskapstroppen, og for å kunne bestå alle tester er det nok en underliggende forutsetning at man ikke har funksjonsnedsettelse eller skader. Dette utgjør altså utgangspunktet for drøfting. Imidlertid er kompensering i forhold til kroppsstørrelse et element som er kjønnsnøytralt og vil kunne medføre økt rettferdighet for begge kjønn. Om forslaget om å stanse kandidatene ved minimumskrav tas til følge, vil dette også kunne utgjøre et tiltak som fremmer rettferdighet

i forhold til kroppsmasse: Fredriksen (2022) fant at det var negativ korrelasjon mellom kroppsmasse og antall gjennomførte pull-ups. Minimumskrav vil innebære at en del søkere med høyere kroppsmasse, eller med annen muskel/fett-fordeling (kvinner) vil ha lettere for å bestå kravene.

Justering i forhold til kroppsstørrelse forstått som høyde, lå allerede inne i en av testene, nemlig fitness-testen (Kristensen, 2022, s. 24). Fitness-testen består av tre ulike øvelser: wall-ball, kettlebell swing og burpee pull-up; alle nærmere beskrevet hos Kristensen (2022). Burpee pull-up har høydejustering av pull-up stang fra 2,4 m ned til ca. 2,3 m for deltakere lavere enn 1,75m. I tillegg identifiserte Beredskapstroppen selv ved 2021-opptaket en justering de ønsket innføre i forhold til kroppsstørrelse i øvelsen wall-ball (Fredriksen, 2020, s. 57). Deltakerne skal i øvelsen støte en 15 kg medisnball over en strek 2,75 m oppe på veggen, og dette medførte at høye søkere fikk en fordel. Ved 2023 opptaket skal denne grensen senkes om søker er under 1,75 m (Fredriksen, 2020, s. 57)

6.4 Mentoreringsdelen

Mentoreringsdelen i dette prosjektet er i tråd med BTs egne tiltak for rekruttering (jfr. 2.1.2), som hadde som mål å nå ut til kvinnelige søkere i større grad, ha større åpenhet rundt kvalifikasjoner og krav, samt opplyse om at det faktisk er mulig for kvinner å bestå de fysiske testene, siden en kvinne faktisk klarte opptaksprøvene i 2019. «Kvinneinklusionsprosjektet» tilførte NB ressurser til å kunne sette et tydelig fokus på rekruttering og rekrutteringsarbeid. Temadagen og informasjon til distriktene om precamp har gjort at NB (og BT) har hatt mulighet til å nå ut til enda flere operative kvinner og kvinnelige studenter ved PHS med at de ønsker kvinnelige søkere. Det har gitt deltakerne mulighet for å få omvisning, få innsikt i arbeidets art og se øvingsområdet på Taraldrud. Dette er med på å bidra til en avmystifisering av Beredskapstroppen som kan appellere til kvinnelige

søkere, jfr. Jons funn om kvinnelig, spesialtrent operativt personell og «hvor skoen trykker» (Jon, 2020, s. 215). Precamp har vært et aktivt rekrutteringsprosjekt i form av systematisk treningsforberedelse til BTs opptaksprøver, og sender et sterkt signal til alle tjenestepersoner og tjenestesteder hvordan BT og NB ser for seg sine fremtidige spesialstyrker.

Fra et etisk ståsted, kan man se en slik type aktiv rekruttering som en form for anerkjennelse: (Honneth, 1995). Filosofen Axel Honneth anser at personlig identitet er avhengig av anerkjennelse på tre ulike livsområder; i personlige relasjoner, i arbeidslivet og som borger (statsborger), og de ulike typene anerkjennelse vi mottar er med på å forme vår identitet. I arbeidslivet mottar vi anerkjennelse som solidaritet fra våre kollegaer. Solidaritet kan sees som en anerkjennelse av våre evner og ferdigheter som viktige for realiseringen av det felles mål man arbeider mot (Honneth, 1995, s. 92). Rekrutteringen som har foregått i regi av mentoringsdelen har hatt et tydelig fokus på at NB og BT ønsker og trenger kvinnelige søkere. Utdanningsavdelingens (BT) allerede påbegynte arbeid med økt åpenhet, tilgjengelighet og informasjon rundt fysiske opptakskrav, har gjennom mentoreringen kunne forsterkes og nå ut til enda flere gjennom temadag og precamp. Det NB og BT signaliserer med slike tiltak er at man ønsker kvinner som fremtidige kollegaer forutsatt at de – som øvrige søkere - har de rette kvalifikasjoner. Mentoringsprosjektet kan derfor sees på som en form for anerkjennelse av kvinnelige søkere til operative yrker. Ut fra innsøking til BT ved søknadsfristens utløp i 2023, synes da også mentoringsprosjektet å ha skapt det ønskede fokus. Syv kvinner hadde søkt ved søknadsfristens utløp og tre av disse hadde deltatt på mentoringsprosjektet i form av precamp med uttesting og treningsoppfølging.

Mentoringsprosjektet har i tillegg til synlighet også dannet en fremtidig kunnskapsbase, både for NB/BT og øvrige spesialstyrker: Oppfølging av kvinnelige søkere er ett av de punkter som Beredskaps-troppen selv har satt som ambisjon for fremtidig rekrutteringsarbeid

(se.2.1.2). Precamp har registrerte kvinnelige deltakere som kan gi tilbakemelding om både hvordan opptak og precamp oppleves, hva som kan forbedres og hva som bør videreføres. Dette er kunnskap som bør tas med videre i arbeidet med kjønnsbalanse i spesialavdelingene. Her ligger det også en mulighet for forskningsmiljøene ved PHS, siden disse kvinnenes erfaringer bør være relevante i forhold til forskningsprosjekter på operative kvinner og hva som hemmer og fremmer deres karrierevalg. Et slikt prosjekt vil være i tråd med den opprinnelige prosjektskissens kvalitative del.

Det kan innvendes at en slik spesialbehandling som en precamp for kvinner innebærer, er urettferdig i forhold til mannlige søkere. En precamp kan gi signaler om at det er viktig å få inn kvinner, sett som representanter for kjønn heller enn profesjon. Dette ville vært et gyldig argument om vi kunne «frikjent» de fysiske testene for bias. Det har dette prosjektet imidlertid ikke kunnet gjøre; testene *kan* innebære et krav som ligger over det nødvendige i forhold til reelle arbeidskrav. I en slik situasjon synes det rettferdig å gi potensielle kvinnelige søkere hjelp og veiledning i forhold til de fysiske testene i forkant av opptaket.

En annen innvending er at også andre spesialavdelinger sliter med kjønnsbalanse. Det kan synes urettferdig i forhold til disse at fokuset rettes mot Beredskapstroppen som har de hardeste fysiske testene, i stedet for å forsøke å øke søkermassen hos avdelinger med mer «overkommelige» fysiske krav for kvinner. Begge masteroppgavene (Fredriksen, 2022; Kristensen, 2022) slår fast at det skal svært mye til for kvinner å klare de fysiske opptakstestene til BT. I forhold til ressursbruk og oppmerksomhet kan dermed fokus på Beredskapstroppens rekruttering fremfor andre spesialavdelinger synes som dårlig anvendte ressurser. Imidlertid er den symbolske verdi og påvirkningskraft en elite har innad i en praksis/en organisasjon eller et samfunn er så stor at om inkluderingsarbeid lykkes der, vil det kunne ha en positiv smitteeffekt nedover i organisasjonen. Om man tenker seg hele innsatsstyrken som et praksisfelt i henhold til

MacIntyres definisjon (1984, s. 187), så er det eliten, forstått som de fremste kompetansebærerne, sitt privilegium – og kanskje også ansvar, å være de som i størst grad synliggjør feltets verdigrunnlag.

6.5 Oppsummering og anbefaling

Den viktigste og mest overgripende konklusjonen for dette kapittelet ble presentert i 6.1, som er at kampkraft må være det retningsgivende premiss for opptak og seleksjon om Beredskapstroppen skal kunne utføre sitt samfunnsoppdrag (jfr. Bomann-Larsen, 2013, s. 136). Endringer i oppdragsportefølje gjør at nye typer evner eller ferdigheter kan være relevante når det gjelder å løse samfunnsoppdraget, og dermed kan økt mangfold i rekrutteringen av operatører være et virkemiddel for å løse nye typer oppdrag. I forhold til løsningen av samfunnsoppdraget kan idrettsfilosofiske perspektiver kun belyse, men ikke være premissleverandør, siden idrettens kontekst er vesensforskjellig fra arbeidslivets.

I 6.2 ble Beredskapstroppen definert som en *praksis* i dydsetisk forstand (MacIntyre, 1984, s. 187). Det vil si en sosialt etablert aktivitet som innebærer at medlemmene arbeider mot et felles mål og har en felles forståelse av hvilke positive egenskaper som er vesentlige for å nå målet. En praksis innebærer ferdigheter og standarder for prestasjon som aktiviteten og fellesskapet hele tiden søker å forbedre. Det å tre inn i en praksis innebærer å anerkjenne autoriteten til disse standardene og å hele tiden strebe etter å fremvise de positive egenskapene som fellesskapet anser viktige. Et sentralt indre gode – altså en verdi som tilfaller både den enkelte operatør og fellesskapet om praksisen utøves i henhold til de ovennevnte premisser –ble identifisert: tillit. Den neste konklusjonen i denne etiske drøftingen er dermed at tiltak som kan undergraver tilliten mellom operatører, setter gjennomføringen av samfunnsoppdraget til BT i fare. Endringstiltak som ikke finner legitimitet hos operatørene, risikerer

ikke bare å undergrave tilliten til nye kollegaer, men også tilliten til at utvelgelsessystemet virker i tråd med praksisens mål.

6.3 drøftet ulike inkluderingsalternativer der konklusjonen på disse er at Beredskapstroppen bør gå for minstekrav som standard; ikke kun for kvinner, men for alle. Det vil innebære en mulighet for i større grad å rekruttere fra et mangfold som tidligere ikke har vært tilgjengelig pga. de høye fysiske kravene. Minstekravene er satt ut fra Beredskapstroppens operatører, og innebærer dermed en intern kvalitetssikring av de ønskede fysiske forutsetninger til nye kandidater. Det at minstekravene er satt ut fra dagens operatørers fysiske standard bør også gjøre en slik gjennomføring legitim i Beredskapstroppen.

Kvotering i form av at kvinner kommer inn uten å ha prestert likt/ tilfredsstilt minimumskrav bør ikke gjennomføres, siden det verken er ønskelig (jfr. Jon, 2020) eller rettferdig (Bomann-Larsen, 2013) at kvinnelig innsatspersonell behandles som representanter for sitt kjønn, heller enn sin profesjon. Imidlertid ligger det en mulighet i å medregne kvinnenes prestasjon ved å bestå opptaket som en merprestasjon (jfr. Kristensen, 2022). Dette kan tilsi at om en mannlig søker og en kvinnelig søker står likt i forhold til fysiske tester og de øvrige opptakstester, så bør kvinnen gå foran.

Idrettsfilosofiens viktigste bidrag inn i denne rapporten er en avklaring av hva systemrettferdighet innebærer. Beredskapstroppen var allerede inne i en prosess hvor målene for 2021-testbatteriet var standardisering, tilgjengeliggjøring og økt rettferdighet i gjennomføringen. Lolands Fair Play-teori gir innspill til forbedringspotensialet i forhold til disse prinsippene. Forslag til endring ut fra disse prinsippene er:

- Gjennomføring av alle fysiske tester på opptaket bør tilstrebe størst mulig standardisering både i gjennomføring og vurdering. Opptakstestene bør gjennomføres mest mulig «kvantitativt» - altså med minst mulig rom for at testledere

kan utøve skjønn i vurderingen. Selv om dette også ser ut til å ha vært det opprinnelig fokus, viser Kristensens funn (2022) at prinsippene om lik gjennomføring av testene og målingene i enda større grad bør implementeres for å sikre systemrettferdighet.

- Vurdere måleapparatur (stoppeklokker mm.). Er andre målemetoder tilgjengelige og økonomisk mulig?
- Terrengløp: Om ikke grenser for vær og underlag er satt mht. akseptabilitet, bør dette gjøres. Starttidspunkt i utendørsaktiviteter bør generelt randomiseres i størst mulig grad – det er mest rettferdig.
- Gjennomgå testbatteri i forhold til å kompensere eller designe testene så rettferdig som mulig i forhold til kroppsstørrelse. Dette vil kunne medføre økt rettferdighet for begge kjønn.
- Ha en «ekstern» observatør; altså en testleder fra en annen spesialavdeling, til stede under de fysiske opptaksprøvene for å få innspill på gjennomføring av testbatteri og om det tilfredsstillende kravene til systemrettferdighet.

I 6.4 ble mentoringsdelen av prosjektet drøftet ut fra en teori om anerkjennelse (Honneth, 1995). Konklusjonen er at mentoreringen kan sees på som en form for anerkjennelse av kvinnelige søkere. I tillegg utgjør mentoringsdelen, i form av precamp, et proaktivt rekrutteringsprosjekt. Det gir et sterkt signal til politidistriktene og alle tjenestepersoner om at NB og BT ser for seg kvinner som en del av fremtidens spesialstyrker. Anbefalingen i forhold til mentoringsdelen er at det også etter prosjektslutt fastholdes et fokus på mentorering. Mentoringsprosjektets gjennomføring synes svært vellykket og bør videreføres i form av årlig informasjonsdag for kvinner, samt at det utarbeides et tilbud eller en standardisert forberedelsesprosess for kvinner som vil søke opptak til BT, i tråd med anbefalingene i prosjektskissen til Paulsen, Nilsen og Granøien (2022). Som skissen anbefaler, bør rekrutteringen også omfatte PHS-studenter, siden et treningsforløp for kvinner må antas å vare over flere år.

7.0 Konklusjon

Denne konklusjonen vil gjelde hele kapittel 5 og 6, som begge er filosofiske drøftinger med redegjørelser for relevant teori. Der kapittel 5 først og fremst omhandler metodiske og vitenskapsfilosofiske temaer, utgjør kapittel 6 den etiske drøftingen skissert i den opprinnelige prosjektskissen til «Kvinneinklusionsprosjektet». Redegjørelsen og drøftingen i kapittel 5 var altså ikke tatt høyde for i den opprinnelige prosjektstrukturen. Kapittelet er et resultat av at arbeidskravskartleggingen i mastergradene ikke ble så omfattende som prosjektskissen forutsatte. Årsakene til dette er mange, blant annet at det antakelig ville vært mer tid- og ressurskrevende enn rammene for dette prosjektet tillot, og antakelig innebærer å følge miljøet over tid. I tillegg synes noen arbeidskrav å bygge på en type kunnskap som kan være vanskelig å «vitenskapeliggjøre» i den forstand at de er basert på erfaringskunnskap og ikke nødvendigvis kan artikuleres eller kvantifiseres. Å forberede seg «til det ukjente» kan vanskelig defineres eller gis noen form for målbarhet.

For de kravene som faktisk kan artikuleres og kvantifiseres, er det viktig å bruke de metoder som er best egnet for å hente ut denne kunnskapen. Den metode som synes å dominere arbeidskravskartlegging av denne type enheter, er da også basert på en blanding av kvalitative og kvantitative metoder; altså det som kalles mixed methods (Johnson, Onwuegbuzie og Turner, 2007). Masteroppgavene hadde begge en slik tilnærming ved at de hadde med et kvalitativt element (spørreundersøkelse). Spørreundersøkelsen hos Fredriksen (2022) resulterte i to tester, hvorav den ene var en mer målbar variant av en test som allerede gjennomføres av BT ved opptak. Siden det eksisterende testbatteri er fremkommet på grunnlag av erfaringsbasert og kvalitativ kunnskap ved BT, i samarbeid med ekstern kompetanse (PHS og ekstern konsulent med idrettsvitenskapelig bakgrunn), og masterne ikke har endringsforslag

til eksisterende batteri, er konklusjonen at det eksisterende testbatteri bør beholdes. Det innebærer ikke at det er frikjent for bias, men at det er det mest legitime utgangspunkt for en etisk analyse.

Masteroppgavene er nybrottsarbeid fordi de gjør en vitenskapelig kartlegging av noe som ikke tidligere er gjort i Norge, nemlig det faktiske, fysiske nivå til Beredskapstroppens operatører, samt kvinners mulighet for å bestå de fysiske opptaksprøvene. I tillegg ga masteroppgavene en vurdering av reliabilitet på visse av målingene ved opptak, samt observasjoner på gjennomføringen av testbatteriet. Dette er viktige tilbakemeldinger på hvordan systemet kan bli mer rettferdig. Masteroppgavene har medført en systematisk, vitenskapelig gjennomgang av testbatteriet. Selv om de ikke har medført endringsforslag til testbatteriet som gjør at man kan senke kravene, innebærer de likevel innspill til å korrigere det eksisterende system slik at det blir enda mer rettferdig.

Konklusjonen på den vitenskapelige og etiske delen av prosjektet er at de fysiske testene i liten grad kan endres. Endringsforslagene går derfor på gjennomføringen: Minimumskrav, forrang for kvinner når to søkere står likt, samt tiltak for å øke systemrettferdighet. Siden denne delen av prosjektet konkluderer med at man ikke bør endre på forutsetningene om like opptakskrav til menn og kvinner, innebærer det at mentoringsdelen av prosjektet blir desto viktigere. Det er kun en liten prosent kvinner som vil kunne nå opp i forhold til dagens tester selv om de gjennomføres på minstekrav. For å kunne nå opp til sine egne ambisjoner, må BT og PHS klare å rekruttere flere kvinnelige søkere. Mentoringsdelen av prosjektet har medført at NB (og BT) har nådd ut til de ulike tjenestesteder og til operative kvinner og kvinner ved PHS med at de ønsker kvinnelige søkere. Precamp har konkret resultert i 3 søkere av totalt 7 kvinnelige søkere til 2023-opptaket. Et proaktivt rekrutteringsprosjekt i form av precamp er et sterkt signal å sende til hele politietaten mht. hvordan BT og NB ser for seg fremtidige spesialstyrker. I tillegg har mentoringsprosjektet

dannet en kunnskapsbase som vil være viktig både i forhold til spesialstyrkenes eget arbeid med kjønnsbalanse samt fremtidig forskning på operative kvinner og karrierevalg. I et helhetsperspektiv synes mentoringsprosjektet som opprinnelig var tenkt som et rent praktisk prosjekt, også har blitt et prosjekt som har produsert ny kunnskap både om hva som er effektive og gode måter å nå ut til kvinnelige søkere på, samt hvilke tiltak som motiverer og rekrutterer i en søknadsprosess. Prosjektet har aktivt rekruttert søkere – noe som Gender Diversity Report (2020) vurderer som et alternativ, og dette er dermed den første aktive rekrutteringen til en spesialavdeling.

I en vitenskapelig kontekst er «Kvinneinklusionsprosjektet» sitt bidrag:

- En tydeliggjøring av at spesialavdelinger innebærer erfaringskunnskap som ikke kun kan avdekkes gjennom kvantitativ tilnærming. Og muligens heller ikke helt avdekkes gjennom kvalitative metoder, siden noe av kunnskapen kan være «taus kunnskap».
- Drøftingen i kapittel 5 viser at det på grunnlag av dette studiet kan og bør argumenteres for å bruke «mixed methods» som forskningsstandard for denne type studier.
- Mastergradene har gitt vitenskapelig kunnskap om operatørens fysiske prestasjonsevne pr. i dag. Dette «nå»-bildet gitt i Fredriksens masteroppgave (2022) gir et utgangspunkt for senere undersøkelser av Beredskapstroppen, både for vitenskapelig og intern testing.
- Kvinners mulighet til å klare de fysiske opptakskravene er kartlagt gjennom Kristensens studie (2022).
- Masteroppgavene har gitt innsikt i problemer mht. pålitelighet og gyldighet av gjennomføringen av testbatteriet.
- Kvinneinklusionsprosjektet har også gjort rom for en ikke-planlagt studie, «Beredskapstropp-prosjektet – fysiske krav del 2» (Paulsen, Nilsen og Granøien, 2022), som vil kunne gi

innsikt i hvilke forutsetninger kvinner har for å trene seg opp for å bestå de fysiske opptaksprøvene.

I forhold til praksis – forstått som gjennomføring av fysiske tester og i forhold til rekruttering, har «Kvinneinklusionsprosjektet» resultert i at:

- Gjennom mentoringsprosjektet er Beredskapstroppen første spesialavdeling som har prøvet ut aktiv rekruttering og har erfaring med en slik tilnærming.
- Precamp har medført en åpenhet og tydeliggjøring for kvinnelige søkere mht. hvilke fysiske krav som stilles for å bli operatør, samt praktisk og konkret erfaring med arbeidskravene de vil kunne stå overfor i operatørrollen. Dette tiltaket er også unikt i rekrutteringssammenheng, og kan bidra med viktige erfaringer som bør formidles til andre spesialavdelinger.

Anvendt etikk er et praktisk fag; det søker å gi retningslinjer for handling. Innspillene fra den etiske drøftingen vil kunne påvirke praksis om de tas til følge. Målet med den etiske drøftingen har vært å finne hva som er rettferdig i opptakssituasjonen forutsatt at kampkraft beholdes. Her har etikkdelen pekt på at endringstiltak må ha legitimitet hos operatørene. I tillegg må inkluderingstiltak ta hensyn til både hva som er rettferdig – og ønskelig, jfr. Jon (2020) i forhold til kvinnelig operativt personell, nemlig at de først og fremst sees som operativt personell som bør og skal tilfredsstille de krav yrket stiller.

- Innføre minimumskrav som standard for alle søkere (de skal stoppes ved minimumskrav).
- Om en kvinne og mann står likt etter opptaksprøver og intervju, bør kvinnen gå foran fordi prestasjonen ved å gjennomføre og bestå testbatteri er på et annet nivå og kan forstås som et tegn på kampvilje.
- Styrke systemrettferdigheten ved gjennomgang av

- Standardisering av utførelse– kanskje også ved ekstern observatør
- Mest mulig kvantitativt fokus på testene – minimere rom for skjønn
- Vurdere øvelser i forhold til kroppsstørrelse der det er relevant
- Forstå mentoringsprosjektet som en form for anerkjennelse av kvinnelige søkere (Honneth, 1995), der NB og BT signaliserer at man ønsker kvinner som fremtidige kollegaer.

Videre arbeid med kjønnsbalanse

Det vil være viktig å kartlegge hvilke forutsetninger kvinner har for å trene seg opp til minimumskravene slik de står i dag. «Beredskapstropp-prosjektet – fysiske krav del 2» (Paulsen, Nilsen og Granøien, 2022) vil bidra med kunnskap om dette når denne delen ferdigstilles.

Det ligger også en ressurs i den økte andelen kvinnelige søkere til BT ved årets opptak, siden BT nå har hatt flere kvinnelige søkere de siste opptakene. Dette gjør at et kvalitativt forskningsprosjekt ville kunne trekke på disse søkerens erfaringer i forhold til å finne hva som hemmer og fremmer kvinner i å søke opptak til spesialavdelinger.

Mentoringsprosjektet foreslås videreført i form av informasjonsdag ved NB og precamp til opptak BT også ved neste opptak (2025). Treningsoppfølging vil evt. kunne gjennomføres i nedskalert versjon. Fortsatt satsing på mentorering og precamp er et sterkt signal om at Beredskapstroppen ønsker kvinnelige søkere. Det er også i tråd med Jons anbefaling til spesialavdelinger om en tydeliggjøring av opptakskrav og arbeidsoppgaver, samt en avmystifisering (Jon, 2020, s. 215). En videre satsing på precamp vil også kunne muliggjøre etablering av nettverk som nye, kvinnelige søkere kan trekke veksler på både i forhold til trening og andre forberedelser, i tråd med BTs egen rekrutteringsplan.

I forhold til videre arbeid med kjønnsbalanse ved Beredskapstroppen, så vil en anbefaling være å fortsette samarbeidet med relevante vitenskapelige fagmiljøer for å få gjort flere arbeidskrav målbare slik at man får redusert faren for bias i testbatteriet.

Litteraturliste

- Andersen, Lilleaas, & Ellingsen. (2017). *Hvordan endre en mannsbastion? Er kjønnslikestilling en bedre tilnærming enn mangfoldsperspektivet?* <https://doi.org/https://doi.org/http://doi.org/10.18261/issn.1891-1781-2017-01-05>
- Andersen, W., & Loland, S. (2015). Sport and the obligation of solidarity. *Sport, Ethics and Philosophy*, 9(3), 243-256.
- Andersen, W., & Loland, S. (2017). Jumping for recognition: Women's ski jumping viewed as a struggle for rights. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 27(3), 359-365.
- Andersen, W & Granøien W. E (2020) Prosjektskisse, «Kvinneinklusionsprosjektet».
- Anderson, G.S., Plecas, D. and Segger, T. (2001), "Police officer physical ability testing – Re-validating a selection criterion", *Policing: An International Journal*, Vol. 24 No. 1, pp. 8-31. <https://doi.org/10.1108/13639510110382232>
- Bahr, Roald: *fysisk form* i *Store medisinske leksikon* på snl.no. Hentet 21. januar 2023 fra https://sml.snl.no/fysisk_form
- Bomann-Larsen. (2013). Kjønnsmangfold i Forsvaret: mål eller middel? *Nytt norsk tidsskrift (trykt utg.)*, Årg. 30, nr. 2 (2013), 126–138.
- Dillern, T & Jensen, O.R (2021, 19.7). Fysisk robusthet i politiet: Politihøgskolens rolle i utvikling og ivaretagelse. *Politiforum*. [Fysisk robusthet i politiet: Politihøgskolens rolle i utvikling og ivaretagelse \(politiforum.no\)](https://www.politiforum.no/fysisk-robusthet-i-politiet-politihogskolens-rolle-i-utvikling-og-ivaretagelse)
- English, J. (1978). Sex Equality in Sports. *Philosophy & Public Affairs*, 7(3), 269–277. <http://www.jstor.org/stable/2265148>

- Epstein, Y., Fleischmann, C., Yanovich, R., & Heled, Y. (2015). Physiological and medical aspects that put women soldiers at increased risk for overuse injuries. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 29, S107-S110.
- Frleigh. (1984). *Right actions in sport: ethics for contestants* (pp. xii, 195). Human Kinetics.
- Fredriksen, L. (2022) *Fysisk kapasitet i politiets beredskapstropp: Sammenheng mellom fysisk kapasitet, antropometri, opptakstester og to situasjons-spesifikke tester*. (Masteroppgave) Norges Idrettshøgskole.
- Furuly, Ekker, Slapgaard og Bolle (2020, 6. mai). Testing. I: Nasjonal Digital Læringsarena. Hentet 25.1.23: [Testing - Kroppsøving - NDLA](#)
- Gender Diversity Working Group (2020). *Rapport om økt kjønnsbalanse i livvaktteneste*. Oslo: Oslo Politidistrikt.
- Gilje, Nils: *taus kunnskap* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 11. februar 2023 fra https://snl.no/taus_kunnskap
- Gjerset, Asbjørn og Vilberg, Ame (1992): *Treningsplanlegging*. I: Asbjørn Gjerset (red.): *Idrettens treningslære*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Halvorsen, Espen (2020) *Rekrutteringsplan, kvinner til Beredskapstroppen*. Beredskapstroppen; Oslo Politidistrikt. (internt dokument)
- Hansen, F., Thømt Ruud, H-M og Seglem, S.J, (2011, 26. november). Utførte krigskirurgi på ungdom på Utøya. *Dagbladet*. [Utførte krigskirurgi på ungdom på Utøya \(dagbladet.no\)](#)
- Heinilä, K. (1984). The Totalisation Process in International Sport. In: Ilmarinen, M. (eds) *Sport and International Understanding*. Springer, Berlin, Heidelberg. https://doi.org/10.1007/978-3-642-49961-6_6
- Herrebrøden, Ø. (2022, 3. mars) Norsk OL-topp foreslår felles skismurning for alle nasjoner: – Bør være i alles interesse. *Aftenposten*. [Norsk](#)

[OL-topp foreslår felles skismurning for alle nasjoner: – Bør være i alles interesse \(aftenposten.no\)](#)

Honneth. (1995). *The struggle for recognition : the moral grammar of social conflicts* (pp. XXI, 215). Polity Press.

Hitland. (2007). *Beredskapstroppen : siste skanse for kvinner i politiet* (Vol. 2007:4, p. 74). Høgskolen i Sør-Trøndelag, Avdeling Trondheim økonomiske høyskole.

Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed Methods Research: A Research Paradigm Whose Time Has Come. *Educational Researcher*, 33(7), 14–26. <https://doi.org/10.3102/0013189X033007014>

Jon. (2020). *Mangel på kvinnelig, spesialtrent operativt personell: Hvor «trykker skoen»?* <https://doi.org/https://doi.org/10.18261/issn.2703-7045-2020-03-03>

Kristensen, T. H. (2022) *Fysiske krav i Politiets Beredskapstropp: Hvilken fysiologisk kapasitet kreves av en kvinne for å klare de fysiske opptakstestene.* (Masteroppgave) Norges Idrettshøgskole.

Knudsen, Olav Fagelund: *legitimitet* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 12. februar 2023 fra <http://snl.no/legitimitet>

Larsen, B., Aisbett, B., & Silk, A. (2016). The Injury Profile of an Australian Specialist Policing Unit. *International journal of environmental research and public health*, 13(4), 370. <https://doi.org/10.3390/ijerph13040370>

Larsen, B & Aisbett, B. (2012) Subjective job task analyses for physically demanding occupations: What is best practice? *Ergonomics*, 55:10, 1266-1277, DOI: [10.1080/00140139.2012.697582](https://doi.org/10.1080/00140139.2012.697582)

Loland. (2002a). *Fair play in sport : a moral norm system.* Routledge.

Loland. (2002b). *Idrett og etikk : en innføring* (p. 79). Akilles.

MacIntyre. (1984). *After Virtue : a study in moral theory* (2nd ed., pp. XI, 286). University of Notre Dame Press.

Martínková, I. (2020) Open Categories in Sport: One Way to Decrease Discrimination, *Sport, Ethics and Philosophy*, 14:4, 461-477, DOI: [10.1080/17511321.2020.1772355](https://doi.org/10.1080/17511321.2020.1772355)

Maupin, D., Robinson, J., Wills, T., Irving, S., Schram, B., & Orr, R. (2018). Profiling the metabolic fitness of a special operations police unit. *Journal of occupational health*, 60(5), 356–360. <https://doi.org/10.1539/joh.2018-0029-0A>

Meld. St. 29 (2019-2020) *Politimeldingen – et politi for fremtiden*. Justis- og beredskapsdepartementet. [Meld. St. 29 \(2019-2020\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

NATO Research and Technology Organisation. Optimizing Operational Physical Fitness. Final Report of Task Group 019. RTO Technical report. TR-HFM-080. 2009. RTO/NATO.

Norges Skøyteforbund (2017). *Arrangørveileder. Hurtigløp*. NSF.

NOU 2013:9 (2013) *Politi og bevæpning: legalitet, nødvendighet, forholdsmessighet og ansvarlighet*. Justis og beredskapsdepartementet.

Orr, R., Sakurai, T., Scott, J., Movshovich, J., Dawes, J. J., Lockie, R., & Schram, B. (2021). The Use of Fitness Testing to Predict Occupational Performance in Tactical Personnel: A Critical Review. *International journal of environmental research and public health*, 18(14), 7480. <https://doi.org/10.3390/ijerph18147480>

Orr, R. M., Caust, E. L., Hinton, B., & Pope, R. (2018). Selecting the Best of the Best: Associations between Anthropometric and Fitness Assessment Results and Success in Police Specialist Selection. *International journal of exercise science*, 11(4), 785–796.

- Payne, W & J. Harvey (2010) A framework for the design and development of physical employment tests and standards, *Ergonomics*, 53:7, 858-871, DOI: [10.1080/00140139.2010.489964](https://doi.org/10.1080/00140139.2010.489964)
- Paulsen, Nielsen & Granøien (2022) Prosjektskisse «Beredskapstropp-prosjektet – fysiske krav del 2»
- Politiets beredskapssystem: retningslinjer for politiets beredskap: Del 1: (Vol. 2020/02).* (2020). Politidirektoratet.
- Politidirektoratet. (2016). *Overordnet plan for kjønnsbalanse i lederstillinger (2017-2022)* (Vol. 2016/09, p. 15). Politiet, Politidirektoratet.
- Politidirektoratet (2018) Personalrapport for politiet 2013-2017. Oslo: Politidirektoratet.
- Politidirektoratet (2022) Mangfold, dialog og tillit. Handlingsplan for politiets arbeid (2022-2025). Politidirektoratet.
- PolitiHøgskolen. (2023, 17.1) *Innsatspersonell til politiets beredskapstropp, del 1 (særskilt søknadsprosess)* Url: [Innsatspersonell til politiets beredskapstropp, del 1 \(særskilt søknadsprosess\) - Politihøgskolen \(politihogskolen.no\)](https://www.politihogskolen.no/innhold/innlegg/innlegg-171)
- Robinson, J., Schram, B., Canetti, E., & Orr, R. (2019). Do Barrier Test Results Predict Survival in Specialist Police Tactical Selection Courses?. *International journal of environmental research and public health*, 16(18), 3319. <https://doi.org/10.3390/ijerph16183319>
- Steder, F. B. (2013, 12.03). *Forsvarets kvinneutfordring*. Hentet fra [Forsvarets kvinneutfordring – Ytring \(nrk.no\)](https://www.nrk.no/forsvarets-kvinneutfordring)
- Sax van der Weyden, M., D Black, C., Larson, D., Rollberg, B., & A Campbell, J. (2021). Development of a Fitness Test Battery for Special Weapons and Tactics (SWAT) Operators-A Pilot Study. *International*

journal of environmental research and public health, 18(15), 7992.

<https://doi.org/10.3390/ijerph18157992>

Silk, A., Savage, R., Larsen, B., & Aisbett, B. (2018). Identifying and characterising the physical demands for an Australian specialist policing unit. *Applied ergonomics*, 68, 197–203. <https://doi.org/10.1016/j.apergo.2017.11.012>

Sagdahl, Mathea Slåttholm: *dyd* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 18. februar 2023 fra <http://snl.no/dyd>

Sundgot-Borgen. (2000). Fysisk aktivitet og reproduktiv helse. *Tidsskrift for Den norske legeforening* (trykt utg.), Årg. 120, nr. 28 (2000), 3447–3451.

Stensønes. (2018). *På vår vakt: beretninger fra politiets beredskapstropp* (p. 355). Aschehoug.

Tomes, C. D., Sawyer, S., Orr, R., & Schram, B. (2020). Ability of fitness testing to predict injury risk during initial tactical training: a systematic review and meta-analysis. *Injury prevention: journal of the International Society for Child and Adolescent Injury Prevention*, 26(1), 67–81. <https://doi.org/10.1136/injuryprev-2019-043245>

Tønnesen, E. Enoksen, E. og Tjelta, L. I. (2004) Arbeidskrav og rammeplaner for en internasjonal 5000m-løper. I: L.I. Tjelta og E. Enoksen (Red.) *Utholdenhetstrening. Løping, sykling, langrenn* (2004). Høyskoleforl.

Tønnesen, Haugen, Madsen og Staff (u.å). Arbeidskrav i idretten. Olympiatoppen. Hentet 21. januar, 2023 fra: [Arbeidskrav i idretten \(brik.no\)](http://Arbeidskrav%20i%20idretten%20(brik.no))

Aandstad. (2011). *Fysiske arbeidskrav for militært personell* (Vol. 2/2011, p. 38). Norwegian Defence University College Norwegian School of Sport Sciences, Defence Institute.

POLITIHØGSKOLEN

Politihøgskolen
Slemdalsveien 5
Postboks 2109, Vika
0125 Oslo
Tlf: 23 19 99 00
www.phs.no

ISSN: 0807-1721
ISBN: Trykt 978-82-7808-182-2
Elektronisk 978-82-7808-183-9
PHS Forskning 2023: 1